

MERCURII GALLOBELGICI

SUCCENTURIATI

Sive,

R E R V M I N

GALLIA ET BELGIO, PO-

TISSIMUM VERO AD OSTEN-

DAM, INTEGRO IAM TRIENNIO,

à prima nimirum eius obsidione, quæ facta est 5. Julii

Anno 1601. usque ad 5. Julii Anni currentis

1604. gestarum,

HISTORICÆ NARRATIONIS

continuata,

T O M I Q V I N T I

LIBER TERTIVS.

Vere & fideliter conscriptus à

M. GOTARDO ARTHUS DANTISCANO.

FRANCOFURTI

Sumptibus SIGISMONDI LATOMI Anno 1604.

ILLVSTRIBVS
ET GENEROSIS DO-
MINIS, DOMINO IOANNI,
ET DOMINO ANDREÆ FIR-
leis, Baronibus à Dambrowica, &c.
Fratribus germanis, Dominis
suis colendissimis. S.

Illustres & generosi Domini Ba-
rones, Nulla salus bello, pacem te
poscimus omnes! exclamat Poe-
ta, & verè quidem. Nihil enim,
ut pace pulchrius, ita bello fœdus atq; misera-
bilius esse. post multa prastantissimorū Autho-
rum testimonia, quotidiana experiētia exem-
pla satis loquuntur. Quid igitur? Palūbem ego
pro columba forsitan, aut pro Pallade, castrē-
sem quandam furiam ad Generositatē V. detu-
lisse videbor, quā pro pace clamor virūm, clā-
gor tubarū, fragores & strepitus tormentorū
iuvēt? quā pro amicitia & societatis huma-
na conservatione, internecina odia, acervi
contrucidatorū corporū, vastationes & cada-
vera florētissimarum urbium delectent? Dii
meliora! Non sum ego, qui medias inter irru-
iturus phalangas, crudelissima miserorum
cade, stragibusq; sævissimis delecter; nō id cru-

EPISTOLA

entata, q̄ loquor, arma, non polluta cruore galea, sarissa, clypeus, quæ oculis spectanda vestris exhibeo, volun; sed aliud longè hac mea commentatio quarit, aliumq; sibi multo præstantiorem præstitutum finem intuetur.

Præterquam enim, q̄ bellum docet, aut modis omnibus vitari, aut non nisi longa cū deliberatione inchoari oportere, quippe q̄ ærumnosum quoddam & funestum, humanaq; natura indignum maxime sit, omnis flagitii, turpitudinis, calamitatis, iniuria, exitii seminarium. Præterquam item, q̄ contrario modo pacem omnibus, quæ vix aliud quidquā optabilius suaviusq; donari hominibus bonum à mitissimo omnis boni fonte Deo potest, cōmendat: illud etiam ppositum sibi habet, ut varia, belli atq; armorū tempore, cōsilia regat & moderetur, eventus exitusq; consiliorum & stratagematū dispari dissimiliq; indicato & mōstrato. Cum enim, ut sunt hodie mores hominū, bellū vitare semper, & in pace tranquillitateq; vivere impossibile sit, gravissimeq; Thucydides in Orat. Corinth. ad Lacedam. dixerit; Quemadmodum modestia est, quiescere, si non afficiaris iniuria; ita iusticia est, cū iniuria afficimur, bellum paci anteferre, & repressa

DEDICATORIA.

pressa iniuria, post bellū rursus pacem facere,
nec aut successu in bellis elatos plura appetere,
aut mollitie & amore otii iniurias pati: Certē
quomodo in bellis milites regendi, quomodo
castra munienda, quomodo seditiones vel p̄ca
venda vel sedanda, hostes impugnandi, acies
disponenda, parienda victoria, partaq; cōser-
vanda sit, melius longē rectiusq; noverit is,
q̄ historiarum de rebus bellicis (quibus, dum-
modo iure id fieri possit, commentatio hac et-
iam mea accēsenda) gnarus est, quā q̄ penitus
in illis infans existit, ut non verē minus, quā
elegantē in nobili admodū de nobilissimo hi-
storiarum studio oratione, ab illustribz Gene-
rositate V. publice peroratū & p̄scriptum ex-
tat, quā quoties lego, (lego autem sēpissimē),
non possum, quin indolem V. verē heroicam,
& virtutis q̄ inter Polonia p̄ceres summa cū
laude hactenus fioruit, etiam nū floret, semper
florebit, amulā, admirer venererq; plurimū.

Nam, (liceat enim mihi hic pace vestra,
de insigni Polonorum virtute afferre paucu-
la,) quis ita in historiis infans est, qui non un-
quam legerit, quanta cum laude Boleslaus
primus eius nominis, Polonia Rex, suscepto
adversus Saxones, gentem tum temporis fe-

EPISTOLA

ram admodum & formidabilem, bello, ea, quæ illi dudum Polonis ademerant, recuperarit? Quis de Boleslao Quinto, non legit unquam, quomodo suscepto adversus Iazygas, qui hodie partim Valachi, partim Hungari sunt, bello gentem illam ferocissimam devicerit? Ad cuius aures magni illius Iagellonis admirabilis inusitataq; virtus non pervenit, qui Lithvaniam, Samogitiam, Russiam, cum amplissimo Poloniae Regno ita coniunxit, ut nunquã inde divelli possint? Vladislans certe tertius, Polonia & Hungaria Rex, cū Turcas multis præliis fregisset, in ipsa tandem acie fortissime dimicans occubuit, mortem p̄ decus obitam, immortalitatis instar, vitam vero p̄ dedecus retentã, quavis morte peiorem statuens. Sigismundi autem primi Polonia Regis, fortitudinem bellicam, memorabilesq; de Moiscis, Valachis, Turcis, Tartarisq; victorias enumerare si conarer, charta me prius quam materia deficeret. Tanta enim is virtutis fuit ut cum octoginta Tartarorum millia, uno ad Borysthenem prælio fudisset, omnib. p̄p̄modum suis hostib. metuendus semper extiterit.

Vetera sunt hæc virtutis Polonica exempla, nam quæ nuper à Polonis laude digna gesta

DEDICATORIA,

Ita sunt, cum recenti adhuc omnium memoria teneantur, annotari hic necesse non est. Non fuit autem Regibus ita propria virtus hac, ut nihil cum ea procures Polonia alii commune habuerint, nam multa hic prestantissimorum virorum facta fortissima, inprimis vero insignem in vestra, Barones generosissimi, familia, Nicolai Firleii, Palatini quodam Lublinensis & Castellani Cracoviensis, virtutem, qui ante annos 157. cum Ioanne Alberto Casimiri filio, viginti quinque millia Tartarorum, uno praelio fudit & superavit, commemorare possem, si vel necessitas id postuleret, vel instituti etiam mei ratio permitteret.

Ad vos enim, generosissimi Domini Barones, mea ut iam revertatur oratio, non potui quin singulare animi mei erga generositatem vestram illustrissimam studium, publico aliquo testimonio declararem, quod non dubiis argumentis, quam maiorum vestrorum virtutem verè heroicam imitari, laudatissimisque parentum vestigiis insistere, cura vobis cordique sit, in hisce, à patria quidem tam mea, quam vestra longe disitis & remotis locis, probare vos, non ex aliorum relatione audierim solum sæpius, sed & oculis meis ipsemet viderim.

):(

Acce-

EPISTOLA DEDICATORIA.

Accipite ergo vultu benigno hoc quicquid est à me libelli, Barones inclyti, & in eo estimando, non tam ad tenuitatem oblatis, quam ad animũ offerentis, humilem quidem, at Generositatis V. sincere amantem, oculos cõvertite. Ita vos Deus Opt. Max. precor, in peregrinis hisce locis benigne iterum respiciat, & una cũ Nobiliss. Viro, Dn. Salomone Neugebauer, Ephoro vestro fideliss. & præsantissimo meo conterraneo, clemẽter tueatur, confectioq; feliciter, quẽ propositũ vobis habetis, cursu, domũ reuersos, Magnificis parentib. vestris, valentes bene & incolumes restituat, ac in familia vestra illustris admodum & per antiqua decus eximiũ, heroicis ornamentis indies magis magisq; effulgescere faciat. Valete in Christo optime. Francofurti ad Mœnum Anno 1604. die 29. Aug. qua ante annos 37 centena Moscorum millia, insigni Polonorum virtute uno pralio cæsi occubuerunt.

Illustris Generositatis

vestræ

Observantis.

M. Gothardus Arthus
Dantiscanus.

RERVM IN HOC TERTIO

libro memorabilium Index.

Ædificia in Ostenda dis-	Archiducis ad literas Or-
plosionib. tormentorū	dinū Flandriæ respon-
convelluntur 19	sum 57
Ægroti ex Ostenda dimit-	Artifex quidam tormen-
tuntur 155	tarius in civitate ex-
Æstus maris in plaga ori-	tinctus 166
entali inusitatus 82	Artifices in Ostenda repa-
Aggeres Geulæ quam pro-	randis damnis destina-
ximè admoventur 185	ti 50.
Alveus fluvii iuxta dimi-	Artifices ingeniosissimi
diatæ lunæ propugna-	in urbe munienda oc-
culum ingens 31	cupantur 174
Anglorum munitiones	B.
Hispani invadunt, sed	Baro quidam trucidatus
frustra 113	205
Anni 1602. initium, 133.	Beccas promontoriū fru-
Anni 1603. initium 192	stra tentatur 208
Anni 1604. initium,	Bellorum studium & cu-
224.	piditas reprehenditur,
Anniversarius obsidionis	1. eorum fortuna incerta & dubia 43
dies celebratur 179, 208	Boves in triumpho ducti
Antuerpiensium querelæ	231
170	Brugenses de obsidionis
Aqua in castris multa, 52	diuturnitate conquere-
164.	runtur 26
Aquarum in castris elu-	Brugenses & alii spectatū
vio ingens 164.	Ostendanoꝝ decessum undiq; confluunt
Aquarum eluvio civitati	124
damnum infert 165	Bucquofius in castra venit
Archidux ægre ad obsidio-	24. in Catrii locum sub-
nem adducitur 10	stituitur 47
Archidux ne obsidionem	G.
solvat, per Ecclesiasti-	)(s Captivi
cos rogatur 61	

Captivi vtrunque dimit- tuntur 221	Classis 13. navium ad Ostē- dam appellit 97
Castellum Alberti multis ædificiis augetur 21, 40	Classis Hispanorum pro intercludendo portu adveſta, diſtrahitur 187
Caſtra ab Hispanis mu- tantur 235	Cohortes quædam ex ca- ſtris ad Sylvam ducis ab- legantur 95
Caſtrorum Hispanicorū imminutio. 47	Colloquium inter Hispa- nos & Oppidanos ali- quos familiare 116
Caſtrorum Hispanicorū descriptio 29	Commeatus bellici in ur- bem introducti 200
Caſtrorum Hispanicorū conditio miſera 37. 65. 172.	Coniugatio verbi Oſten- do 129
Catrii in caſtris conatus 16. Occumbit globo per caput traiectus 32	Conſtitutiones quædam in civitate factæ 201
Cereviſiæ in civitate deſe- ctus 201	Corbes militares propter vim frigoris convellun- tur 110
Ceſſatio à tormentis inu- ſitata 132	Corbium numerus in lit- tore Geulæ augetur 84. 77
Chaſtillonius ex globi i- ctu perit 96	Crates terra vacuæ pro forma tantum ponun- tur 96
Chiftellius gubernator in civitatem venit 227. tru- cidatur 227	Cylindri ad munionem adhibiti 182
Cives qui metu diſceſſe- rant ex Oſtēda, rever- tuntur 18	D.
Civitas ab Hispanis variis tormentis oppugnatur 53	Damnum in civitate ad- ventu navium com- penſatur 19
Civitas adverſus planam formam munitur 106	Deditionem quibus con- ditionibus Vchrius fa- cere voluerit 123
Civitas novis militibus augetur, 145. Itemque novis munitionibus 119	Dolus præcomprehenden- dis navibus 71

I N D E X

Domus excubitoria ad	F
Castellum Alberti ex-	Farcimina pro Geulæ al-
truitur 100	veo obstruendo 189
Domus præfecti genera-	Felis Hispanorum exuri-
lis Hispanorum tor-	tur 213
mentis inprimis expo-	Flandri obsidionem O-
sita 114	stendam fieri petunt
Ducum præcipuorum q	& quare, 8. Sumptus
Ostendam oppugna-	suppeditant, 9. Eius cō-
runt nomina 140	tinuandæ studium 243
E.	Forma plana pro averten-
Eques quidam ebrusta-	dis navibus excitatur
pitur 119	99. 187
Eques transire ad oppida-	Fridericus Vandenbergi-
nos volens ab Hispanis	us in castra revertitur
interficitur 94	239
Equites quidam Hispani	Fridericus Spinola infeli-
tumultum inter oppi-	citer pugnat 203
danos excitant 70	G.
Equites in excubiis more	Geula canalis ingens 3
insolito constituuntur	Globorum genus mirabi-
84	le & formidabile, 212.
Eruptio ex civitate facta,	globi quadrati 229
13. 41. 80. 85. Parum fe-	Globorum tempore obsi-
lix 205	dionis hinc inde proie-
Eruptio oppidanorum ad	ctorum numerus 192
castra Hispan. 80	Gravia obsidione cingi-
Eruptio oppidanorū pro	tur, 182. expugnatur,
corbium sepimento dis-	183
turbando 85	Grossedussum castellum
Exploratores ex urbe mit-	munitur 154
tuntur 133	Gubernator Ostendæ in
Expugnatio ingenti cona-	Selandiam navigat 106
tū urgetur 128	H.
Expugnatio urbium quo-	Hispani Ostendam con-
modo instituenda 33	cutere incipiunt, 116.
	Hispani

I N D E X

Hispani munitionibus e-	Hispani quomodo erga
iciuntur 14	Archiducem affecti ,
Hispani pyrobolis cer-	108. sibiipsis damnum
tant, 28. munitiones	infertunt 116
promovent, 21. Castra	Hispani deditioem civi-
transponunt 22	tatis fieri petunt 237
Hispani ad oppugnatio-	Homicidium in Ostenda
nem se parant, 132. Por-	punitum 157
tum obstruere oppida-	
nis conantur 118	I.
Hispani impetum in ve-	Ignis ex tormentario pul-
terem civitatem faci-	vere accenso 58
unt, 120. Occupant e-	Incendium in Ostenda 24
am, sed rursus eiiciun-	52. 61. 112. 167.
tur 103	Incendium in castello Al-
Hispani irruptionem in	berti ingens 101
dimidiam lunam faci-	Insidiaz incurfionem face-
unt 72	re tentantibus paratae
Hispanis militibus tres al-	27
bij in diem promittun-	Inundatio in castris peri-
tur 113	culosa, 50. 151.
Hispani in operibus fuis	Inundatio in castris Hispa-
diligentes, 81. Cessant	noru à tempeftate ma-
ab opere, 21. diligentes	gna 14. 22. 72
in parando novo agge-	Iter ex Plassenthalio no-
re 195	vum ad castra Orien-
Hispani literas in urbem	talia sternitur 79
ciaculantur. 24. 155. in	
toffas urbis penetrant,	I.
235. Cessant à torquen-	Literæ Vchrii ad Archidu-
tis, 234	cem 127
Hispani civitatem frustra	Literæ Ordinum Flandriæ
oppugnant 238	ad civitates 59
Hispani tres munitiones	Literæ Archiducis ad Or-
civitatis expugnât 197	dines Flandriæ 58
infultant oppidanis 154	Literæ Ostendanoꝝ de
	amif-

I N D E X.

amissione munitionū		Morbus in Ostenda mira-	
quarundam	198	bilis	108.209
onius Gubernator con-		Mulier habitu virili indu-	
stituitur	228	ta, oppugnationem ci-	
stratio in castris Hispa-		vitatis iuvat	142
norum	211	Munitionem occidenta-	
stratio præsidiariorum		lem oppidani igne per-	
in civitate	147	dunt, 207. Item austra-	
M.		lem 210	
auritii in Brabantiam		Munitionem Polderen-	
expeditio	181	sem etiam perdere con-	
auritius Ostendam præ-		stituunt	216
sidio munit	12	Munitiones suas Hispani	
auritius expeditionem		demoliuntur, 94. au-	
in Flandriam facit, 233.		gent	67
Sævitiam Hispanorum		N.	
evliscitur	213	Navem quandam Hispani	
auritius literas ex castris		ni igne perdunt	68.77
ad Slusam, Ostendam		Naves multæ civitatem	
transmittit	240	ingrediuntur	37.173.
lites quidam errore ad		Naves aliquot in profun-	
litus Hispanorum ex-		dum mersæ	147
ponuntur	160	Naves ad portum novum	
lites ab Hispanis ex civi-		convertuntur	177
tate alliciuntur	178	Naves quædam damnum	
lites aliquot submersis		ingens ab Hispanis ac-	
navibus in Hispanorū		ciunt	220
potestatem veniunt		Naves aliquot ex portu	
	149	Slusensi in castra veni-	
lites quidam in civita-		unt	217
e globis & morbo ex-		Navicula artificioso igne	
incti	148	instructa	147
lites novi in civitatem		Navis per portum novum	
cepti	206	prima dimissa	176
itum in conflictu in-		Navis cum aliquot ægro-	
perfectorum numerus		tis ab Hispanis inter-	
	93.	cepta	

I N D E X

- cepta 274
 Navium vario comœatu
 oneratarum adventus 64
 Nicolaus de Lira in Vch-
 tenbrugii locum con-
 stituitur 64
 Nobilis quidam morti ad
 iudicatus, vita donatur
 304
 Northumbriæ Princeps
 Ostendam advenit, 44.
 inde discedit 63
 O.
 Obsidio Ostendana quam
 diuturna & gravis 2
 Obsidio Ostendana quib.
 belli ducibus inchoata 11
 Obsidionis Ostendana in-
 itium quando & quo-
 modo factum 10
 Occisorum ab Hispanis
 collectio 144
 Operarii oppidanorum
 ab Hispanis trucidati
 48
 Oppidani aliquot naves
 ipsimet perdunt 162
 Oppidani de aperiendo
 novo portu deliberant
 100
 Oppidani amissas naves
 recuperant 230
 Oppidani propugnacula
 sua firmiora reddunt 45
 Oppidani recreati & ad
 constantiam excitati 17
 Oppidani munitionem
 amissam frustra recu-
 perare tentant 197
 Oppidani novomilite sub
 levantur 126
 Oppidanorum tractatio
 de faciendâ deditione
 quomodo finita 126
 Oppugnatio propugna-
 culi Samthillæ difficilis
 34
 Oppugnatio in honorem
 B. Virginis suscipienda
 impeditur 32
 Oppugnatio civitatis ad-
 modum cruenta 136
 Oppugnatio civitatis ve-
 hemens & periculosa
 196
 Ordines de auxilio Osten-
 danis mittendo deli-
 berant 199
 Ordines in Flandria plus
 pecuniæ ad obsidio-
 nem continuandam
 pollicentur 223
 Ordinum Flandriæ ad Ar-
 chiducis petitionem
 responsum, 54. Eorum
 ad civitates literæ 59
 Ordinum de Ostenda mo-
 dis omnibus conservan-
 da deliberatio 191
 Ostenda à Lamotta ten-
 tatur

I N D E X

- tatur, 5. ab incolis mun-
nitur, ibid. fortissime
concussa 134
tendæ descriptio, 3. qua
lis olim fuerit, ibidem.
quando in formam ci-
uitatis redacta 4
tendæ in charta repræ-
sentatæ explicatio 244
tendani currum quen-
dam Hispan. commi-
nuunt 130
- P.
- armensis Ostendam ten-
tat 4
unia ingens pro ope-
rariis in civitatem mit-
titur 115
iculorum buscum ex-
stium, 210. reparatur,
15
uasio Hispanorum &
bes inanis 96
is in Ostenda & castris
Hispanorum 188
derensis propugnaculi
imidia luna ab Hispa-
is occupatur 231
npeiustalus ingenio-
us in castra venit 204
tis oppugnatorii de-
riptio, 225. quo tradu-
tus sit 229
epici propugnaculū
o Hispanis occupatur
40
- Portus novi capacitas 29
Præfidiarii in Isabella sedi-
tionem movent 12
Princeps Holsteinius in
urbem venit 39
Proditio periculosa in ci-
uitate detecta, 87. 190
Proditionis conscii in vin-
cula coniiciuntur 93
Profugi ab Hispanis in
vincula coniiciuntur,
23
Profugi quidam in civita-
tem retracti poenas lu-
unt 178
Profugorum ex Ostenda
Sarcasmi 230
Profugus quidam in cru-
cem actus 29
Profugus quidam glande
traiectus perit 238
Profugus ex civitate, oppi-
danis, contra mentem
suam prodest 138
Propugnaculum dimidia-
tæ lunæ ab Hispanis oc-
cupatur 139
Propugnaculum quod ol-
larum inspectorem vo-
cant igne perditū 234
- R.
- Ratis nova Geulæ impo-
nitur, 214. 217: Alia i-
tem 72. passus longa,
222

S.

Sanc-

I N D E X

Santhilla in montem fer-
 reum vertitur 28
 Seditio in castris Hispano-
 rum 179
 Sepimentum novū Geu-
 læ admovetur 74
 Signifer quidam Hispanus
 ad oppidanos trans-
 it 105
 Signiferi cuiusdam capri-
 vi relatio 158
 Signifero cuidam manus
 cum vexillo amputatur
 167
 Speculatores Hispanorū
 comprehensi 70
 Specus in civitate adver-
 sus tormētorum ictus
 parantur 20
 Spinolæ frater in castra
 cum imperio venit, 218
 Eius conatus vari, 226
 Spolia ex oppugnatione
 recuperata 141
 Stationarius quidam cō-
 prehensus falsa refert
 138
 Stratagema pro navibus
 reprimendis 188
 Stratagemata pro obstru-
 endo canali Geulæ 43

T.

Tempestas in castris ma-
 gna 49. 226
 Tormentorum in hono-
 rem S. Andreæ 170. Re-

ginæ Angliæ, 107. Re-
 gis Galliæ, displotio 67
 Eorum ab utraq; parte
 displotio ingens 194.
 117. 125. 165.

Tormentorum aliquot
 pondus & magnitudo
 202

V.

Vallum pro arcendis à ci-
 vitate navibus excita-
 tur 51

Vallum novum in civita-
 te excitatur 232

Vandenbergius locum
 mutat 66

Vandernotius in Offen-
 dam revertitur 209

Vascula globis repleta in
 urbem contorquentur
 53

Vchtenbrugius globo per-
 cussus moritur 45

Vchrius Præfectus gene-
 ralis in civitatem venie-
 12. vulneratur, 20. sana-
 to vulnere Ostendam
 revertitur, 42. Excubias
 diligenter constituit,
 124. Inducias ab Archi-
 duce impetrat, 122. de-
 ditionem facere simu-
 lat, 121. Eo discedente,
 penes quos imperiū in
 civitate fuerit, 175. cur
 Ostenda discesserit, 189

MERCVRII GALLO-
BELGICI SVCCEN-
TURIATI,
TOMI V. LIBER III.

EA PRÆCIPVE CONTINENS;
quæ integro iam triennio, ad Ostendam,
à prima eius obsidione, ad hoc usq;
tempus utrinque gesta & fa-
cta sunt.

Annò
1601.

VIDEOR mihi lector benevole,
haud immerito cum Tibullo ex-
clamare posse,

*Quis furor est atram bellis accersere mortē?
Imminet, & tacito clam venit illa pede.*

Sic enim ardentibus undiq; & sæviēti-
bus bellis, homines quotidie innume-
ri, in extremum proruentes exitium,
mortem sibi attrahunt, ac si illa eman-
sura perpetuo esset, & per se non satis
vito veniret. Testis huius rei, ut loca

*Bell. ruium
studium
& cupidō
tū repre-
benditur.*

A

iam

Anno iam alia taceam, vel sola Ostendana

1601. obsidio mihi esse potest satis locuples,

quæ integro triennio iam continuata,

Obsidio horribile dictu est, quanto constiterit

Ostenda- hominum sanguine, quot mortales ab

na quam sumpsit, & quot etiamnum hodie

diuturna perdat perimatq; homines, multo re-

& gravis rum usu & experientia præstantissimos!

Nullus profecto si rerum in Belgio, ab

anno 1566. hucusq; gestarū, memori-

am repetas, locus occurret, qui tam cō-

stanti & diuturna obsidione afflictus,

tamque intrepida & animosa defensione

propugnatus fuerit, quam Ostenda,

Causa hu- oppidum ante hæc tempora obscurum

ius. ri- & ignotum, iam vero per univrsam

piionis. terrarum orbem clarissimum factum.

Operæ precium igitur me facturum

putavi, si obsidionis huius historiam

hoc libro descriptam tibi exhiberem,

ut quanta contentione res vtrinq; ge-

sta sit, animadverteres, & quod sparsim

in superioribus libris vix delibare tibi

datum est, hic unico libro coniunctim

cognosceres, iudicio tibi de incerto

obsidionis huius & soli Deo cognito

exitu

itu eventusq; libero per omnia & sal- Anno
o relicto. 1601.

Ostenda igitur oppidum est mariti-
um ad Flandriæ Comitatum perti-
ens, tribus miliaribus Nuporto, & 4.
orarum itinere Brugis distans. Fluvio
lluatur Ipperlæa nomine, qui ubi in
Mare exit, sinum facit & portum reci-
piendis navibus idoneum. Singulis au-
tem sex horis mare ibi & recedere &
accrescere cernitur, quod ipsum qui-
dem portus iste, cum Flandricis ferè
omnibus commune habet, qui porri-
gitur occidentem versus, non profun-
dus quidem admodum aut capax, sed
oppido tamen satis conveniens & uti-
lis, inde enim non ita pridem, unda ma-
ris ingenti vi in terram irrumpens, Ca-
nalem oblongum fecit, ultra centum
pedes latum, tanta profunditate, quæ
magna satis admittat navigia. Per hunc
Canalem, quem ipsi Geulam vocant,
tanquam per perennem fluvium, na-
ves quovis tempore exeunt & ingredi-
untur. Loci igitur opportunitas Ordi-
nes superioribus annis commovit, ut

*Ostenda
descriptio*

*Geula ca-
nalis in-
gens.*

*Ostenda
quæ
olim fue-
rit.*

4 MERCURII GALLOBELGICI

Anno cum pagus olim esset à piscatoribus in-
1601. habitatus, levibus primum, deinde fir-
mis operibus cum munire cœperint.
Hinc progressu temporis tam amplum
oppidum factum est, ut mœnia eius vix
horæ spacio circumiri potuerint, quem
admodum etiam ab incolis tam fre-
quentibus inhabitatum est, ut ad tria
civium millia ibi numerarentur, qui ta-
men iam ad ducentos & quinquaginta
fere sunt redacti, reliquis in Selandiam
delatis,

*Ostenda
quando
in formā
civitatis
reducta.*

Prima pagi munitio facta est Anno
1572. tunc enim portas primum acce-
pit ligneas, & longuriis vndique palisq;
contra incursum & vim externam fir-
mari cœpit. Sexennio vero post, muni-
tiones ab Ordinibus aliquanto firmio-
res accepit, quibus ut gratitudinem su-
am declararet, inter Flandriæ civitates
alias, solum ferè constanter hætenus
adhæsit, insultationibus hostium spre-
tis & superatis fortiter. A multis enim
sæpe sed frustra tamen tentatum est,

*Tentatur
à Duce
Parmensi*

Nam cum Anno 1583. Parmensis Dun-
kerkam & Nuportum expugnasset, im-
petum

etum in hoc faciens oppidum, omnes ^{Anno}
 as vires ad eius expugnationem con- ^{1601.}
 erit, Verum quinque dierum saltem
 bsidio isthæc fuit, quibus finitis, cum
 ppidanorum infractam perspiceret
 virtutem, receptui canens, solutis ca-
 tris recessit.

Secuta est biennio post, insultatio ^{Tentatur}
 acrior periculosiorque, Grevelingæ e- ^{à Lamotta.}
 nim præfectus Lamotta tanto advola-
 vit impetu, ut veterem civitatem, quæ
 pars est oppidi, littori proxima, sudibus
 tum & longuriis adhuc cinctam, statim
 expugnaret, At cum munitiones ibi
 moliri vix cœpisset, ingenti incolarum
 virtute inde eiectus, non sine magna
 suorū strage recedere coactus est. Præ- ^{Offenda}
 buit inopinata hæc insultatio ansam ^{ab inco-}
 incolis, de parte hac civitatis magis fir- ^{lis mu-}
 manda cogitandi, itaque tumulis are- ^{nitur.}
 nariis, qui versus orientem civitati for-
 midabiles non nihil propter altitudi-
 nem suam erāt, ad æquatis, liberio rem
 mari accessum pararunt, quod magna
 vi terram perrūpens, insulas quasi mul-
 tas effecit, quæ hostem non facile ad-
 mittunt.

A 3

Qua

6 MERCURII GALLOBELGICI

Anno 1601. Qua mare spectat oppidum, nudantibus se æstu recedente arenis; infirmus aliquanto est, sed paucarum horarum id periculum est, quas elapsis, maximo impetu æstus ille revertitur, ita ut hostibus non solum fame perniciosus, sed & oppidanis interdum formidabilis existat, qui aggeres propterea lapidibus & lignis firmatos ei aliquot obiccerunt.

*Calerum
ab Archi-
duce occupa-
tum.*

Anno 1596. cum Archidux Albertus, Calerum Gallia, in finibus Belgii, urbem matritimam munitissimam, obsidione cinctam, per deditonem occupasset, peditatum ferè omnem in agrum Ostendani convenire iussit, famæ itaque tum datum est, Archiducem Ostendam obsidere velle, cumque in finem, navatas, fabros & balistarios Antuerpia evocare. Et sane rumor hic Ordines tum commovit, ut quanta possent diligentia oppidum validiori præsidio, comæatu, omnisq; generis apparatu bellico ad diuturnam obsidionem sustinendam munierint. At Albertus quietum cum per aliquot dies continuisset exercitum

tum, bellum à Gallis in Hollandos o- Anno
 nino conversurus, Hulstum aggress 1601.
 est. Erat id Flandriæ oppidum exi- *Hulstum*
 um quidem, sed ab ordinib. mirum *ab Archi*
 modum, excitatis variis extra portas *duce occupa-*
 munitiombus & propugnaculis inuni- *patur.*
 tum. At nullis Archidux perterritus dif-
 cultatibus, obsessum oppidum post a-
 quot dies per deditionē æquē ut Ca-
 tum occupavit.

Prosper hic rerum successus quo Ar- *Offenda*
 midux tū utebatur timorem aliquem *admodū*
 Hollandis incussit, ut omnibus modis *communi-*
 ostendam communiendam putarent. *tur.*
 ossa igitur tum duplici, & duplici val-
 ea vndique cincta & circumdata est,
 orum ea & profunditas & altitudo
 sistit, ut non facile superari possint, si
 el à mediocri propugnantium nume-
 defendantur. Noverant enim non
 rum in conservatione huius civita-
 situm esse momenti, propter portus
 moditatem, & quod inde brevis in
 elandiam, Angliam, Galliamque tra-
 ctus pateat.

At contra Flandri in spem maioris

8 MERCURII GALLOBELGICI

Anno successus erecti, continuis Archiducem
 1601. sollicitare precibus cœperunt, ut ad-
Flandri moto ad Ostendam milite, omnes in e-
obsidionē ius expugnationem nervos converte-
Ostenda- ret, idque eo magis quod cernerent, vi-
nam fieri cina loca omnia longe lateque infestis
petunt. excursionibus quotidie à præsidariis
 Ostendanis vexari, ingentiaque tributa
 nō tantū pagis & villis, sed oppidis quo-
 que nōnullis extorqueri. Cōposuerant
Causa ob- quidem Flandri multa circum civita-
sidiōnis. tem castella, unde omnia observare iti-
 nera cōmmode possent, sed excursio-
 nes tamen & deprædationes prohibere
 nulla ratione poterant, itaque spinam
 hanc ex pede leonis Flandrici euelli, O-
 stendanosque in ordinem redigi mo-
 dis omnibus rogarunt.

Quod autem ad Castella Flandrica
 attinet, remotiora quidem paulo sunt
 Neodamum, Lessinga, Snaskerka, Al-
 tenburgum, Plassenthalium, Stalhillā,
 Neovvegia, Neomunstera, Blancken-
 berga, à Colonis maxime rusticis inha-
 bitata. Propiora vero sunt, Albertus,
 Isabella, Grossedurstum, Clara vel Io-
 hanni-

hannisteinium, cum munitionibus suis. Anno
is, Columba cum suis munitionibus & 1601.

Bredena. Horum Bredena quidem maximum, Itabella vero fortissimum & civitati proximum existit. Pro defensione autem eorum Flandria, ante obsidionem quidem, singulis mensibus 20000. florenos Belgicos contribuere solebat, nec tutam tamen ab incursionibus Ostendano- rum se præstare poterat, itaque ut Archiducem ad obsidionem inchoandam eo facilius Flandri adducerent, maximam pecuniarum vim ad hanc rem necessariam ei obtulerunt, promittentes nimirum primo florenorum trecenta millia singulis mensibus quousque duraret obsidio persolvenda, deinde expugnata civitate, nonaginta millia singulis mensibus, per continuos tres annos numeranda, & tandem insigne trecentorum millium pro exantlatis laboribus honorarium tribus vicibus, sub initium nempe obsidionis partim, partim post tormentorum adversus urbem dispositionem, & partim tandem post propugnaculi ali-

*Sumptus
ad obsidionem
necessarii a
Flandria
suppeditati.*

Anno cuius concussionem atq; deiectionem
1601. Archiduci præstandum.

*Archi-
dux agro
ad obsidio-
nem ad-
ducitur.*

Albertus autem gravem hanc fore
obsidionem videns, primo castella qui-
dem & propugnacula firmiori præsidio
munit, excursions oppidanorum hoc
modo prohibiturus. At cum non satis
tutam hoc modo Flandriam esse vide-
ret, tandem summis virib. obsidionem
urgendam esse statuit, idque eo magis
ut Reinberkam simul obsidione qua
ab Ordinibus tum premebatur, libera-
ret, fore omnino sperans, ut solutis ca-
stris inde ad Ostendam defendendam
Ordines properarent.

*Obsidio-
nis Osten-
dæ ini-
tium quæ
do & quo
modo fa-
ctum.*

Sic igitur tum initium huius obsi-
dionis factum est die 5. Iulij Anno 1601.
Comite Friderico Vandenbergio, cum
imperio ad Ostendam veniente, qui cū
quinque cohortes peditum secum ad-
duxisset, & castra inter arenarios, qui in
plaga orientali cernuntur, tumulos, lo-
casset, postero statim die, cum quatuor
tormentis æneis fulminare, & globos
in urbem proicere ferreos cœpit. Erant
tum in urbe præsidiariorum militum
signa

signa 21. qui adiunctis sibi civibus, sub imperio Vondernothii, ad defensionē sese statim componebant, uxorum & liberorum sarcina in Selandiam maxima parte dimissa.

Anno
1601.

Friderico Vandenbergio adiunctus est Augustinus de Messia, Antuerpiensis Castelli gubernator, qui Cohortes quinque secum adducens, occasum versus castra metatus est, propè civitatem, inter Albertum & Isabellam propugnacula. Erat hæc vicinitas Ostendanis admodum suspecta, itaque directis in eum tormentis, continua trium dierum disposicione eum retromeari, & inter arcenarios qui occasum spectant tumulos Castra figere compulerunt.

*Obsidio
quibus
belli duci
bus incho
ata.*

Qui Isabellam tenebant præsidarii, cum solutionem stipendiorū aliquandiu non accepissent, seditionem movere videbantur, itaque cautione solutionis accepta, Vinoxbergam numero 500. ferè dimissi sunt. Interea Vandenbergius copias suas magna ex parte ad tumulos occidentales traduxit, relictis in plaga orientali millibus ferme sub impe-

*Præsidia-
rii in Isa
bella sedi
tionem
moverent.*

Anno imperio Gufoni, qui nova castra mo-
 1601. litus, fossis sese undiquaque communi-
 vir. Ex occidente autem indies magis
 magisque civitati appropinquare Hi-
 spani videbantur, dispositis in tumulo
 quodam duodecim tormentis, & mu-
 nitionibus in littore maris, pro inter-
 cludendo portu vereri excitatis, cuius
 usus cum civitati paulo post eriperetur
 navigia postmodo per portum septen-
 trionalem, in eum finem paulo ante re-
 clusum, accedere atque recedere coge-
 bantur.

*Mauriti-
 us Ostend-
 am præ-
 sidio mu-
 nit.*

Acceptis de Hispanorum conatibus
 literis Mauritius, Anglicani exercitus
 moderatorem Franciscum Vebrium,
 cum 12. signis eiusdem nationis mili-
 tum, adiunctis ei sub Vchtenburgio tri-
 buno, septem Hollandorum, & aliquot
 præterea aliarum nationum signis, ita
 ut ad 34. numerarentur, ex castris suis
 ad Ostendam destinat, qui 15. Iulii per
 prædictum septentrionalem portum
 feliciter omnes in urbem sunt recepti.
 Cumque indies ex Anglia auxilia qua-
 tuor millium expectarentur, 23. Iulii,
 mille

*Vebrius
 præfectus
 generalis
 in ciuita-
 tem venit*

ille & quingenti, rubro vestitu induti Anno
venientes, prioribus 12. signis Angli. 1601.
adnumerati sunt.

Vehrius itaque civitatem ingressus,
cum animadverteret ex elevatis non-
nullis collibus, qui extra civitatem sunt,
quid parum damni suis inferri posse, si
ab Hispanis occuparentur, prævenien-
tiam huic malo ratus, munitiones in
illis fortissimas egit, postmodo facta e-
ruptione, stragem inter Hispanos mo-
rta edidit, in qua castrorum quidam
præfectus, Monroius nomine occubu-
it, Augustinus vero de Messia vulnera-
tus est, glande per manum eius plum-
bea trajecta. Ad civitatem porro rever-
sus Vehrius, fossas ducere in plaga occi-
dentali iussit, deinde factis in ponte vac-
carum munitionibus, 25. Iulii ad eum
se locum convertit, qui superiori anno
iussu Mauricii desolatus fuerat, eumque
militibus etiam firmavit. Hoc viso Hi-
spani, ex munitionibus suis magno nu-
mero proruentes, collectos in fascicu-
los arborum surculos gestabant, trans-
itum sibi per loca palustria ad collem
quen-

*Eruptio
ex civitate
25 prima.*

Anno 1601. quendam iuxta Grossendurstium propugnaculum situm, illis paraturi, in quem tria etiam noctis beneficio tormenta postmodo adduxerunt. His ita dispositis, postero die, munitiones oppidanorum in desolato olim loco, nuper reparatas, aggressi, fortiter obtinuerunt. At oppidani facta statim eruptione, Hispanos ex vineis & fossis exactos, ad arenarios usque tumulos persecuti sunt, exque Hispano quodam in fuga comprehenso, cognoverunt, ultra 600 in cōflictu proximo cecidisse, quorum tamen reparata iactura fuerit, duodecim Italorum qui nuper advenerant signis in eorum locum substitutis.

Hispani munitionibus & vineis ei ciuntur,

Inundatio in castris magna.

Cæterum evacuatio ista vincarum & fossarum per oppidanos facta, magno Hispanis bono cessit, affluente enim per ingentem æstum mari omnes paulo post munitiones istæ ad summum usque sunt repletæ, ita ut ad arenarios usque in occasu tumulos, omnia aquis inundata cernerentur. Hispani vero directis in navigia oppidanorum tormentis, unum globis confectum submerferunt,

, unde non metus solum inter nau Anno
gens, sed & rerum necessariarum 1601.

etus in Ostēda exitit, quem tamen
annes Duvendordius adventu suo
o post correxit, qui rebus omnibus
ē dispositis, rationem monstravit,
iuxta portum septentrionalem, ad-
tantes per Geulam naves, bona sua
ortam orientalem usque transpor-
nt, ubi sine periculo exoneratæ rur-
limitterentur.

nterea Comes Fridericus munitio- *Commū-*
circa Ioannisteinium agens, fossas *nitiones*
occupatum nuper novum opus pro *utrinque*
t, unde castra iam Hispanica conti- *fiunt.*
tractu ab arenis occidentalibus ad
annisteinii propugnaculum porri-
tur, cumque tabernam quandam
abitoriam huic operi adiunxisset,
arius cōtra munionem novam ei
oni curavit, ut sclopiis inde excubi-
ispanorum salutaret, Quin & pro-
naculum Polderense elevatum nō-
il est, ut explosionibus tormento-
eo magis conveniret, cumque ex
Sclan-

Anno Selandia sex iterum tormenta advehē-

1601. rentur, quatuor quidem in Santhillæ
*Tormenta
torum op
pidentur
dispositio.* propugnaculo collocata, reliqua vero
 duo ad propugnacula occidentalia di-
 recta sunt, plerisque simul tormentis ex
 parte orientali inde traductis, quod pe-
 riculum inde maximum metuumdum
 videretur.

*Catrii in
castris co
nati.* In castris autem occidentalibus, im-
 petium omne penes Catrium erat, qui
 mirum in modum laborabat, Porce-
 picum propugnaculum invadere, eoque
 occupato, sub primum æstus marini re-
 cessum, in veterem civitatem penetra-
 re, itaque fodiendo indices magis magis-
 que ad civitatem appropinquabat. Sed
 & in plaga australi sub propugnaculo S.
 Claræ, sese communiētes aliqui mu-
 nitionibus, quas Vehrius ad sinistram
 Polderensis propugnaculi partē para-
 verat, tam prope accesserant, ut sclopis
 sese invicem assequi possent.

*Hispani
urbem co
nterant in-
cipiunt.* His ita paratis, 9. demum Augusti ad
 fulminandum Hispani accinguntur,
 assiduâ ex munitionibus ad S. Claram
 excitatis tormentorum disposure ur-
 bem

em petentes, ita quidem ut vicies bis Anno
 ille tormentorum ictus oppidani, u. 1601.
 o isto die observarint, sed inanis tamē
 nnis iste conatus fuit, nihil enim fe-
 memoratu dignum effecerūt, nisi q
 o atque altero prostrato, ædificia ali-
 ot disiecerint, quorum jactura tan-
 s displexionum sumptus æquare nul-
 ratione potuit. Quassatæ autem po-
 ero die deprehendebantur lorice ca-
 orū, in Santhillæ & Helmonti propu-
 aculis, quod damnum ab oppidanis,
 um vel quatuor dierum spacio ita re-
 ratum est, ut vel mensem postmodo
 tegrum, adversus consimilem vim
 ristere tutæ potuerint.

Hispanorum interim quatuor vel
 inque millia, armis probe instructi,
 uptionem oppidanorum expectare
 debantur. At undecimo Augusti, cir-
 vesperam naves 15. com meatu belli-
 o probe onustæ, ex Selandia, ad portū
 opulerunt, quibus feliciter in urbem
 ceptis, oppidani mirum in modum
 recreati sunt, ita ut à concussione tur-
 s, quæ tum temporis in veteri civitate

*Oppidani
 recreati
 & ad cō-
 stantiam
 excitati,*

B

fiebat,

Anno fiebat, nihil extimescerent, Gubernator
 1601. tore suo exemplo ad constantiam omnibus
 præunte, qui licet ædes suas crebris ictibus peti & fastigium eius penitus avelli videret, non mutandum tamen hospitium, sed in eo constanter permanendum censebat. Erigebantur vero etiam oppidanorum animi, inopinato multorum civium ex Selandia reditu, qui, quemadmodum sub initium obsidionis, metu consternati ex civitate discesserant, sic accepto rursus animo iam cum vxoribus magno numero revertebantur.

Cives qui metu discesserant in ciuitatem reuertuntur.

Dolebat id Hispanis admodum, itaque à tormentis abstinendum non putabant, Sub noctem igitur cum ad lunam navigia aliquot civitatem petere viderent, tormentis in ea directis, omnia quasi subversuri fulminabant, At præter puerum quendam, neminem læserunt, quem nec ipsum quidem, illunis si nox fuisset, propter distantiam Genlæ à castris in plaga orientali positus, quæ passus mille excedit, assequi valuissent. Sequenti tamen

Puer quidam in navibus cruciatus.

n die , navigiis post templum no- Anno
n in urbe subsistentibus, non parum 1601.

esti erant , sed & sclopis aliquos in
itate , tam prope enim iam muni- *Ædificia*
nes occidentales adegerant , percu- *d. splosio-*
bant. Maximum autem damnum *nibus con-*
celluntur

displlosionibus istis ædificia contra-
bant , rari enim inde homines con-
ere videbantur , & à principio qui-
m obsidionis ad tertium usque Au-
ti diem, ex civibus eorumque vxori-
s & liberis, ultra octodecim contru-
ati non numerabantur, cum tamen
æ ferreæ 40. & amplius librarum, in-
nti copia in urbem contortæ exta-
nt plurimæ.

Quicquid autem hominibus damni *Damni*
ferebatur, id subinde navigiorum ad *in civita-*
ntu compensatum est, quorum 4. *te adven-*
agusti octo rursus advenerunt, quæ *tu navis*
nnia obscuræ noctis beneficio in vr- *compensa-*
tur.

m feliciter recepta , commeatus
on parum attulerunt. At Hispani
stabant acriter, ædificiaque continu-
displlosionibus omnia ferè iam per-
a fecerant , ita ut nihil amplius

B 2 damni

Anno 1601. damni illis inferri posset. Accidit autē
for: eut Verius iuxta balistarium quen-

dam consistens, ex disruptione tormen-
ti, vulnus aliquod contraheret, hoc igi-
tur cognito triumphare Hispani & læti-
tiam suam crebrioribus dislosionibus
testari cœperunt, quibus in urbe quidē
sex vel octo vulnerati, in aggere vero ba-
listarius quidā extinctus, & in navigio-
rum statione, uno ictu quinque milites
perculsi occubuerunt. Præbuit hæc res
occasionē oppidanis, de navibus in tu-

*Navibus
via in fos-
sam urbis
paratur.*

tiozem locum traducendis cogitandi,
itaq; perrupto statim aggere, via ipsis pa-
rata est, qua in fossam urbis penetratēt.

Non caruit autem labor iste periculo,
eotum enim qui in opere erant ultra
20. tormentis perculsi obierunt. Fragor
certe ex tormentorum & scloporum
ab utraque parte dislosione non exi-
guus, aures assidue personabat, itaq; &
forum viride & loca alia quæ in urbe e-
rant ædificiis vacua, ab Anglis suffossa
sunt, ut in cryptis & concameratis sub-
terraneis specubus latitantes à tormen-
torum ictibus, tutiores essent, quam-

*Specus in
civitate
aduersus
tormenta
rūictus
parantur.*

ne sic quidem periculum omne evi- Anno
e possent, sed subinde vnus atque al- 1601.
percussus occumberet, Hispanis ite-
n non paucis à tormentorum ex ur-
displosione concidentibus.

Nocte ea quæ 16. Augusti præces- *Hispani*
Hispani munitiones oppido proxi- *munitione.*
s, ad tumulos usque arenarios occi- *nas pro*
tales, produxerunt, ut dimidiatæ lu- *momentis.*

formam referrent, vallumque pro
us tormentis multo ad civitatem
m antea propius admoverunt, quo
fecto, Santhillæ iam propugnacu-
petere tanto furore coeperunt, ut
iniec-tis globis ferreis, resonare
dammodo audiretur, ac si mons *Santhilla*
eus plane, & murus aheneus factus *mons fer-*
t, tanta enim globorum multitudi- *reus.*

rat refertum, ut capere amplius nul-
posset, sed proiectos cum fremitu
i remitteret, ac licet pulvis quidem
renis satis magnus excitaretur, adi-
amen ad impressionem nullus et-
num patefactus est, itaq; Albertus *Castellæ*
urnam fore obsidionem hanc præ- *Alberti*
ens, denominatum à suo nomine *adificis*
augetur.

Anno castellum, aliquot ædificiis lapideis
1601. amplificari curavit.

*Inunda-
tio in ca-
stris ma-
gna.*

Interea mare ingenti sese æstu exo-
nerans, non vineas solum & fossas Hi-
spanorum, sed universa eorum castra
replevit, ita ut summa celeritate in tu-
mulos arenarios sese recipere coge-
rentur. Ad dimidium enim milia e-
ffusa aqua, omnia ab orientalibus
ad occidentales usque arenas inunda-
vit, ita ut Angli etiam castra sua relin-
quere, & summa quæque petere ne-
cesse haberent. Oppidani igitur cum
scirent, inundationes eiusmodi, hoc
anni tempore, admodum frequentes,
& vel quotidianas sibi esse, in spem ere-
cti sunt, fore ut brevi obsidione hac li-
berarentur. At vero Hispani castra ex
occasu Porcepicum versus promove-
re, & munitiones australes, Anglorum
munitionibus opponere tanto studio
videbantur, ac si omnes in eum iam lo-
cum vires conversuri essent. Tam pro-
pe enim ad civitatem accesserant, ut
vix promovere amplius castra posse vi-
deren-

*Hispani
castra
transpo-
nunt.*

lerentur, cumq; circa civitatem ultra Anno
 1601. tormenta metallica disposita habe-
 rent, ab illorum disposure nunquam
 cessabant, unde oppidanis quidem ad
 17. usq; Augusti diem, ultra tricies mil-
 le ictus numerati sunt, quibus tamen
 præter ædificiorum destructionem pa-
 rum aut nihil effectum erat, propterea
 quod loca illa, quibus, nudantibus sese
 aestu maris recedente arenis, insultari
 commode poterat, ingenti oppidano-
 rum cura & labore summum robur ac-
 quisierant.

Defecerant hætenus aliqui ab oppi-
 danis, sed ad castra Hispanorū venien-
 tes, in vincula coniecti sunt, propterea
 quod sub prætextu, quasi rationē nossent,
 civitatē facili negotio expugnandi, ali-
 quid quæsisse viderētur. Ab Hispanis a.
 cum 17. Aug. aliquis deficiens, in urbem
 venisset, oppidani de novo Hispanorū
 conatu, quod nimirum pyrobolos in urbē
 proicere, & munitionem in plaga oc-
 cidentali ad radices Helmonti extru-
 ctam summa vi impetere decrevissent,
 certiores facti sunt. Sub vesperam eius

*Profugi
 ab Hispani-
 nis in vin-
 cula con-
 iiciuntur.*

Anno diei literas in urbem sagittis involutas
1601. proiciebant Hispani, quibus Anglos

*Hispani
literas in
urbem o-
inculan-
tur.*

corrumpere & in sua castra pertrahere
conabantur, proposito ipsis post men-
sam liberalem & gratuitam, s. alborum
in singulos dies stipendio, Quamvis au-
tem aqua, in horas singulas cresceret, &
iam terra omnis, ad integrum fere mi-
liare aquis obducta cerneretur, Hispani
tamen pedem adeo non retrahendum
censebant, ut magis magisque munitio-
nes ad urbem promoverent, & castra
quæ in parte orientali erant, tribus no-
vis cohortibus, quæ cum Comite Buc-
quoio & multis curribus nuper advene-
rant, augere non dubitarent.

*Bucquo-
ius in ca-
stra venit*

*Incendi-
um in ci-
uitate a
tormento
rum dis-
plosione.*

A tormentorum displosione utrin-
que interim non cessatum est, cumque
tormentis illis septem vel octo, quibus
Santhillæ propugnaculum Hispani pe-
tere solebant, parum sese proficere pos-
se cernerent, occidentem versus ea di-
rexerunt, indeq; globos aliquot in tri-
buni cuiusdam ædes proicientes, cum
tectum earum totum stramine cum ef-

set,

ignem excitarunt, qui tamen studio Anno
currentium civium sopitus statim & 1601.

inctus est. Hispanis eum vix animad-
tentibus. Interim cum navigia iterū
quot, novo exercitu & commeatu
iusta, ex Anglia simul & Selandia ap-
lissent, atque ita vires oppidanorum
ululum essent resectæ, quidam no-
urno tempore ex urbe in munitiones
spanorum proruentes, contrucida-
aliquibus reversi, adduxerunt secum
ptivum aliquem, ex quo cognitum
stea est, Hispanos dum cuniculos a-
re tentarent, in locum minime per-
am incidisse, itaq; à cœpto opere de-
rentes, excitato in parte civitatis ori-
tali tumultu, propugnaculū interim
cidētale conscendere atq; ita civita-
m præter omnium expectationem
cupare decrevisse.

Oppidani igitur in omnes occasio-
s intenti, ut hostem nimis sibi immi-
ntem aliquo modo propellerent,
rmenta in munitiones proximas di-
xerunt, sed & milites quidam ex urbe

*Oppidani
novo mi-
lite & com-
meatu au-
gentur.*

Anno 1601. proruentes Hispanorum aliquos con-
trucidarunt, At illi 21. Augusti dispo-
sis omnibus quotquot in castris habe-
bant tormentis, tantum cum ingenti
strepitu excitarunt tumultum, ut non
aliter cogitare oppidani possent, quam
Archiducem ipsum in castra advenisse,
in cuius honorem istud fieret. Eo-
dem vero die præsidia oppidanorum,
2000. Anglis adaucta sunt, quibus 23.
Augusti, ex Selandia, Gallorum & Sco-
torum 20. adhuc signa, 60. navigiis im-
posita accesserunt. Facta igitur sequen-
ti die excursionem, captivos aliquot in
civitatem adduxerunt, qui referebant
raram in castris conspici pecuniam, &
mercatores Brugeses de expugnan-
da Ostenda ferè iam desperasse, quod
sine maxima pecuniarum vi, quam ne
tota quidem Flandria suppeditare po-
tens esset, fieri expugnationem non
posse sentirent. Addebant & hoc, Hi-
spanos, ut excursiones oppidanorum
aliquo modo impedirent, in castris ci-
vitati proximis, multos asseres dispo-
suisse, qui acutissimis clavis ferreis for-
mida-

*Præsidia
oppidano-
rum au-
gentur.*

*Brugeses
difficulta-
tem obsi-
dionis ex-
periuntur*

*Insidia e-
rumpenti-
bus ex ci-
vitate pa-
rato.*

idabiles, pedibus adventantium in
liarentur. Anno
1601.

Erant tum continuæ pluvix, itaq; à
rmētis vtrinq; cessatum est ad vespē-
m usq; , tunc enim sese invicem salu-
te rursus ab utraque parte cœperunt.
coiectus autē in civitatem 12. librariū
obus, tres simul milites cum muliere
fantem in ulnis gestante per plateam
ntes confecit. Cum autem qui in ci-
itate erant ex manifestis signis & indi-
iis colligerent, Hispanos propterea cū
astris suis indies magis magisq; appro-
quare, ut violentiori impetu incur-
ionē aliquando facere possent, de mul-
is sibi asseribus prospexerunt, alligan-
es singulis duodenos sceloporum tubu-
os, ita dispositos, ut necessitate id ur-
gente, beneficio saltatorii ignis, simul
& semel displodi & in hostem contor-
queri possent. Interim præsidiariæ na-
ves duæ, explicatis velis, per Geulam cū
multis militibus & tribunis aliquot mi-
litum, ad civitatem, media luce appro-
pinquantes, omne tormentorum, in-
genti conatu ex Hispanorum castris
in cas

*Insidia in
cursum
facere tem-
tantibus
parata.*

Anno in eas evibratorum periculum, feliciter
 1601. evitarunt, & fluctus marinus perrupto
 magna vi aggere, novum canalē in pla-
 ga occidentali paravit, ita ut ingenti flu-
 mine ab Hispanorum castris disjuncti-
 iam Oppidani metuere amplius sibi ab
 incursionibus necesse non haberent.

*Hispani
 pyrobolis
 certant.*

Videntes hoc Hispani, Pyrobolos in
 urbem contorquere & ingentia exo-
 nerare in eam tormenta cœperunt,
 cumq; vallum aliquod novum pro tri-
 bus ad summum tormentis, in parte o-
 rientali iuxta tumulos arenarios exci-
 tassent, accessum sese inde navium im-
 pedire commodius posse sperabant. At
 vero hoc nihil obstāte 29. Augusti, 800.
 milites ex Chastillonii cohortibus ci-
 vitatem sunt ingressi, cumque ante ali-
 quot dies naves quædam per tempesta-
 tem in Selandiam remissæ fuissent, illæ
 iam cum explicatis vexillis revertentes,
 feliciter civitatē ingressæ sunt. Sub no-
 ctem præterea, circiter 60. naves, ex Hol-
 landia partim, partim vero ex Selandia
 adventantes, de omnis generis com-
 meatu civitati prospexerunt. Tanta e-
 nim

im est portus illius novi, quem post a-
 missum veterem, oppidani sibi parave-
 runt, capacitas opportunitasq; ut vel 200
 navigia capere, & ab omni externa tor-
 mentorum iniuria tueri possit, modo
 contractis velis & malo deposito, quie-
 scere contineant.

Transierant haecenus quidā ex An-
 tis ad Hispanos, itaque cū 30. Aug. ali-
 quibus eorū iterum comprehēderetur, ut
 his terrori esset, in crucē statim actus
 est. Cæterum ex Hispano quodam qui
 eo ipso die sponte sua in urbem trans-
 ierat cognoverunt oppidani, Archidu-
 cum omnino oppidum expugnare &
 potestatem suam redigere, secum
 instituisse, etiamsi vel maximam pe-
 cuniarum vim impendere in obsidio-
 nem coeptā deberet, castra vero ita dis-
 posita esse, ut præter pecuniam nihil
 eis desideretur, principio enim mu-
 rationes ab occasu ad lunæ dimidiatæ
 propugnaculum pertingere, deinde in
 orientis occidentalibus sex vel octo di-
 versa valla & propugnacula constitu-
 isse, ita ut alterum altero, altius ali-
 quanto

Anno
1601.

Portus
novi ca-
pacitas.

Profugus
quidam
in crucē
actus.

Castra
Hispani-
corum de-
scriptio.

Anno
1601.

quanto emineat. Hinc sepimentum militare ad Pontem usque vaccarum immenso trecentarum perticarum intervallo excurrere, vallis & tormentis multis formidabile, quibus civitas & castra Anglorum, à Grossendursto & Isabella propugnaculis separentur, Nam qui versus austrum eius est terminus, in iter desinit, quo Grossendurstum, Isabellam, Brugas, & consequenter ad loca eius regionis alia pervenitur. Cæterum ad terminum sepimenti istius, propugnaculum inter Grossendurstum & Anglorum castra satis firmum excitatum esse, tribus tormentis æncis formidabile. Ab australi autem plaga, vineas & fossas, ortum versus excurrere, quibus ad propugnaculum quoddam, iuxta paludem in mare sese exonerantem, situm, tribus similiter tormentis formidabile, perveniatur. Ab eadem deinde plaga, munitiones adhuc alias, longitudine centum vel circiter perticarum, occasum versus tendere, ut Castra Anglorum trans Iperlæam excitata, cohibeant, & navi-

vigia sua ab oppidanorum iniuri-
 ta præstent. Porro ab occidenta-
 s tumulis, arenas & frondes arbo-
 n magna copia advehi solere, quo-
 n in extruendis & reparandis muni-
 nibus usus sit, inde enim iam in ori-
 ali plaga propugnaculum satis fir-
 m extructum esse, multis tormen-
 formidabile, quorum aliqua etiam
 radices tumulorum plantata sint,
 essum navium in Geula prohi-
 ra.

Alveus fluvii, qui sese iuxta dimidia-
 unæ propugnaculum non ita pri-
 n aperuerat, indices magis magisque
 cere visus est, ita ut primo septem-
 die latitudinem 5. ferè perticarum
 inere diceretur cum profunditate
 s magna. Quamvis autem Hispani
 des & surculos arborum magna
 ia comportatos haberēt, de obstru-
 o tamen alveo isto cogitationem
 a suscipiebant, sed corbes quas terra
 letas ibi constituerant, ab alluvio-
 us infidiātium undarum, funiculis
 tenis ferreis defendere nitebātur.
 frondi-

Anno
1601.

*Alveus
fluvii iux-
ta dimi-
diata lu-
na propu-
gnacula
ingens.*

Anno 1601. *Catrii globo per caput traiecto moritur.* fondibus pro extruendo novo propugnaculo, quod portui septentrionali obicerent, reservatis.

Profugiens porro 8. Septembris ad oppidanos nobilis quidam ex Catrii cohortibus, ducem suum Catrium globo per caput traiecto vulneratum & semimortuum, à se in Castello Alberti relictum referebat, qui quidem summam fere in castris potestatem obtinens, constituisset, propugnaculū civitatis quod trans alveum modo dictum, situm est, in honorem beatæ virginis Mariæ, cuius natalis tum celebraretur, multis instrumentis & machinis ferreis, in eum usum paratis oppugnare; quæ ut videtur, sacrificio tam horrendo non delectata; malum in proprium eius caput convertisset, quod ille militibus miseris parare in animo habuerat.

Oppugnatio in honorem B. Virginie suscipienda impeditur.

Insultatio certe illa sine multo sanguine non fieri potuisset, si quidem parata ab oppidanis remedia consideremus, quæ impetum facientibus obicerent, ut mirum sit Hispanos tam cæco impetu ruere & milites tantis periculis
miseros

miseros exponere. Nam perditio quidē Anno
 orum, victoriam non promovet, sed 1601.
 cohibet potius. At vero vrbes & loca *Urbes ex-*
 unita expugnandi, ratio usitatissima *pugnandi*
 verissima hac semper fuit, ut vel per *ratio opti-*
 unculos ingressus pararetur, vel ma-
 minarum & tormentorū impetu mu-
 prostererentur, vel deniq; importa-
 ones rerum ad sustentationem neces-
 riarum prohiberentur, quorum neu-
 um in hac quidem obsidione etiam-
 um factum & tentatum constat. Hi-
 ani cum castra sua in parte occiden-
 li, quam proxime civitati admo-
 ssent, eius iam Domini facti sibi vi-
 bantur, at multum adhuc aberat,
 incipio enim vel dimidia luna ante *Expugna-*
 nthillam propugnaculum excitata, *tio quo-*
 pugnanda ipsis erat, quam lunam *modo in-*
 nalis quidam ab Hispanorum castris *situenda*
 gregat, qui statis temporibus propter
 aris æstum, vel repletus vel evacuatus
 adis cernitur: vel vallū civitatis, dimi-
 e lunæ & propugnaculo modo dicto
 teriectum, ipsis impugnandum fuis-
 ; vel canali aquis per defluxum æstus

Anno 1601. evacuato, ipsum ipsis propugnaculum tentandum fuisset, q̄ tertiū quidem Hispanos sibi elegisse, ex insultatione quæ An. 1602, facta est, de qua paulo post dicetur, satis constat. Nam ad hoc propugnaculū statim ab initio obsidionis, omnem ferè tormētorum vim converterant, totq; pilas ferreas in illud cōtorferant, ut aliqui in civitate reperiantur, qui pro globis illis, novum sese extructuros propugnaculum profiteantur.

Oppugnatio propugnaculi Santibila difficilis.
 Verum quantis cū difficultatib. insultatio istius propugnaculi coniuncta sit operæ precium est attēdere. Est sane quidē illud crebris tormētorum ictib. aliquo modo deformatū, ita ut aliquē nullis armis impeditū admittere posse videatur, At vero armis gravatū omnino respuit, tam. n. præceps mons iste est, ut ascensus ad eū vix ullus pateat. Antequam autē ad montem perveniatur, sepimentum prius ligneum superandum est, q̄ palis & lōguriis satis crassis in ipso portu firmatum, militē priusquā evelatur non transmittit, præterea insidiaz, ab occultis in itinere foveis, quę multis scloporū tubulis probe oneratis formi-

biles sunt, non exiguae, adventantib. Anno
 perandæ, ut tormenta taceant, qui 1601.
 sex dimidia luna, & vallo ante propugnaculum istud extructis, balistarii
 accepturi essent. His autem difficul-
 tibus exantlatis omnibus, in 13. tan-
 tum tormenta militibus necessario in-
 tendendum, quæ pilis & globis onerata,
 in finē in occultis ante propugna-
 culū latent locis, ut quæ difficultatibus
 modo dictis reliquum adhuc est, omne
 efficiant & ex medio tollant. Iam dum
 ea modo dicta occupantur impedi-
 ta milites, dubiū ne alicui esse po-
 tuit, quin æstu maris revertente, propu-
 gculū metu liberetur, militibus ab-
 ruptis omnib. & in mare, nisi sibi ma-
 re caveant, per præceps abreptis.

Animadverterunt hanc difficultatē
 pridē tribuni & gubernatores mili-
 tum nō pauci, sed admonitiones eorū
 valere adversus ordinū Flandriæ di-
 gentē petitionē, qua expugnationem
 civitatis, cū ingentis pecuniarum
 oblatione urgent, minime po-
 tuit, itaq; licet animadvertāt Hispani

*Admon-
 tiones quo-
 rundam
 præfecto-
 rum de ob-
 sidione sol-
 venda ne-
 gligentes*

Anno undiq; ita firmatam esse, ut impossibile
 1601. videatur armata manu eam superare,
 cum præsertim etiam in plaga meridio-
 nali tam firmos Angli excitarint mu-
 nitiones, ut ne civitati quidem ipsi ro-
 bore suo iam cedant, attamen extrema
 quæque experiri, quam obsidionem
 solvere eos malle vel ex supradicti no-
 bilis & aliorum in civitatem subinde
 transeuntium relationibus colligere
 difficile nulli fuit.

*Chastillo
 nini ex
 globi istu
 perit.*

Ascenderat 10. Septembris in propu-
 gnaculum Santhillæ Chastillonius cū
 Vchtenbrugio & nobilibus quibusdam
 aliis, de rebus necessariis balistarios ad-
 moniturus, Cum igitur medius inter
 Vchtenbrugium & præfectum quendā
 Scotorum staret, globi forte fortuna ex
 castris Hispanorum contorsione, dimi-
 dio capite truncatus concidit, cranium
 vero eius in faciem Vchtenbrugii resul-
 tans eum prostravit, præfecto non mi-
 nus graviter vulnerato. Commovit e-
 quidem repētinus hic casus oppidanos
 non parum, sed cum scirent, aliam belli
 fortunam non esse, hastam sibi nequa-
 quam

quam abiiciendam putarunt, Erexit au-
 tem corū animos desideratus aliquot
 naviū adventus, Triginta enim ea ipsa
 nocte, sequenti vero 24. comœatu &
 rebus necessariis omnis generis onera-
 re advenerunt, omni quod ab Hispano-
 rum tormentis ipsis immincebat peri-
 culo, feliciter evi- ato. Quamvis enim
 rebra in eas eiacularentur tormenta,
 amen cum propter nebularum descē-
 ſum, oculorum acies ad eas penetrare
 non posset, parcendum tandem tor-
 rentario pulveri & pilis rati, ab inani
 hac defatigatione cessarunt.

Erat tū temporis miser in castris Hi-
 spanorum status, præterquam enim
 quod tormentis oppidanorum multi
 inde conficerentur, morbus qui-
 dam inter milites grassari & non pau-
 sis ex advenis nuper Italici perimere
 debatur, Accedebat & hoc, quod
 multi sibi fuga consulendū rati, castra
 crebant, unde aliud mali metuen-
 s, nimirum ut nisi mature militibus
 stipendio satisfiat, ipsi ad seditionem
 inclinent, Pyrobolis equidem haud ra-

Anno
 1602.

Naves
 multa in
 crucebat
 salvo va-
 niunt.

Status in
 castris Hi-
 spanorū
 miser.

Anno 1691. ro & globis candentibus in civitatem coniectis, expugnationem promovere studebant, at oppidani ad ignem statim suppressimèdum paratissimi, par pari subinde referebant. Tormenta præter 16. In castris hoc tempore nō numerabantur, reliqua enim ad aliarum locorum defensionē traduxerant, aliquibus Newportum, ut ibi refunderentur dimissis. Quin etiam partem exercitus ad loca alia destinaverant, qui latari sese proferebatur, q̃ ex aquis liberati essent, cum enim fossæ castrorū undis ferè semper hoc tempore scaterent, nunquam militibus in arido consistere dabatur. Miseram profecto referebāt omnia in castris faciem, nec tamen de eorum solutione audire quicquam volebant, sed de novo insuper vallo seu media luna ad radices tumulorum australium excianda cogitabant, unde cū sex tormentis, vallum civitatis, sub propugnaculo occidentali situm, peterent, propterea quod in illo nonnihil elevando & consipatis iniecta arena virgultis condensando oppidanos subinde occupari inaudissent. Venerant ea nocte, quæ 15.

Sept. præcedebat, in civitatem cum 8. Anno
 navibus, Holsteinus Princeps, Regis in 1601.
 Dania frater, & Comes ab Hohenlo. Hi *Princeps*
 cum munitiones in civitate omnes in- *Holsteini*
 tructi essent, & castra etiam Hispanorum *us, specta-*
 ex propugnaculis eminus inspexissent, *tum obst-*
 præcuntibus nimirum & omnia ipsis *ditionem,*
 demonstrantibus Gubernatore cum *in oppidum*
 tribunis quibusdam militum, tandem *venit.*
 inde finito biduo, iterum solventes, sal-
 vi & incolumes Mittelburgum appule-
 runt. Cæterum non raro Ostenda pere-
 grinos hospites accipit, qui ex illustri-
 bus familiis prognati spectatum hanc
 obsidionē adveniunt, at moras ibi non
 neccunt, verum postquam desiderio
 suo satisfactum cernunt, salutato gu-
 bernatore iterū recedunt. Remiserant
 tum temporis à tormentorum dispo-
 sitionibus non nihil Hispani, atq; ita ne-
 scii & præter opinionem suam Principi
 prædicto gratificabantur, post cuius dis-
 cessum fulminare rursus incipientes,
 ponticulum in parte Santhillæ austra-
 li, quo ad Cryptas sub dicto propugna-
 culo existentes pervenitur, disiecerunt.

Anno 1601. Dum remisisset autem tormentorū nonnihil fragor , novum interim in plaga meridionali vallum Hispani pro navibus in novo portu reprimendis, paraverant, itaque oppidani hoc videntes ingentem in Poldera minorī , munitio- nem opposuerunt, unde conatus ipso- rum irritos facere quam optime pos- sent. Sed & in ipso Geulæ orificio no-
Novus portus a- peritur. vus sese portus aperuit, in quo navigia ab omni hostili impetu tuta subsistere, quemadmodum etiam omnium mini- mo cum periculo ad eum pertingere possunt.

De castello, ab Alberto nomē quod habet, supra dictum est, quod Hispani
Castellū Alberti multis a- dificiis au- getur. ædificiis illud lapideis exornare cœpe- rint, tot igitur ædificiis id hætenus au- ctum est, ut oppiduli cuiusdam speciem verius quam castelli iam referret, itaq; in hanc non pauci opinionem descen- derunt, Archiducem, ubi viderit Osten- da potiri se non posse, hoc castello op- pidi loco usurum, & canalem ei vici- num in portum commutaturum.

Aderat 18. Septembris Anglicæ regi-
 na na-

næ natalis, itaque post dimissas ex urbe Anno
 24. naves, omnia tormenta maiora & 1601.
 minora scloposque & bombardas omnes
 tribus vicibus in honorem reginæ
 oppidani disploserunt, fragorem
 & tonitrua in civitate excitantes maxima,
 quibus commoti in castris Hispani
 cum nescirent quo fine ista fierent, ad
 arma statim convolantes, pyrobolos &
 pilas igneas, cum copioso silice in urbem
 proiecerunt, At oppidani à læticia sua nihil
 remittentes, fortiter ipsis responderunt,
 ita ut per totam fere noctem candentibus
 utrinque globis pugnatum sit, quamvis cum
 damno oppidanorum exiguo, qui circiter
 undecimam noctis numero 200. sub recessum
 maris, urbe egressi, corbes munitorias in
 castris Hispanorum succendere studebant, at
 cum ex frondibus arborum adhuc recentibus
 contextæ essent, flammam propter humoris
 abundantiam concipere non poterant. Non
 carebat hæc eruptio periculo suo, præter enim
 sclopetarios Hispanos in castris ubique
 vigilantes, equitatus etiam satis magnus in
 littore ob-

*Eruptio
 oppidanorum
 fronsæ.*

Anno errabat, verum cum propter tormenta
 1601. torum ex Santhilla crebram dispoſi-
 nem accedere propius non auderent,
 reverſi ſunt tandem in urbem oppida-
 ni, unico tantum ex ſuis amiſſo.

*Vehrius
 ſanato
 vulnere
 Oſtendit
 reverſi
 ſunt.*

Diſtum eſt ſupra Præfectum gene-
 ralem Franciſcum Vehrium ex collifio-
 ne & diſruptione tormenti alicuius,
 graviter vulneratum fuiſſe, is ut ſanaretur
 melius, Mittelburgum tum delatus
 fuerat. At iam recuperatis iterum viri-
 bus, Oſtendam 19. Septemb. reverſus,
 ſub noctem audaculoſ quosdam emi-
 ſit, compræhenſum ſi fieri poſſet, in ca-
 ſtris Hiſpanorū aliquos, ex quibus quid
 ibi ageretur cognoceret. Hi igitur ſe-
 quenti die reverſi, duos Valones ex ca-
 ſtris orientalibus ſecum adduxerunt,
 qui caſtra illa quæ verſus orientem ſunt
 900. circiter militibus ſub imperio Af-
 ſincorti, nō ita pridem adaucta eſſe di-
 cebant, ſed ſtipendiorum ſolutionem
 omnes deſiderare. Cauſam vero cur
 novi iſti milites ad eum locum tradu-
 cti eſſent, Germanus quidam paulo
 poſt ab audaculis iſtis adductus, cam eſ-
 ſe di-

se dicebat, quod adventus ipsius Archi-Anno
 ducis ibi in sequentem diem expectare^{1601.}
 tur. Addebat vero & hoc, ponticulos
 ibi quamplurimos rotis impositos re-^{Stratage-}
 periri & saccos eximia capacitatis, qui^{maia pro}
 bus arena repletis, Geulam vel ad mi^{abstru-}
 nimum alveum occidentalem obrue-^{do canali.}
 rent & constiparent. Eiusmodi autem
 saccos vel utres per universam Flandri-
 am magna copia parari affirmabat, cū
 factō in canali qui iuxta propugnaculū
 Alberti est, non ita pridem experimen-
 to, multum illis perfici posse depræhē-
 dissent. Frōdium lapidumq; magnam
 ibi copiam cōportatam assererat, pro
 novo in ea parte vallo excitando. Nam
 licet Hispani Brugensibus causam hu-
 ius difficilissimæ obsidionis imputantes,
 admodū infensi essent, non audere ta-
 men quenquā vel de difficultate con-
 queri, vel de obsidionis solutione quic-
 quam mussitare, Ord. nū ductore pri-
 mario, cū duob. aliis in vincula nuper
 de mandato senatus bellici coniectis, &
 in summo vitæ discrimine iam versan-
 rib. q. in superabilem sibi civitatē videri
 dixissent. Propositum enim Archiduci

Anno 1601. esse 22. Septemb. quidam retulit, in ob-
 fidione ista vel ad postremum usq; mi-
 litem constanter perseverare, licet re-
 gio iam omnis ad sex fere miliaria non
 exhausta solum, sed & vastata à militi-
 bus esset, qui ob solutionis defectum, &
 difficultates alias, ad seditionem ferè
 iam inclinarent, Genu tenusenim in
 aquis consistere pugnantes coge bātur,
 & arma subselliis imponere, quæ passim
 in castris extructa cernebantur.

*Subsellia
 pro armis
 imponen-
 tis.*

*Principis
 Northum-
 bria in O-
 stendam
 advenit.*

Princeps Northūmbriæ cum Kesse-
 lio & proceribus nobilibusque aliis, 20.
 Septembris, castra spectatum, ad Osten-
 dam appulerunt, cumque navibus e-
 grederentur, brachius alicui ex mini-
 stris globo abreptus & avulsus est. Se-
 quenti vero die 14. naves commeatu
 & apparatu bellico satis copioso, octo-
 que simul tormentis æneis oneratae ap-
 pulerunt. Similiter vero & octo sub ve-
 speram, & 23. Septembris, decem naves,
 salvæ & incolumes tenebrôsæ noctis be-
 neficio civitatem sunt ingressæ. Eodem
 autem die Vchtenbrugius, in castris An-
 glorum aliquid ordinaturus, glande plum-

plumbea per collum traiectus obiit. Si- **Anno**
 militer & tribunus quidam Pomeradi- **1601.**
 us in Gallorum castris glande percuf- *Vehem-*
 sus concidit. At contra in civitatē nun- *brungis*
 ciabatur, omnia diversoria & xenodo- *globis per-*
 chia per uniuersam Flandriam & Bra- *cussus mo-*
 bantiam à vulneratis Hispanis repleta *ritur.*
 esse, ita ut septem millia miserè faucia- *Vulnera-*
 torum numerarentur. *rum Hi-*
spanorum
numera-

Convexerant interea Hispani Ingen-
 tes in castris orientem & meridiem ver-
 sus frondium & furculorum acervos,
 quasi per aliquot annos ibi subsistere
 decrevissent. Videntes igitur hoc oppi- *Oppidani*
 dani, nō cunctationi & desidiæ locū ibi *propugna-*
 esse rati, summo conatu circa propu- *cula sua*
 gnacula munienda laborare coeperunt *firmiora*
 coniungendo vallum Polderense cum *reddunt.*
 munitionibus tam in occidentali quā
 in meridionali plaga sitis, & cum pro-
 pugnaculo, quod dimidiam lunam
 vocant, quod ante occidentalem exci-
 tatum est munitionem. Sic igitur tum
 fossæ & munitiones istæ omnes coniū-
 ctæ sunt, & extrinsecus ita firmatæ, ut
 aquæ in eas hiberno tempore penetra-
 re ne-

Anno 1601. re nequeant. Et munitiones quidem Anglicæ, occidentem quæ respiciunt, crasso vallo cinctæ, ulteriusque paulo tam versus meridiem quam versus septentrionem productæ sunt, ad pedes 60. fere, qui locus tormentis antea Hispanorum patebat, quibus nonnulli subinde in ponte Polderensi percussi conciderant. Alterum vero propugnaculum, dimidiæ lunæ forma in occidentem extructum, nova fossa & palis aculeato ferro formidabilibus circumdatum est.

*Oppidani
Series Hi
spanici
conatus
irriter
reddunt.*

Habebant tum temporis oppidani duo tormenta inter propugnaculum occidentale & Helmontum ita disposita, ut vallum Hispanorum ex adverso Porcepici situm, ferire commodissime possent. Hispani igitur ut ea conturbarent omnem movere lapidem, adductoq; satis magno tormento, crebro ciaculari in ea globos ferreos coepere, sed oppidani nihil concedendum ipsis ullo modo rati, à dislosionibus eos mox cessare & quiescere coegerunt, vallo cui tormentum imposi-
tum

tum erat plane convulso & distracto. Anno
 Cæterum Porcepicum oppidani sepi-^{1601.}
 mento ligneo cinxerunt, ut fundamē-
 tum & basim propugnaculi à flucti-
 bus marinis tuerentur, Hispani igitur
 ex adverso sepimenti istius duo tor-
 menta disponebant, ut convulsis ali-
 quot longuriis & palis, viam fluctibus
 aperirent. At oppidani ex Santhilla,
 Helmonto & aliis propugnaculis tor-
 menta ista petentes, abstinere statim à
 proposito suo Hispanos coegerunt.

Substitutus erat in interfecti Ca-^{Bucquo-}
 trii locum, Comes Bucquoius, is ca-^{tri in Ca-}
 tenam ferream ex annulis admodum ^{substitu-}
 crassis eo sibi sine parari fecit, ut à ve-^{tem.}
 teri portu, quem iam pridem in po-
 testatem suam Hispani perduxerant,
 Cymbarum & Scapharum benefi-
 cio ad Geulam usque eam extende-
 ret, multum se illa proficere posse
 sperans.

Profugiens autem 24. Septembris
 die in civitatem Lotharingus quidam, ^{Castro}
 milites magno numero ex Hispano-^{Hispani-}
 rum castris secessionem subinde face-^{corum im-}
^{minuta.}

Anno reretulit, plerosque enim de expugna-
1601. tione desperare, & de stipendiorum so-
 lutione admodum conqueri, unde tan-
 ta facta esset militum diminutio, ut sub
 signo suo, quod centum & decem
 constare solebat militibus, vix 40. iam
 numerarentur. Interim non remitte-
 bant tamen Hispani quicquam à tor-
 mentorum dispoſitionibus, sed eas no-
 ÷te dieque urgentes, operarios potissi-
 mum petebant, qui in propugnaculis
 & vallis muniendis occupati erant, ita-
 que ex munitionibus Anglorum, 24.
 Septembris die, contrucidatorum par-
 tim, partim vulneratorum viginti duo
 in urbem delati sunt. Non moveban-
 tur hisce molitionibus Hispanorum op-
 pidani, sed inceptum opus acriter urge-
 bant, idque eo magis quod Hispanos
 cernerent fasciculos frondium multis
 plaustris conveyere, itaq; in propugna-
 culo occidentali novum vallum cum
 lorica caſtrorum admodum firma, &
 in orificio portus novi, iuxta pontem
 quo ex veteti in novum pervenitur op-
 pidum, vallum itidem novum excita-
 runt.

Operarii
 oppidano-
 rum ab
 Hispanis
 cruciati.

funt, unde munitiones & castra Hispanorum quam commodissime petentes sclopetarios in primis, qui non parum damni oppidanis inferebant reprimerent.

Anno
1604.

Cessarant enim aliquantulum à tormentorum dislosionibus Hispani, & per sclopetarios oppidanis clam insidiabantur, verum cum cernerent, eos pro reprimendo & avertendo hoc malo munitiones & castella in civitate subinde variare, am 25. Septembris ad tormenta rursus conversi, pyrobolos & globos alios cum copioso silice in urbem proicere coeperunt. Non favebat ipsorum conatibus cœlum tunc, obscura enim tempesta e subito exorta, repentina & præceps pluvia turbare omnia videbatur. Ingruebat vero etiam ex septentrione procella effrenis admodum, quæ concitatas magno fervore maris aquas in castra Hispanorum propellebat, ita ut fossis & munitionibus repletis omnibus, Hispani summa quæque petere cogerentur. Animadvertentes igitur hoc oppidani, non insultare solum ipsis coe-

*Ingens
tempesta
in castris.*

D

perunt,

Annoperunt, sed & de mandato Francisci
1601. Vehrri, crebra tormētorum dispoſi-
tione, multos è medio tollere.

*Inūdatio
in caſtris
periculosa*

Inundatio hæc Hispanis non parum
perniciosa fuit, præter enim vallorum
quorundam convulſionem, munitio-
nes etiam aliquas Porcepico obiectas,
ſecum abduxit, tanta enim vi aqua-
rum in terram propulſa erat, ut omnia
circa civitatem ad miliare ferè inte-
grum undis obruta cernerentur. Pro-
pugnacula certè propiora, utpote
Iohanniſteinium, Iſabella, Groſſen-
durſtum, cum munitionibus ponti
vaccarum nuper adiectis, & foſſis vi-
neisque quæ ab occidente auſtrum
verſus, & inde poſtmodo in orientem
excurrunt, omnia aquis immerſa e-
rant, ita ut à ſummitatibus etiam, ad
quas milites ob repentinum undarum
affluxum confugerant, deſcendere per

*Artiſces
in Oſten-
dare paræ
diſ dānis
deſtinati.*

diem integrum non poſſent. Sed & ci-
vitas non parum damni ab incremen-
to hoc aquarum percepit, verum arti-
ficum induſtria facile illud reparatum
eſt, cum enim cuiusmodi inundationes

ibi

ibi non inusitatas esse, cognitum iam Anno
 pridem & perspectum Ordines habe- 1601.
 rent, singulari providentia & cura, de e-
 iusmodi artificibus civitati prospexe-
 runt, qui ibi subsistentes, damnum o-
 mne, q̃ à mari propugnaculis foriè ac-
 cidere posset, statim reficiant reparent-
 que, in quem usum quidem etiam quic-
 quid ad hanc rem necessarium est, ma-
 gna paratū copia in civitate reperitur.

Cæterum aquis aliquo modo rece-
 dentibus, Hispani novum in tumulis a-
 renariis orientalibus vallū excitarunt,
 unde naves, quæ versus austrum non-
 nihil inclinare solēt, priusquam ad fos-
 sas civitatis pertingant, peterent. Itaq;
 tum ex tribus vallis naves accessu pro-
 hibere cœperunt, unum enim septen-
 trionē respicit, unde naves antequam
 portum subeant, venientes excipiant,
 alterum in occasum paulo magis ver-
 git, & hinc iam meridiem versus, dictū
 modo tertium extructum est, ut ita na-
 ves undecunque etiam venientes ex o-
 mni latere ab ingressu in civitatem pro-
 hibeantur.

*Vallū pro
 arcendis
 à civitate
 navibus.*

Anno His ita peractis, iam 18. tormentis æ-
1601. neis ab occasu, duobus à meridie, & u-

*Hispani
crusta ē
variis tor-
mentis op-
pugnant.*

no ab oriente civitatē concutere cœpe-
runt, cum autem viderent oppidanos
nihil hac in parte ipsis concedere, sed a-
criter fulminando respondere, mox à
tormentis ad sclopos & bombardas
conversi sunt, verum nec hac in parte
oppidanos cunctantes deprehenderūt.

*Vascula
globis re-
pleta in ci-
vitatem
contor-
quensur.*

Itaque ut novo dolo oppidanos aggre-
derentur, iam vascula quædam para-
bant, quæ clavis & catenis pilisq; ferre-
is repleta, in civitatem eiacularentur.

Nocte igitur ea quæ 28. Septemb. præce-
debat, copiosos pyrobolos silicesque &
eiusmodi vascula in urbem proiecerūt,
Sed parum damni dederunt, quamvis
vel centum personas uno eiusmodi va-
sculo cōficere sese posse sperarent. De-
cidit forte fortuna unum ex illis in po-
steriorem ædium quas præfectus gene-
ralis inhabitabat pattem, collisumque
ingentem quidem strepitum fremitū-
que, nemini tamen exitiosum dedit.

Cæterum perrupta erant vi aquarū
omnia fere Hispanorum castra, ita ut
undæ

undæ per munitiones & sepimenta militaria omnia liberè vagari possent, quod aspicere quidē qui in summitatibus constituti erant Hispani poterant, avertere vero & prohibere non item, cum nec descensus quidem propter aquarū altitudinem ipsis pateret. Non cessabant tamē filopis & tormentis oppidanos infestare, ita ut non solum balistariorum præfectum prosternerent, sed & 29. Septembris ultra 40. in civitate partim vulnerarent, partim contrucidarent milites. Sub noctem pyrobolos rursus in urbem contorquere cœperunt, & eximiæ magnitudinis tormentum in Santhilla constitutum labefecerunt, aliquibus simul non leviter vulneratis. Accidit autem 30. Septembris, ut dum excubiæ in Porcepico constituerentur, ignis quorundam incuria in vasculum tormentarii pulveris delapsus, flammam satis formidabilem daret, qua sex Angli, cum aliis aliquot graviter læsi sunt, qui in Selandiam traducendi ad naves postmodo deportabantur, in quibus cum propter ventum

Anno
1601.

*Aque
in castis
multa.*

*Ignis ex
tormenta-
rio pulve-
re incenso*

Anno contrarium solvere per dies aliquot
1601. non potuissent, ultra trecenti iam vul-
nerati numerabantur.

Ref. sum
Ordinum
Flandriae
ad petita
nem Ar
chiducis. Iniunxerat sub initium huius obsi-
dionis, Ecclesiasticis & quatuor Flan-
driae ordinibus Archidux, contributio-
nem insignis pecuniae, pro obsidione
hac inchoanda & ad opus finem
perducenda, petens ut dimidiam par-
tem centesimi nummi intra certum
tempus persolverent. Ad petitionem
istam Ecclesiastici & Ordines Flandriae
quatuor, in hanc sententiam responde-
runt. Principio gratias Archiduci agunt
maximas, pro benevola sua erga uni-
versam Flandriam affectione, quod ni-
mirum tantopere studeat rebus eius af-
flictis mederi, & pristinum nitorem ei
restituere, spe certa freti, Deum conati-
bus hisce tam honestis & piis affuturum,
exitumq; obsidioni eiusmodi daturum,
qui ad populum ab oneribus & exactio-
nibus iniquissimis, quibus per aliquot
annos expositus fuit, liberandum, & ad
nomen Archiducis per universum or-
bem celebrandum faciat. Deinde licet
habitatione onerum, quibus hactenus

non parum gravati fuerint, & status re- Anno
gionis, hoc quidem tēpore miserrimi, 1601.
satis causarum habere sibi viderētur, se-
se honestè excusandi & petitionē hanc
detrectandi atq; denegandi, attamen
ut quanto erga Archiducem studio fla-
grent, quamq; conatum hunc honestis-
simum, vel cum ultimo fortunarū sua-
rum teruncio libenter promotū cupi-
ant abunde satis testatū facerent, consti-
tuisse sese profitētur, loco dimidia par-
tis centesimi nummi, summā sexcento-
rum milliū florenorum Brabanticorū
contribuere, & eius quidē partem me-
diam, primo quoq; tempore, reliquam
vero post expugnatā civitatē persolvere
ita tamen ut pecunia ista in eum finem
vertatur, qui ab Archiduce sit expressus.

Tertio cōditiones recensent, quas si-
bi in cōtributione huius pecuniæ refer-
vatas velint, nimirum, quod numera-
tionem & collectionem horū 600000
florenorum per personas à se ad hoc
ipsum deputatas fieri cupiant, Deinde
quod subtractio ab hac summa fieri
debeat expensarum, quas in nautas,

Anno 1601. fabres lignarios, operariosq; alios, ut & in ligna, lapides, frondes & res ad munitiones & propugnacula necessarias alias, iam ante fecissent, Tercio quod detractio etiam ab hac summa fieri debeat usurarium, de pecunia quam vel collybo sibi curare vel sub fœnore mutuo sumere in hunc usum necess: habeant persolvenda. Quattro q; decedere similiter debeant omnes expensæ, quas singulis septimanis, pro mil tibus in propugnaculo llabellæ seditionem molientibus, placandis & in officio retinendis fecissent, & etiamnum facere parati sint. Tandem precantur Ordines, ut æqui bonique consulere hanc suam benevolentiam, & oblata hac pecuniæ summa contentus, nullum Ordinibus amplius onus imponere, Archidux velit, cum ultra posse obligari non debeant, & continendum non sit, quod 90000. insuper florenorum summam singulis mensibus erogare etiamnum cogantur, unde necesse sit, eam sibi ab Archiduce gratiam fieri, ut quamprimum expugnatio Ostendæ facta sit,

Flan-

Flandria omnis milite liberetur, refer- Anno
vato tamen necessario in finibus præsi- 1601.
dio, ut ita vires aliquo modo colligere,
& nomina quæ hætenus fecerint, dis-
solvere aliquando rursus possint.

Ad hæc literas Archidux in hanc sen- *Respon-*
tentiâ respondit, ut primo gratam sibi ef- *sum Ar-*
se benevolentiam Ordinum erga se o- *chiducis*
stenderet, promissamq; 600000. flore- *ad literas*
norum summam lubens acceptaret, *ordinum*
permissis ipsis literis, si quibus ad con- *Flandria*
quirendam pecuniam istam opus habi-
turi essent, & mandato ad omnes gene-
rali edito, ne quid in cōtributione cun-
ctarentur. Deinde ut approbaret etiam
conditiones, & omnibus illis acquie-
sceret, quæ Ordines sibi reservata volu-
issent, nimirū ut decederēt ab hac sum-
ma omnes expensæ, quæ iam antea tam
in operarios cuiuscunque generis, quā
in seditiosos Isabellæ præsidiarios, ordi-
nes fecissent, & imposteriorum etiam fa-
cturi essent, Tandem sperare sese affir-
mat, opus hoc ad felicem perductum
iri finem, priusquam hæc pecunia om-
nis expendatur, itaque cupere se Ordini-

Anno 1601. nibus impoſterum parcere, ſpe tamen bona teneri, fore, ut quemadmodum ipſe pro utilitate publica & Ordinum commodis curam gerere ſemper paratiſſimus ſit, ſic Ordines quoque neceſſitate ita poſtulante ſe nō deſerant, ſed inceptum opus promoveant, donec ad optatum finem perducatur, quo facto, promittere ſe, provinciam omnem militibus liberare, præſidio ſolum neceſſario in ea relicto.

*Archi-
dux into-
gram ſum-
mā poſit.*

Cæterum cum dimidium ſaltem dictæ pecuniarum ſummæ in præſentia ſolvere Ordines promiſiſſent, altero dimidio ad expugnationem uſque Oſtendæ reſervato, & vero non multum proficere ſeſe trecentis iſtis millibus poſſe, Archidux animadverteret, itaq; pro impetrando reliquo etiam dimidio in hanc ſententiā Ordinibus poſtmodo reſcripſit:

*Littera Ar-
chiducis
ad Ordines
Flan-
dria.*

Reverendi in Deo patres & dilecti fideles, relatum ad nos eſt, ſummam illam trecentorum millium florenorū, quam ad rerum in obſidione Oſtendæ neceſſariarum comparationem

con-

contribuere vobis placuit, in operarios militesque, ut & in navium, curruum, frondium, lapidum aliarumque rerum necessariarum quotidianos usus iam ferè insumptam & expositam erogataque esse; Cum igitur sumptus eiusmodi quotidie faciendi sint, & vero consultum non videatur, manum iam ab incepto opere subtrahere & re infecta ex castris discedere, necessarium omnino arbitrati sumus, ut vos hac de re admoneremus, & solutionem residuæ partis, trecentorum nimirum millium florenorum, quæ post expugnatam civitatem numeranda essent, iam simul fieri peteremus, cum præsertim in nulum aliud usum pecuniam istam convertere animus sit, quàm in obsidionem civitatis, à qua non nisi per gratiam Dei expugnata, movere & discedere omnino stat sententia.

His literis acceptis, Ecclesiastici & Ordines Flādriæ quatuor, petitionem Archiducis assensu suo statim cōprobaverunt, literasq; pro colligenda hac pecuniæ summa ad civitates & oppida Flādriæ præcipua tali ferè sentētia miserūta

*Ordinum
Flandria
ad civitate
suo litera.*

Anno
1601.

Quandoquidem inquit, viri circum
specti & prudentes opus ad Ostendam
cœptum, expectatione nostra diutius
prorogetur, & obsidio ista opinione
diuturnior difficiliorque existat, neces-
sarium omnino esse videtur, laudabilẽ
Archiducis conatum iuvare, & modis
omnibus advigilare, ne quod hactenus
summo labore promotum est, irritum
iam fiat, & sumptus omnes in obsidio-
nẽ hanc facti malẽ pereant. Ut autem
hoc fieri commodius possit, de residua
sexcentorum millium florenorũ parte
colligẽda cogitationem vos suscipere
volumus, & omni studio atque alacri-
tate id operã dare, ut expetente hoc i-
psum Archiduce, partem quã proportio-
naliter singuli debetis, Legato & Com-
missario nostro ante 15. Septembris di-
em, persolvatis, ut ita de trecentis istis
millibus, quæ persolvenda adhuc re-
stant, Archiduci sine mora satisfiat, ex-
cusationem nullam prætendentes, dũ-
modo vobis omnium nostrum qui-
es cordi sit, & salus publica probetur.

Sub initium porro Octobris, cum
per

per senatum militarem de summa hu- Anno
 ius obsidionis difficultate, & nō labori- 1601.
 bus saltem sustinēdis, sed & periculis ab *Archidux ne ob*
 hiberno tēpore castris imminētib. ma *sitionem*
 ximis, Archidux admonitus esset, de sol- *solvat per*
 venda obsidione, & civitate per futurā *Ecclesia-*
 hyemem novis propugnaculis undiq; *stices ro-*
 cingenda cohibendaque, cogitationē *gatur.*
 suscipiebat. At Flandriæ ordines hoc a-
 nimadvertentes, Gandavensem statim
 Brugensem & Iperensem Episcopos, cū
 quibusdam aliis summæ autoritatis vi-
 ris ablegarunt, qui Nuportum venien-
 tes, ad genua Archiducis provoluti, ex-
 tremā ei perniciem & desolationem to-
 ti Flandriæ nisi expugnatio Ostēdæ fiat
 imminere nē, verbis miserādis admodū
 & luctuosis proposuerunt, expositisque
 manifestissimis miseriarū suarum cau-
 sis, oratione ponderosa admodum &
 disertane obsidionem solveret Archi-
 ducem obsecrarunt, qui petitionem eo-
 rum æquam & iustam perspiciebat, pe-
 dem se ab Ostenda non moturum,
 sed inceptū opus pro virili sua promo-
 turum promisit, dummodo ab ordini-

bus

Anno bus non descratur, itaq; Ordines ne sibi
 1601. ipsis deesse videretur omne polliceban-
 tur auxiliū, spem faciētes Archiduci, de
 sexcentis florenorū millib. aliis, præter
 superiora illa, præterq; ordinarium il-
 lud nonaginta millium florenorum sti-
 pendium, q̃ singulis mensibus persol-
 vendum erat, brevi colligendis & con-
 tribuendis, modo obsidio illa conti-
 nuaretur & urgeretur strenuè.

*Incendit
 in civita-
 te à globis
 candenti-
 bus exci-
 tatum.*

Sicigitur in oppugnatione pergen-
 tes, nocte illa quæ inter primum & se-
 cundū Octob. erat, magnā globorum
 candentium vim in civitatē contorse-
 runt, quorū unus in posteriorē domus
 alicuius partem delapsus, cum vasculū
 pulvere tormentario repletū ibi depre-
 hendisset, ingens incendium excitavit,
 quo tota illa domus conflagravit, Cæ-
 terum vasculum illud tormentarii pul-
 veris qua ratione & à quo in ædes illas
 delatum fuerit, nemini constabat, ple-
 riq; tamen in ea erant sententia, quod
 cum superiori septimana in aliquos, q̃
 pulverē tormentariū à militibus clam
 eū suffurantibus, exiguō precio redem-
 ptū, magno divendere rursus solebant,

animadversum ibi fuisset, ea forsitan **Anno**
occasione vasculum in ædes eas delatū **1604.**
fuerit. Nam alter quidem eorum civis
Ostendanus, ad tres annos proscriptus
fuerat, alteri vero multa 18. florenorū
irrogata. Hispani quidem assidui erant
in labore, ut fasciculos frondium & id
genus alia, ex castris civitati proximis,
ad propugnaculum Alberti traducerēt.
Interim vero oppidani fossam rectam
parabant, qua aquæ ex Geula ad vineas
& munitiones Hispanorum rectā de-
ducerētur, singulis militibus, quorum
60. in opere isto fuerant, Ioachimicum
unū persolventes. Noctis autem bene-
ficio 60. naves, quæ integro octiduo
ventorum commoditatem expectave-
rant, simul solventes, abierunt. Erat in
illis Northumbriæ Comes, quem in
Ostendam superioribus diebus venisse
diximus, & consul, prætorque civitatis,
qui res ad reparationem eorum quæ in
civitate destructa fuerant, necessarias
comparatum, in Seelandiam traicere
constituerant.

*Northū-
bria Co-
mes ex O-
stenda
discedit.*

Sequenti autē die 34. naves plenis ve-
lis

Anno
1601.

*Adven-
tus ali-
quos na-
vium Ga-
vio com-
mentu o-
nerata-
tur.*

lis per Geulam ad civitatem tendere videbantur, quas Hispani multis tormentis petebant, sed frustra, præterquàm enim quod minimum seu remigem unicum contruc dant, & vela quædam vento fecerunt pervia, damni nihil ipsis dederunt amplius, Erant autem ex illis tres pulvere tormentario, reliquæ vero frondium partim fasciculis & materia munitionibus reparandis necessaria alia, partim com meatu & alimentis, pecuniaq; pro militibus onerata. Cæterum quinque naves aliæ maris affluxum expectantes, in plaga australi subfiterunt, cumque oppidani in reparando aggere quodam occupati essent, Hispani multa tam ex oriente quam à meridie tormenta in operarios illos dirigebant, sed inanis erat omnis conatus iste, propterea quod tormenta plus iusto elevata, contingere illos in loco declivi & humili cōstitutos non possent.

*Nicolaus
de Lyra
in Vchten-
brugis lo-
cum con-
stituitur.*

In Vchtenbrugii defuncti, qui tribunus armamentarii fuerat, locum cum Nicolaus de Lyra ab oppidanis susceptus fuisset, 4. quidem Octobris die milites

spo. fere, facta iuxta pontem vaccarum Anno
 ex civitate eruptione, duo Hispanorum 1601.
 propugnacula dimidiam lunam repræ-
 sentantia occuparunt. Cumque 36. pro-
 stratos interfecissent, viderent vero, Hi-
 spanos magno numero ea recuperatū
 appropinquare, in civitatem sese matu-
 re receperunt, decem captivos cū mul-
 tis vestimentis pileisque Hispanicis se-
 cum abducentes. Erant autem captivi *Castrore
Hispani-
corum
conditio
misera.*
 isti omnes ex Burgundia oriundi, cum-
 que de statu castrorum interrogarētur,
 Albertum quidem, cum primum ad O-
 flendam venisset, abduxisse secum refe-
 rebāt plus quam 9000. peditum & 1500.
 equitū exercitum, cui accessissent post-
 modo ultra quinque millia. At vero iā
 numerum istum ita minutum esse, ut
 vix 8000. in castris reperiantur, quorū
 tamen non pauci ægrotantes sint & mi-
 sere affecti ob paupertatem rerumque
 necessariarum defectum, qui multos
 sibi fuga consulere & stationem suam
 deferere quotidie cogat, cum militibus
 singulis in diem præter panem unum
 cum dimidio, non nisi 12. nummi nu-
 E mercen-

Anno merentur, & solutio vix trium septi-
1691. manarum spatio semel fiat.

*Vanden-
bergius
locum
statat.* Fridericus Vandenbergius, circa me-
ridiem, 4. Octob. cum universo suo ex-
ercitu, versus propugnaculum Alberti
progressus, tentoria sua omnia igne
succendit, unde oppidani causam eius
rei ignorantes suspicabantur, fieri id, ut
vineas & munitiones in arenis occidē-
talibus, novo milite firmarent, & con-
tra eruptiones oppidanorum tutiores
redderent. At sequenti statim die inter
Alberti propugnaculum & civitatem
intermedius quasi cum suis rursus con-
sedit. Nocte ea globos candētes magna
copia in urbem Hispani contorserunt,
sed nullo cum profectu, cumq; post So-
lis ortum, Anglorum stationem peten-
tes, oppidanos qui ad Polderam labo-
rabant, globis cōficere statuissent, asse-
res forte aliquot, quos miles quidam in
humero gestabat pila ferrea convulsos
fregerunt, milite incolumi & salvo eva-
dente. Cessabant à tormentis die Oct.
6. Hispani, fasciculosq; frondium ma-
gna copia ad dimidiam lunā munitio-
nibus

nibus Anglorū proximam comporra-
bant. At cum dies iste Galliarum Regis
filio natalis esset, circa vesperam oppi-
dani tormētis & sclopis bombardisq;
omnibus in honorem eius displosis, tā-
tum excitarunt fragorem, ut Hispani,
causam, cur illud fieret ignorantes, ad
arma statim properarint, & noctem
istam integram contorquendis in ci-
vitatē pyrobolis silicibusq; & globis
candentibus consumpserint.

Venerant ea nocte in civitatē ali-
quot naves cōmeatu omnis generis o-
neratæ, itaq; ut accessum navib. aliquā-
do tandē impedirent, novū in parte o-
rientali aggerē 4. tormentorū capacem
excitabāt, unde naves adventātes recta
petere possent, verū nec hac ratione na-
ves accessu prohibere poterāt, sequenti
enim die, qui erat 9. Octob. crepusculi
vespertini tempore, 25. naves rebus va-
riis onustæ, evitato omni tormentorū
periculo, per Geulā salvæ ad civitatē
appulerunt. Noctē v. ea Hispani strenuē
admodum in opere fuerant, excitato
in plaga occidentali, novo vallo, eoq;

Anno
1601.

Tormen-
torum in
honorem
Gallia Re-
gis filii dis-
plosio.

Hispani
tormenta
res suas
augent.

1601. medio in er arenarios tumulos & portum it nere, talem in modum elevato, ut futuri propugnaculi speciem referret. Sed & sepimentum inilitare novū in oriente moliebantur, satis longum, & dimidia luna in occidente, mirum in modum elevata, firmum iuxta pontem vaccarum propugnaculum collocabant, in labore semper strenui & vigilantes admodum.

*Hispani
navem
quædam
propter
dicit.*

Considerat in arenis ante portum navis quædam satis magna, cumq; per 14. dies ibi hærens, aquarum affluxu dimoveri non posset, nautæ quidam ex urbe eo destinati sunt, quæ ex arenis erutam non nihil promoverent, Videntes igitur hoc Hispani, advolarunt statim, & contrucidato ex nautis istis uno, reliqui enim fuga sibi mature prospexerant, navem Vulcano dicarunt. Imminebat forte tum portui naucula quædam Anglica, sed propter nimiam ventorum tranquillitatem manus Hispanorum effugere non poterat, qui scaphis statim accellerantes, comprehensam abduxerunt. Sed ex navibus quæ paulo ante advenerant oppi-

*Hispani
quesierunt.*

Oppidani 9. tormēta ingentia elevata in urbem deduxerunt inspicientibus & acquiescentibus Hispanis, qui 40. etiam naves, quæ ex civitate discessuræ solverant, illæ fas dimittebant, licet propter lunæ splendorē eas videre commodè possent. Novū hoc aliquid erat & inusitatū Hispanis, itaq; ut quid animi ipsis esset experirentur oppidani, ad vespērā duodecimi Octobris, tribunū Grenium eos tentatū emiserunt, Hic cum Hispanos nullos animadverteret, plerisq; suorum in urbem remissis, cum 16. ad summum militibus, in plaga oriē tali, trans Geulam commoratus est, visurus quid incepturi Hispani essent, quorum cum pauci quidam præmissi adventarent, ipse in eos irruens, hastis aliquot transfixit, At cum equites centum & quinquaginta ferè appropinquantes cerne-
ret, pedem statim retrahens, in urbem cum suis salvus reversus est.

Erant tum Hispani diligentes admodum in vineis & sepimentis, vallisq; & propugnaculis ortum respicientibus, aggesta terra & frondium fasciculis fir-

Anno 1601. mandis atq; elevandis, sed in castris austrum & occasum respicientibus, quiescebāt plane, sub noctem autem speculatores quosdam emiseraunt, qui constitutionē portus australis cognoscerent, & aggerem quē oppidani ibi parabant, lustrarentur; oppidani igitur hoc animadvertentes, aliquot eos comprehensum emiserunt, qui uno contrucidato tres secum vivos in urbem adduxerūt, quorum unus vigilum quidam præfectus, omnes autem natione Hannoni erant. Hinc irritati Hispani, 13. Oct. pyrobolos rursus & pilas ardentes in urbē proiicere cœperūt, verum præterquam q̃ mulieres duæ prægnantes dum ad ianuam domus alicuius sederent, simul contrucidarentur, & octo vel decem milites vulnerarētur, damni nihil quidem dederunt amplius.

*Equites
quidam
Hispani,
tumultu
inter oppi
danos ex
citant.*

Porro 14. Octob. tumultus magnus in civitate excitatus est, ita ut Gubernator ipsemet cum præfecto Vehrio & tribunis militum ad propugnacula in occidente sita ingenti fervore & contentione maxima properarent, ibi enim ad arma conclamabatur, & tumultui cau-

sam dederant sex vel octo equites Hi- Anno
 spani, qui ab occasu ortum versus per 1601.
 Geulam & portū veteris civitatis, post
 recessum maris equitaverant, omnia
 tormēta oppidanorum evitantes. Sub
 noctem vero aliquot naves in civitatē
 cum omnis generis commeatu salvæ
 appulerunt, licet enim multis ab Hispa-
 nis tormētis peterentur, omnis tamen
 conatus iste irritus fuerat & frustrane-
 us, quemadmodum etiā globis arden-
 tibus in civitate per noctem istam pro-
 ficere nihil potuerant. Cæterū vineis &
 munitionib. Hispanorū omnib. aqua
 iterū ex affluxu maris repletis, Hispani
 summa quæq; petere cogeabantur, cum
 que 16. Oct. aliquot iterū naves adven-
 tantes viderent, 50. plus minus iētibus
 eas prosequēbātur. Erant autem cona-
 tus isti omnes frustranei, itaq; dolū ali-
 um excogitantes, naves duas piraticas,
 riremīū in modū ut personarum sin-
 gulæ 18. vel 20. ad summum capaces es-
 sent, factas emiserrunt, quæ navibus in-
 diantes, aliquot comprehenderent.
 12. deductis velis civitatem præterla-
 E 4 ben-

*Deus pro
 comprehē-
 dendis na-
 vibus.*

Anno 1601. bentes remis occasum versus impelle-
bantur, ubi cum in tria forte navigia in-
cidissent, ægrotis omnibus, quorum
30. vel circiter in eis erant, in mare abie-
ctis, ea secum abduxerunt.

*Hispani
irruptionem in di-
midiam
lunam fa-
ciunt.*

Cessabant interim à tormentis Hi-
spani, at cum vespera advenisset, Pyro-
bolos rursus & globos candētes magna
copia ex munitionibus in civitatē pro-
iecerunt. Erant interim in castris om-
nia ad impressionem faciendam parata,
Nocte igitur ingruente, in dimidiam lu-
nam quam trans Geulam oppidani te-
nent, accessū violentiori cuneatim ir-
ruentes, eam facile occuparunt, cum
de mandato præfectorum, præter ope-
rarios quosdam nemo in ea esset, qui
omnes fuga sibi consulentes, propugna-
culum deseruerant. Videbantur sibi
rum Hispani metu omni soluti, quod
desertum ab omnibus propugnaculū
illud tā facile conscendissent, sed igno-
rabant miseri periculum & calami-
tatem cervicibus suis iam imminere
maximam, parata enim erant in Hispa-
nico & Pecklio propugnaculis multa

eo sine tormenta, ut adventantes Hi-
spani eis exciperentur, Magno igitur ex
modo dictis propugnaculis impetu,
tormentis in eos explosis, cum sclope-
tarii etiam milites glandes plumbeas
ex aggere ad radices propugnaculi Hi-
spanici extructo, multa copia in eos vi-
brarent, prostrati denso agmine Hispa-
ni vitam cum morte sub eo commuta-
runt, paucis qui vim tantam sustine-
re diutius non valebant, ad castra sua, reli-
cto propugnaculo, revertentibus.

Cladem quam in insultatione hac
perpessi fuerant Hispani, captivus qui-
dam Burgundius ita extenuabat, ut plus
quam octuaginta sex non occubuisse
diceret, affirmans simul constituisse Hi-
spanos, à dimidia ista luna non abstin-
re, sed per totam hyemem munitioni-
bus novis cinctam eam observare. At
Chirurgi Ostendani, propugnaculum
istud postero die ingressi, integros sac-
culos humano adipe, ex dissectis inter-
fectorum cadaveribus collecto reple-
tos, in urbem traduxerunt. Capitibus
certe, manibus, brachiis, pedibusq; mi-
rabili-

Anno
1601.

*Strages
Hispano-
rum in in-
sultatio-
ne dimi-
dia lune
oppidano-
rum.*

Anno ferabiliter detruncatis, omnia erant re-
1601. fecta, sanguinis vero & cruoris humani
 tanta cernebatur copia, ac si prælium
 ibi cruentissimum commissum fuisset,
 ut ita de interfectorum quidem mul-
 titudine coniecturam facere difficile
 non esset. Qui primi in cadavera irrue-
 rant, multum pecuniæ, vestimentorum
 & rerum id genus preciosissimarum in-
 venerunt, una cum chirothecis aliquot
 suave olentibus, unde existimatum est,
 haud vulgaris & abiectæ sortis Hispa-
 nos ibi occubuisse quamplurimos. Re-
 periebantur vero ibi etiam ligones, a-
 scia, secures, mallei & id genus instru-
 menta alia ab ipsis derelicta, quæ in
 quem finem secum attulerint ignora-
 tum est,

*Hispani
 novum se
 pimentum
 non pro-
 mula Gen-
 la molli-
 untur.*

Defecerunt interim duo Galli ad
 Hispanos, qui magna copia à propu-
 gnaculo Alberti, Iohannisteinium ver-
 sus proficiscebantur, afferentes simul
 multos frondium fasciculos ad val-
 lum in tumulis orientalibus reparan-
 dum. Ignorabant autem tum quidem
 oppidani quæ causa mutationis istius
 esset,

esset, quod nimirum milites tanta frequentia ab uno loco in alium transferrentur, at sequenti statim die, qui 20. Octobris erat, animadversum est, satis longum eos sepimentum moliri, non procul à Geula, corbes militares quatuor in latitudine, & 12. in longitudine ponentes, ut igitur in hoc opere tutiores essent, exercitum in plagam istam traduxerant, multa simul frondium copia eo delata. Sed & ab omnibus in plaga australi & occidentali operibus cessatum est, ut opus hoc novum eo citius perficeretur. Venerant ea nocte in civitatem 4. naves, Hispanis invitis omnibus, qui multis tormentis frustra eas petierant.

Referebat autē Germanus quidam, qui ex castris Hispanorum ad oppidanos transierat, constituisse Hispanos, 9. tormenta ad sepimentū illud novum adducere, ut navibus inde insidiari commodius possent, discedere tamē multos subinde ex castris, propter inopiā quam sentirent maximam. Ceterū ex relatione eius intellexerunt etiam oppidani decre-

Anno decrevisse Hispanos, omnes suas vires
 1601. in plagam orientalem convertere, ut
Hispani ingressum & exitum navium aliquan-
quo mo- do prohibere possent, quo facto spera-
do civi- re eos 14. dierum spacio civitate potiri,
tate potiri quemadmodum etiam eo ipso die ali-
s facile quot frondium & surculorum in fascicu-
p sse sse- los colligatorum plaustra, ad eam par-
rent. tem egerant, magna simul militum ma-
 nu eo traducta.

*Naves li-
 bere dimit-
 tuntur &
 re. ipse
 tour.*

Cæterum oppidani neglectis his Hi-
 spanorum conatibus, 22. Octobris, plus
 quam quadraginta naves ex civitate di-
 miserunt, duabus contra receptis, quæ
 cerevisia Anglica oneratæ erant, cum-
 que Hispani tormentis advigilarent, op-
 pidani etiam nihil ipsis concedendum
 rati, tantum ipsis negotii exhibuere, ut
 impedirentur in opere novi sepimenti
 corbium militarium absolvendo, Inte-
 rim non cessabant tamen frondium
 fasciculos ad novum in oriente propi-
 gnaculū cumulare, tormentis subinde
 aliquot inde, ut & à vallo, tumulis are-
 nariis iā pridē imposito displosis. Naves
 tamē interim libere dimittebātur & re-
 cipiebant.

cipiebantur, dum enim 21. Octob Hispani Pyrobolos & pilas ardentes in ci-
 vitatem proiicerent, oppidani interim
 26. naves dimiserunt, duabus contra quæ
 cerevisiam & alimenta alia advehebant
 receptis, Sed & tormentis corbes ad
 Geulam dispositas acriter percutiebant
 oppidani, cumque à globis candenti-
 bus non abstinerent Hispani, ipsi etiam
 par pari referendum censes, pilas
 ardentes ingenti copia in castra proie-
 cerunt. Factum est autem ut navis quæ-
 dam ex civitate egressa, ad latus Geulæ
 Hispanis obiectum, inclinans nimium
 arenis adhæreret, hostibusq; suis præda
 fieret, qui cum præter tres ægros &
 mulierem cum infante, neminem in ea
 invenissent (salvi enim omnes mature
 se inde subduxerant) illis secum abdu-
 ctis, incendio navem vastarunt.

Anno
1601.

*Navis
quædam
ab Hispani-
bus exu-
ta.*

Interim non parum frondium in
 plagam orientalem ab Hispanis conve-
 ctum est, & licet oppidani eos laboran-
 tes non animadverterent, deprehen-
 sum tamen est paulo post, corbes illas
 de quibus paulo ante dictum est, ita au-
 ctas

*Septimen-
tis corbelli
mirum in
modum
augetur.*

Anno 1601. & as esse, ut in latitudine quidem 17. in longitudine vero 35. iam numerarentur. Præfectus enim quidā classicus 25. Octob. in scapham confidens corbes illas lustratum abiit, cumq; præter tormentis oppidanorum trucidatos ibi neminem offendisset, annotato corbiū numero in civitatem reversus est.

Cessaverant tum vtrinq; à tormentis, propter tēpestates & procellas, quibus dies ista obscurata erat, cumq; tempestas ista sequenti etiam die duraret, tormentorū quidem fulgura parū cernebantur, sed & naves nullæ appellabant, & in labore Hispani pergere nullo modo poterant. Nam æstu quidem maris ad procellas hæc accedente, tantū in castris Hispanorum undiquaq; undarum accumulatum est, ut nō solum corbes aliquæ ad Geulam disicerentur, sed aggeres etiam & sepimenta & valla undis obruta ad fastigium usq; immergerentur, aquis ad sesquimilliare passim excurrentibus. Contraxerant quidem propugnacula etiā quædam in civitate damni aliquid à tempestate illa, sed nō usq;

Inundatio in castris Hispanorum à tempestate.

usq; adeo magnum illud erat, quin fa- Anno
cile reparari potuerit. Interim 28. Oct. 1601.
cum 4. naves ex civitate discessissent
durantibus aquis illis, ducenti circiter
ex civitate milites ad sepimentum il-
lud novum applicantes, multas corbes
disturbarunt, multis sacculis, quos ibi
arena repletos invenerant, in civita-
tem secum abductis.

Cæterum cum durantibus istis aquis,
aliquot cohortes Italogum & Valo-
num, castris accessissent, intermissam
iam fulminandi consuetudinem ab-
traq; parte rursus inchoarunt & oppi-
dani quidem tormenta sua ad corbes
illas militares maximè direxerunt. At
hoc neglecto Hispani, disiectas & con-
vulsas reparare modis omnibus con-
tendebant. Existimaverant autē oppi-
dani, cum tam diligenter in plaga ori-
entali Hispani laborassent, eos ibi
propugnaculum aliquod novum mo-
lituros, verum, cognitum tandem
est, fasciulos istos frondium non
pro novo propugnaculo, sed pro
novo portu parando convectos esse.
Nam

*Novum
iter ex
Plasencia
ad sa-
bra orien-
talia sit
nitur.*

Anno 1601. Nam cum ad propugnacula occidentalia, utpote Iohannisteinium, Liabellans, Albertum, &c. commeatus necessarius, navibus adveheretur, & vero hac commoditate orientalia propugnacula destituerentur, novum ex Plassenthalio portum, per dimidium fere miliare, ad castra orientalia traduxerunt, ut eius beneficio, de commeatu necessario propugnaculis orientalibus prospiceretur.

*Eruptio
oppidanorum
ad castra
Hispanorum.*

Porro 29. Octobris circa meridiem fere milites quidam oppidani, facta ex civitate eruptione, sepimentum illud corbium militarium occuparunt, desertum nimirum ab operariis, quorum 60. fere ad adventum oppidanorum, fuga sibi consuluerant. At vero sepimento isto probe perlustrato, cum adventantem eminus equitatum Hispanicum cernerent, cōverso statim itinere, ad civitatem properarunt. Insequebantur fugientes Hispani equites, sed unum tantum ex illis affecuti trucidarunt, tribus vel quatuor nonnihil vulneratis, qui cum cæteris tamen in urbem adhuc reversi sunt, At oppidani cum parata

tata in Hispanico & Pecklio propugna- Anno
culis tormenta haberent, multa dispo 1601.
sitione aliquot equites, ab equis deiectos
interfecerunt, ex quorum numero cū
unus ad vallū civitatis pertractus exae-
retur, rotarū nobilium undecim apud
eum repertæ sunt. Sed & vivus quidam
eques ad locum istum traductus, cum
nihil pecuniæ secum habere deprehen-
deretur, gladium corpore excipiens, a-
nimam exhalavit.

Ab occasu interim civitatē tormen- *Hispani*
tis petere non cessarunt Hispani, sed *in ocri-*
præterquam quod sclopetarium aliquē *bus pila*
brachio truncarunt, damni nihil dede- *aligentes*
runt. Non cessabant autem ab operi-
bus suis, sed ad novum portum in plaga
orientali absolvendum multos adhuc
frondium fasciculos comportabant,
prospicientes simul propugnaculo in-
ter arenarios orientis tumulos extru-
cto, de com meatu & rebus ad quotidia-
num usum necessariis. Sed & in sepimē-
to corbium militariū perficiendo stre-
nue pergebant, neglectis omnibus tor-
mentorū ex Flammenburgo (vallo
F civi-

Anno civitatis à flammis quas sclopetarii &
 1601. balistarii subinde ibi excitabant, ita no-
 minato,) dislosionibus. In Orientali
 autem plaga, ut operarii, à tormentis
 oppidanorum aliquo modo tuti es-
 sent, aliquot corbes munitorias con-
 stituerant.

*Æstus
 maris in
 orientem
 usitatus.*

Ultimo igitur Octobris die, mari
 plus solito per æstum effervescente, a-
 quæ Orientem versus, tanto impetu
 protrudebantur, ut corbium istarum
 novem accedente simul ventorū im-
 petu, disicerentur. Vis quidem aqua-
 rum in oriente tanta tum erat, quanta
 antehac nunquam ibi visa, indeque
 undis sese austrum versus reflectenti-
 bus, ad integrum miliare omnia aquis
 obruebantur, ita ut de munitionibus,
 præter summitates ad quas magno nu-
 mero Hispani non sine summo detri-
 mento properare cernebantur, nihil
 appareret amplius. Sperabant quidem
 Hispani aquas hæc, civitati etiam non
 parum perniciosas esse, ideoq; directis
 ad Porcepici propugnaculum multis
 tormētis, viam aquis parare studebant,
 ad fa-

ad facilius illud dissipandum, verū præ- Anno
terquam q̃ milites aliquot excubias ibi 1601.
agētes vulnerarent, parū proficiebant,
Sed & cum ad vallorum verticem oppi-
dani excurrerent, visum, quid de corbi-
bus munitoriis à vi ventorum factum
esset, multum tormentarii pulveris Hi-
spani frustra insumpserunt.

Abstraxerant sane quidem à Porce- *Oppidani*
pico aquæ aliquid, sed non erat id tan- *damnum*
tum, quin facile refici nō potuerit, ita- *acceptum*
que primo statim Nov. die damnum *abundis*
omne reparatum est, cæterum cum à *reparant.*
labore Hispani tum temporis omnino
cessantes, nihil agerent, præterquam
quod ex castris passim frondium fasci-
culos magna contentione austrum
versus transportarent, causam eius rei
aliam divinare oppidani nullam pote-
rant, quam quod forsitan propugna-
culum australe labefactatum maximè
aquarum appulsu esset, itaque cum
forte fortuna Germanum quendam *Germanum*
comprehensum in civitatem dedu- *qui-*
xissent, hac de re cum potissimum *dum capi-*
interrogabant, At ille phrenitide *tur.*

Anno 1691. ex Hemiplexia laborās, nihil præter que
 & de paupertate miseriaq; qua in castris
 Hispani premerentur, referre poterat.

*Corbium
 numerus
 in littore
 Geulæ au-
 getur.*

Nocte ea, quæ inter primum & secū-
 dum Octobris diem est, Hispani corbi-
 um in littore Geulæ dispositarum nu-
 merum mira celeritate auxerant, appo-
 sitis prioribus illis, 36. aliis, quæ ortum
 magis, ubi terra aliquanto quam in al-
 tera parte firmior est, respicerent, ut ope-
 rariis defensionis essent, Tametsi enim
 laborare tum Hispani nullibi cerneren-
 tur, credibile tamen erat, eos non feria-
 ri, cum præsertim prima vice tum equi-
 tes in excubiis constituti cernerentur,
 qui ad latus propugnaculi orientalis,
 quasi eruptionem oppidanorum pro-
 hibituri subsistebant, sed aliud tamen
 metuisse postmodo deprehendeban-
 tur, cū de vallo è regione Porcepici con-
 stituto particulam haud contemnen-
 dæ magnitudinis tempestas, proxima
 abstraxisset, Geula sese indies magis ma-
 gisque extendente, & terram à littore
 Hispanis obiecto paulatim absorbente.

*Equites
 in excubi-
 is positi.*

Parsum

Parsum est eo die tormentario pulveri ab utraque parte, donec ad mandatum Francisci Vehrri, Hispanicum & Pechlium propugnacula ascendentis, magno rursus impetu corbes ad Geulam dispositæ peterentur.

Non poterant autem pro libitu suo tormentis eas convellere, itaque tertio Novembris centum & quinquaginta milites cum septem equitibus, eas disturbatum ex civitate dimissi sunt. Hi magno impetu civitatem erumpentes sepimentum occupant, corbes in plaga orientali potissimum disiectas destrunt, funesque & rudentes quibus colligatæ fuerant dissecant, sepimentum illud penitus dissipaturi, nisi mature conatum eorum Hispani impedivissent. Equites enim quidam hoc videntes, ex castris civitatem versus contendebant, ut oppidanos in distractione sepimenti istius adhuc occupatos, præverterent, itinere quo ad civitatem reverteretur intercluso. At dicti supra septem equites cum 150. sclopetariis ex dimidia luna trans Geulam sita evocatis, cos repræ-

Anno
1601.

*Eruptionem oppidanis pro
disturbando corbis
sepimento faciunt.*

Anno 1601. serunt, donec tormēta ex vallis civitatis
 eis immitterētur, quibus etiam pedites
 quidam, è longinquo sub tumulis are-
 nariis consistentes, petebantur.

Reiecti equites, ad vallum non ita
 pridem ibi excitatum, colliguntur, in-
 terim pedites quidam Hispani in eos
 qui eruptionem fecerāt irruentes, col-
 lato pede praeliantur. Adiungunt sese
 equitibus turmæ tres aliæ, & iam con-
 iunctis viribus ad castellum civitatis
 contendunt, reiciuntur tamen à sclo-
 petariis oppidanis, adventum eorū for-
 titer ibi præstolantibus, cum præsertim
 tormentarios etiam in Pecklio & Hi-
 spanico propugnaculis nequaquam
 dormire cernerent. Videntes igitur
 Hispani fortiter oppidanos sibi resiste-
 re, pedem tandem retrahentes ad val-
 lum supradictum se subduxerunt, oppi-
 danis postmodo etiam in civitatem re-
 vertentibus. Ceciderant in hac velita-
 tione ex oppidanis quidem 4. Hispano-
 rum vero interfectorum numerus cer-
 to sciri non poterat, non exiguum tamen
 illum fuisse, argumento erant partim
 equi,

*Interfe-
 ctorum
 numerus.*

equi, qui sessoribus orbatu castra repe- Anno
tebant, partim vero vexilla lancearum, 1601.
quorū aliquot oppidani acquisierant,
& ostendebatur quidem unum præ cæ-
teris splendidum insignibus nempe A-
renbergici Comitis ornatum. Habue-
rant autem tum Hispani in insidiis ali-
quos. post munitiones ad tumulos are-
narios occultatos, at illi, metu tormen-
torum in locum istum directorum,
prodire non fuerant ausi.

Cæterum intra sepimentum illud, *Hispani*
neminem oppidani offenderant, in *aliquos*
plaga vero australi, ut & in occidentali, *Galli &*
ex distractis & destructis aliquot vallis, *mutatio-*
frondium fasciculos colligere, & ad ca- *nes demo-*
stellum Alberti convehere videbantur, *liantur.*
in quo hibernare ipsis animus erat,
plerisque tamen tam equitibus quam
peditibus in Brabantiam ex castris di-
missis.

Detecta est hoc tempore periculo- *Proditio*
sa in civitate proditio, quæ ita se ha- *periculo-*
bet: Anglus quidam Comisbius nomi- *sa in civi-*
ne, qui stipendium aliquandiu in ca- *tate deta-*
stris Hispanorum, centurionis officio *ta.*

Anno 1601. functus, fecerat, factio per Galliam itinere, in Angliam reversus erat, ibi cum per dies aliquot commoratus esset, amicorum & familiarum suorum opera atque intercessione à Regina secretatio literas impetravit, quibus ad Generalē præfectum, Franciscum Veltium promoveretur. Hic acceptis ad Veltium venit, sacramento se se obligans ut militibus aliis accenseretur, Veltius lectis literis eum recipit, reliquisq; nobilibus adiungit, excubias more alius usufrato & ipse suo loco & tēpore ageret, His ita peractis, machinationes suas fraudulentas bene longo tempore in animo suo occultavit, per literas cum Hispanis consilia communicans, illisq; clā non omnia quæ in civitate fierent, aperiens, ut quid factu optimum esset, & quo in loco nocere civitati maxime possent, singulis septimanis Hispani intelligerent. Literas n. suas, ad locum, Hispanis non incognitum deferebat, conferens se crepusculi tempore, quasi ventris onus depositurus, ad rudera quædam fractæ alicuius navis, quæ sub

inf.

initium obsidionis , Hispanorum tormentis concussa, in arenas iam, medio inter civitatem & castra Hispanorum itinere, à fluctibus proiecta, suspicioni oppidanis non erat, Interim depositas loco Hispanis cognito literas, ipsi noctu auferabant, responsum destinato tempore, cum pecunia qua ad hanc rem opus habebat, in eundem locum reponentes, quod ipse sub dicto supra prætextu postmodum repetebat.

Cæterum cum solus ferundo huic oneri non esset, adiungendos sibi plures censebat, qui tantis molitionibus sufficerent, pecunia igitur & promissis splendidissimis quorundam animos tentabat, cumque quatuor iam expugnasset, incidit tandem in vigilum quendam præfectum, nomine Guilielmum; Fuerant huic, ob delictum aliquod, à centurione compedes iniecti, itaque centurioni suo iratus, cum post vinculorum solutionem, obviam forte Comisbio veniret, isque lætari se ob liberationem eius diceret, & cur ad numellas damnatus fuisset, interrogaret, Guilielmus il-

Anno le diris centurionem, pro more militū
 1601. devovens, iniuriam sese istam & contumeliam sibi illatam, vel cum vitæ & salutis dispendio ulturū affirmabat. Hoc audito Comisbius, & vero, inquit, si meis obtemperare voles monitis, facilis quidem ratio est, qua contumeliam istam ulcisci queas, ita ut non modo vitæ iacturam nō facias, sed ut etiam honores tibi accumules, & fortunam meliorem experiaris. Rogo te igitur, Guilielmus ait, si quid eiusmodi cognitū tibi & perspectum est, mecum communicare ne graveris, habebis me obtemperantem, & ad omnia imperterritum.

Erat ipsi mens sanè alia, at Comisbius idoneum suis conatibus reperisse se hominē ratus, & nosse se rationem ulciscendi affirmat, & modū commōstraturum, dummodo iuramentū sibi præstet, se & fidū fore, & nemini quicquam eius revelaturū. Nam & de hoc sese cavere ei posse dicebat, nunquam ipsi pecuniam defuturam, & ad honores perveniendi, campum ipsi amplissimum apertū iri. Cum igitur inter illos
 conve-

convenisset, Comisbius rem ei ordine Anno
omnem narrat, & nunquid conari nō 604.
possit, armamentariū aliquod ubi pul-
vis tormentarius, plumbū, fomes igni-
arius, glandes & id genus alia repolita
servarentur, subiecto igne accendere
quærit. Respondet Guilielmus in sua id
omne potestate manuq; esse, quippe q
allatum pro militibus pulverem sæpe
mittatur; Lætatur Comisbius, seq; ubi
plures sibi coniunxisset, indicaturum
porro quid factū opus sit, pollicetur. In-
terim ut silentio hæc tegat, Guilielmū
admonet, dicitque constituisse se cum
coniuratis aliis, quorum 20. vel plures
sibi conciliare studeret, propugnaculū
quoddam civitatis, Hispanorū muni-
tionibus proximum occupare, ut dum
oppidani ad ignem Guilielmi opera ex-
citatum, sedandū accurrerent, ipse Hi-
spanos interim advētales admitteret.

Approbat consilium Guilielmus,
nihilque se magis in votis habere fin-
git, quam ut primo quoq; tempore in
actum ea producantur; strenuum e-
nim se & paratum ad omnia fore pro-
mittit,

Anno mittit, Rogat autem ut Chirographo
 1601. suo Comisbius, de promissa pecunia, &
 ad honores post peractum tam egregi-
 um facinus promotione, sibi caveat.
 Præstat hoc ipsi Comisbius, de nullo si-
 bi periculo metuens, quippe qui fidem
 dictis Guilielmi haberet, & sincere o-
 mnia prolata arbitraretur, neque enim
 ullum vel ex sermone vel ex vultu &
 gestibus de dolo suspicandi argumen-
 tum arripere potuerat. At Guilielmus
 finito hoc colloquio, valedicens Co-
 misbio, ad generalem præfectum Fran-
 ciscum Verium recto contendit itine-
 re, rem ei enarrat ordine omnem, lite-
 rasque & sigillum monstrat, Verius no-
 vitate rei commotus, ad narrationem
 obstupescit primum, mox deinde ac-
 cersitum Comisbium custodiæ manci-
 pari iubet, qui paulo post conscientia
 credo extimulatus, nullo tormentorū
 genere adhibito, rem omnem confes-
 sus est, hac solum de causa Ostendam se
 venisse affirmans, ut prodicionem istā
 in actum produceret, cui Hispani splen-
 didis

didis admodum promissis causam dedissent.

Detinebatur itaque Comisbius ille in carcere, ut reliqui etiam coniurati & complices eius comprehendi facilius possent, qui cum & ipsi in vincula coniecti essent, quarto Novembris die ex Anglorum castris, Anglus quidam ad Hispanos defecit, de captivitate familiarium suorum, & de proditoris detectione nuncium ipsis procul dubio allaturus. Itaque Hispani ad tormenta rursus conversi, creberrima disputatione commotionis suæ haud obscurum proferebant argumentum. Quiescebant tamen sub noctem iterum, & naves 14. quæ ex civitate solverant, quasi non visas dimittebant, At vallum interea satis altum, in medio sepimenti illius, quod ex corbibus 30. fere iam constabat, excitaverant, cratesque aggesta terra operetas 14. in plaga septentrionali constituerant, ut transitum vehendis tormentis tutiorem facerent, quæ loco isto undique patente non parum sæpe ab oppidanis in transitu, dum nimirum ad muni-

Anno
1601.

Constru-
ti & pro-
ditionis
conseci in
vincula
coniectum
tur.

...

Anno
1601.

*Hispani
munitiones
sue suas
demolitur.*

munitiones traducerentur, læsa sunt.

Cæterum loricas castrorum & munitiones vi aquarum in plaga occidentali & australi ferè dissipatas, demoliebantur Hispani, frondium fasciculis ad arenarios tumulos & castella deportatis. Cumque 5. Novembris die, eques

*Hispani
equitem
quendam
ex suis in
terficiunt*

quidam ex castris defecturus, sub defluxum maris, Geulam sive canalem ad civitatem ducentem ingressus esset, morasque nescio quas per ebrietatem ut videbatur, neciteret, insequentes eum tres vel quatuor alii, machara percussum equo deturbarunt, cumque animam exhalare eum cerherent, arripit equum ad stationem suam secum abduxerunt, cadavere isto mortuo ibi relicto. Volebant illud oppidanorum quidam in civitatem adducere, sed animadvertentes hoc Hispani, quatuor vel quinque equites ablatum illud statim mittebant, qui immisso in eos ex civitate tormento, cum unum atque alterum prostratum cerherent, fugam arripientes, in castra sese receperunt, cadavere cum prostratis aliis

liis

liis in medio itinere post se relictis. Anno

Non cessabant quidem Hispani glo- 1601

bos lapideos in urbem prolicere, at oppidani vicissim pyrobolos in castra mittentes, sclopis non parum ipsis molesti fuerunt. Cæterum audaculi quidam captivum quendam, quem inter Brugas & Dixmodium loco 4. miliaribus ab Ostenda distante, comprehenderant, secum in urbem adduxerunt.

Hic referebat Comitem Fridericum ^{Cohortes} ^{quodam} Vandenbergium cum suis & aliquot ^{ex castris} Comitis Bucquoii cohortib. de mandato serenissimi Archiducis ex castris ^{ad Sylva-} ^{ductu ab-} ^{legantur.}

discessisse ut auxilio Sylvæducensibus venirent. Calendis enim Novembris Mauritius castra ad Sylvamducis locarat, & vi summa obsidionem urgens frequentibus tormētorum ictibus urbem concutere, cuniculosq; subterraneos agere cœperat. Itaq; cū civitas ista præfidiariū militē, præter duas cohortes & unā equitū turmā non haberet, deferendis ei mature auxiliis, Comiti Friderico mandatū Albertus dederat. Interim qui in castris relictī erant, à labo-

Anno labore & contentione nihil quicquam
1601. remittebant, sed post sepimenta & ag-
 geres latentes laborabant strenue, ligna
 & frondium fasciculos novo itinere in
 ortum convehentes, & tabernam exeu-
 bitoriam novam, in novo propugna-
 culo inter tumulos arenarios & sepi-
 mentum corbium sito pro animadver-
 tendis tempestive si quæ advenirent na-
 vibus, construentes.

*Grates
terra Ga-
cia pro
forma tã
tum po-
nuntur.* Animadversum autem tum est, Cra-
 tes nuper positas terra adhuc vacuas es-
 se, poterant enim oppidani post illas la-
 tentes Hispanos recte cognoscere, quo-
 rem pars arenas accumulabant, pars pa-
 los & longurios, malleis in tertam age-
 bant, quasi aggerem tormentorum ali-
 quot capacem excitaturi. Non parce-
 bant igitur ipsis oppidani, sed multis eos
 tormentorũ & scloporum ictibus pro-
 sequebantur, emittentes inter dum et-
 iam pyrobolos, quos Hispani globis la-
 pideis compensabant.

*Persuasio
Hispano-
rum in-
m.* Captivus ille, de quo paulo ante di-
 ctum est, Brugenſis erat, dicebatq; ru-
 more per universam Flandriã sparsum
 esse,

esse de summa egestate & penuria oppidanorum, persuaderique homines quod fame sitique confecti plurimi, partim in civitate morerentur quotidie, partim fugam arripere, unde futurum esset, ut brevi in potestatem Hispanorum civitas veniret. Videbat autem inanem hanc persuasionem & rumorem falsum esse, Nam cum 9. Novembris, post reiectos magno impetu ad dimidiatæ lunæ propugnaculum properantes Hispanos, vespera facta esset, navis cerevisiam advehens, per Geulam ad civitatem appulit, tormentis & sclopis Hispanorum omnibus evitatis.

Verum quidem est, nullas tum vel trium septimanarum spacio naves advenisse, sed nullus tamen interim rerū necessarium sentiebatur in civitate defectus, & sequenti statim die qui 10. Novembris erat, classis 53. navium ex Selandia veniens, Geulam intravit, unde magnum quidem in civitate gaudium, at in castris tristitia exorta est, itaque multis & tormentis & sclopis naves Hispani petere cœperunt, sed præterquam

Anno
1601.

*Classis 53
navium
ad Ostendæ
dam appulsa.*

G

quod

Anno quod vela & carbasa perrumperent, da-
 1601. mni eis nihil dederūt, inprimis autem
 crebris ictibus navem quandam verbe-
 rabant, quæ cursu nimis concitato in a-
 renas compulsæ, inde se explicare & di-
 movere tam facile non poterat. Sed &
 circa vesperam remos ducentes, ad du-
 as naves longius aliquanto à classe re-
 motas cymbis suis appulerunt, cumq;
 superiores illis essent, eas despoliarunt,
 nautis & reliquis omnibus, qui in eis
 erant secum abductis. Cæterum navi-
 bus plerisque in civitatem receptis, de-
 cem adhuc supererant, at illæ sub dimi-
 diata luna, quæ trans Geulam est, qui-
 escentes, minas & tormenta Hispano-
 rum facile aspernabantur, donec se-
 quenti nocte & ipsæ portum asseque-
 rentur. Quin & post triduum navis illa
 quam in arenis sub propugnaculo Hi-
 spanico confedissee, & multis ictibus ab
 Hispanis concussam fuisse diximus, ex
 difficultatibus istis eluctata, in civita-
 tem recepta est. Atque sic tum tem-
 poris tam eximiæ classis adventu,
 civitati de rebus necessariis omni-
 bus

bus abunde iterum prospectum fuit. Anno

Diximus paulo ante Hispanos post 1601.
corbes munitorias aggerem quen- *Hispani*
dam excitare cœpisse. Hic igitur 11. No- *planam*
vembris paulatim emergens & pro- *formam*
minens, planæ alicuius formæ, (sic e- *pro a ver-*
nim ipsis vocabatur) speciem refere- *tendis na-*
bat. Existimabant autem se beneficio *vibus ex-*
istius aggeris navium accessum facile *citant.*
prohibituros, persuadebantque sibi
certissimè, quatuordecim dierum spa-
cio civitatem sese expugnaturus, ubi
aggerem hunc pro voto absolvis-
sent, itaque in opere strenuè pergebant,
ligna frondesque multis plaustris ad-
vehentes, & quamvis oppidani à tor-
mentis non abstinerent, sed multos &
pyrobolos & lapides ipsis propinarent,
ipsi tamen nihil cōmovebantur, quin
opus urgentes, formam istam planam
eo usq; producerent, ut 12. Novem. die
quatuor foramina pro collocandis tor-
mentis conspicerentur. Cessabant autē
interim ab omni opere, & in nullis am-
plius propugnaculis munitiōibusque
laborare cernebantur, præterquam in

Anno 1601. plana isthac forma magis magisque e-
levanda & producenda, omnem enim
spem & fiduciã in hoc opere collocarãt,
certo certius sibi persuadentes, ut naves
omnes impostherum accessu discessuq;
prohiberentur, eoq; facto civitas in po-
testatem suam perveniret.

*Oppidani
de aperi-
endo no-
vo por-
tu delibera-
nt.*

Ridebant hunc conatum oppidani,
cumque non ignorarent proverbium
illud vulgare; *Mus miser est antro qui tan-
tum clauditur uno*, de aperiendo alio por-
tu deliberationem mature suscepiebãt,
qui ab aggere Hispanorum multis para-
sangs distans, omnem istum laborem
irritum reddere posset, præsertim cum
munitiones Hispanorum in occasu pas-
sim corruere & aquæ marinæ satis pro-
fundum amplumque ibi alveum cana-
lemve ducere viderentur.

*Domus
excubito-
ria ad
castellum
Alberti
construi-
tur.*

Porro inter arenarios tumulos ca-
stello Alberti vicinos, domum excubi-
toriam satis amplam Hispani extrue-
bant, tametsi iam antea ædificiis castel-
lum istud satis copiosis exornatum es-
set. At vero Gubernator civitatis Van-
dernothius, posthabito omni quod ex
plano

plano isto aggere sibi imminebat periculo, cum Rollio, Grenioque tribunis, & duobus verbis divini ministris, paucisque aliis in Selandiam navigaturus, 12. Novembris die portu egressus est, quod ut Hispanis tempestive innotesceret, duo statim milites ex dimidiatae lunæ propugnaculo prosilientes, ad castra Hispanorum deficiebant, excepti in itinere ab equitibus aliquot, qui eo fine ex castris egressi fuerant. Post eorum enim discessum fulminare statim & operarios in dicto dimidiatae lunæ propugnaculo petere Hispani coeperunt, sed sine ullo damno.

Anno
1602.
*Gubernator
Ostendæ in Se-
landiam
navigat.*

Circa meridiem die 13. Novembris, ingens in castello seu fortificatione Alberti incendium visum, cognitumque postmodo est, ipsam Archiducis habitationem exustam esse, ignoratum autē ab omnibus unde & quomodo ignis extiterit, itaque cœlitus delapsum mulierant qui opinarentur, Hoc verum est, ignem fuisse rapidissimum, qui nulla aquarum affusione sedari potuerit, sed nec monachorum Clericorumque

*Incendium
in castello Al-
berti in-
gens.*

Anno cum crucibus accurrentium compre-
 1601. cationibus , nec aliis remediis cessit,
 verum tanto cum fervore fragoreque
 exarsit , ut ædificium omne exustum
 tandem collaberetur. Multa eo in-
 cendio preciosissima ornamenta peri-
 erunt , ita ut damnum illud 150000.
 florenorum Carolinorum æstimare-
 tur, in cuius recompensationem Ordi-
 nes Flandriæ Archiduci 100000. flore-
 nos, seu ut vulgo loquuntur, tonnam
 auri contribuuisse dicuntur.

Sequenti die intermissam aliquo
 modo tormentorum dislosionem re-
 petentes, multos in civitatē globos cia-
 culati sunt, sed nec oppidani ipsis quic-
 quam concesserunt, quin pyrobolis &
 globis candentibus magna copia mu-
 nitiones Hispanorum peterent. Quam
 vis autem navibus potissimum insidia-
 rentur, nocte tamē ea quæ inter 15. & 16
 Nov. intercedebat, 20. naves portu sol-
 ventes, evitatis omnibus tormentis il-
 læsæ abierunt, Die autem facta, directo
 molendinum versus q̃ in Flammen-
 burgo constitutum est, tormento, Gal-
 lum

lum aliquem pede uno truncarunt, carne ab altero pede undiquaq; amputata, ita ut pro mortuo haberetur. Nemo autem, præter modo dictū Gallum, in civitate per totū istum diē læsus fuit, licet globi satis multi in eam contorquerentur, & qui in plaga etiam occidē tali stationē suam haberent, tormentis nō parū operam dare audirentur, idq; vel in honorem cuiusdam peregrini Ducis qui in castra forte venisset, vel ex cuiusdā profugi ut putabatur instinctu. Eodē .n. die Gallus quidam Geulam collotenus tranando, ad Hispanos se cōtulerat

Anno
1601.

*Gallus
quidam
pede misere
truncatur.*

Subtili porro astu urbem invadere & nihil minus metuentes opprimere Hispani decreverant, itaq; circiter mediā 17. Nov. noctem, cum ad quietem sese cōposuisse oppidanos arbitrarentur, equites aliquot occupatū civitatē veterem emiserunt, Hi per dispositos in portus propter recessum maris angustiis, asseres, ad triginta ferè, civitatem veterem iam invaserant, cum exortus subito inter oppidanos clamor, ad arma omnes convocat, cosque pe-

*Hispani
civitatem
veterem
occupant.
seà statim
eorum e-
iciuntur.*

Anno 1601 pedem retrahere cogit, qui ne frustra omnino tanto se exposuisse periculo viderentur, comprehensos tres ex nobilium turma equites secum abducebāt, Anglus autem aliquis transitum facere tum temporis ad Hispanorum castra volens, ex fuga retractus laqueo vitam finit.

*Nobilis
quidam
morte ad
inducatus
vita de-
natur.*

Præterea Gallus quidam nobilis, tribuno sese opponens, turbas inter commilitones suos ingentes dederat, cumque per occiduum in vinculis fuisset, morti à senatu militari adindicatus est, ut glade plumbea confossus periret. At vero ad intercessionem centurionū Gallicorum, cum ex admodum nobilitate familia natus esset, vita à Generali Vehrō donatus est, hac tamen lege, ut tribunum suum veniam rogaret & in gratiam cum eo rediret, quod ipse, licet multis persuaderetur verbis, facere tamen plane recusavit, mortem prius appetiturus. Abductus igitur in custodiā iterum est, ut per occiduum remelius deliberata, animum istum obstinatum mutaret. Verum frustra id tentatum, itaque

que finito illo tempore, cum propositi Anno
 tenacissimus esset, ad mortem abreptus 1601.
 stipitque alligatus est. Sublatis igitur o-
 culis cum sclopetarios cerneret ad se
 iam tollimare, mortem averfatus, alta
 exclamavit voce, parcerent vitæ suæ, pa-
 ratum se iam esse ad quævis descende-
 re, & imperata sedulo facere, confestim
 que veniam tribunum suum precatus,
 mortem evadens, liber abiit.

Nocte ea quæ 17. Novembris seque-
 batur, navis quædam ex Anglia ad por-
 tum appellens, ultra centum dolia ce-
 revisiæ Anglicanæ attulit, quam licet
 propter lunæ splendorem cernere o-
 ptime possent Hispani, multisq; etiam
 tormentis ex vallibus & aggeribus suis ap-
 peterent, lædere tamen nullo modo po-
 tuerant. Transiit autem eadem nocte
 ad oppidanos signifer quidam Hispa-
 nus, qui tribunum quendam vigillum
 interfecerat. Hic referebat 3000. mili-
 tes ex castris non ita pridem in Braban-
 tiam concessisse, in quorum locum a-
 liam 3000. per Artesiam Hannoni-
 amque conscriberentur, in castris vero

*Signifer
 quidam
 Hispanus
 ad oppida-
 nos trans-
 it.*

Anno etiamnum 6000. numerari, qui partim
 1601. Hispani, partim Itali, partim Valones
 essent, omnes tamen miserè viverent,
 cum intra 20. iam dies pecuniam nul-
 lam vidissent, & vero tormentis etiam
 oppidanorum magno numero passim
 prosternerentur.

*Civitas
 adversus
 planam
 formam
 munitur.*

Cæterum cum vallum Hispanorum
 quod in medio sepimenti ad Geulam
 excitatum est, in dies aggesta terra magis
 magisque elevaretur, & vero illud inter
 Pecklii propugnaculum & portam O-
 rientalem intermedium esset, opposi-
 tum nempe loco eiusmodi, qui agge-
 rem hæctenus nullum habuerat, ita-
 que ut civitatem à tormentis in vallo
 isto disponendis, vindicarent oppida-
 ni, crates aliquot implexas terra agge-
 sta impleri, & pro munimento ibi con-
 stitui curarunt, tanti roboris, ut resi-
 stere globis commode possent, qui si
 supra illas mitterentur, ad castra Hispa-
 norum, quæ in occidente sunt, facile
 transirent, plus damni inde sibiipsis,
 quam civitati daturi.

Munimentum hoc videntes Hispani, tor-

ni, tormentis iterum invigilabant, py- Anno
robolos lapidesq; in civitatem eiacu- 1601.

lantes. Sed & oppidani nihil ipsis con-
cedebant, itaq; præter tormentorum
tonitrua per dies aliquot nihil utrinq;
audiebatur, unde incendia subinde in
urbe visa sunt, quæ tamen diligenti op-
pidanorum studio suppressa, vires ac-
quirere non potuerunt. Interim navi-
gia aliquot diversis temporibus ex civi-
tate illæsa abierunt, cumq; 28. Novem.

Elisabethæ sacer esset, omnia in civita-
te tormenta in honorem Elisabethæ *Tormenta in ho-*
Angliæ Reginæ, iubente id Francisco *nozem Re-*
Vehrio, displosa sunt, Idem vero & ab *gina An-*
altera parte in honorem infantis Hispa- *glia dispo-*
niæ, Isabellæ nimirum factum est, ut ita *sunt.*
tonitrua eodie satis ingentia audirentur,
& cœlum densissimis à tormentario
pulvere nebulis obscuraretur.

Non videbantur amplius laborare
Hispani, sed subinde urbem tormentis
concutere, Oppidani igitur in perficiē-
do novo portu & munitionib; excitandis
strenuè pergebant. Mirabilis autem
morbus in civitate grassari tum cœpit,

quo

Morbus in civitate mirabilis grassatur.

Anno 1601. quo si qui corripereantur, diei unius spacio exanimati, animam exhalabant, & sane morbus hic ingentem inter oppidanos stragem edebat, sed momentaneus tamen erat, & post aliquot dies à vi sua remittens cessavit. Propugnaculum autem in dimidatæ lunæ formam trans Geulam excitatum, cum propter intensum frigus Hispani à tormentis non nihil remisissent, tanto oppidani studio firmarunt, ut insuperabile fere iam videatur.

*Hispani
quomodo
erga Ar-
chiducem
affici.*

Cæterum quod supra dictum est, de Hispanorum quorundam erga Archiducem malevolentia, signifer ille, qui ad oppidanos transierat, haud obscure indicabat, habebat enim descriptam lingua Hispanica obsidionis huius historiam, in qua mirifice Alberto succensebatur, quod in obsidione hac perduraret, omnibus & ætate & experientia præstantissimorum virorum monitis neglectis atque abiectis, qui quidem ob salutaria consilia ab officiis remoti iunioribus & minime exercitatis cedere cogerentur, Numerabantur præter-

ca in historia ista ultra 2000. ægroti & Anno
vulnerati, qui etiamnum in castris ef- 1604
sent, cum non tormentorum tantum
excivitate etibus multi quotidie con-
ficerentur, sed à tribus insuper crudelis-
simis hostibus, fame, frigore & morbis
subinde enecarentur, stipendiis omni-
no carentes, itaq; non ita pridem ver-
ficulos quosdam Hispanica lingua scri-
ptos, in castris passim disseminatos fu-
isse dicebatur, tali sententia, fore ni-
mirum brevi, ut tantum Hispani into-
narent quem vel invitus Archidux cō-
probaturus esset, quo quidem satis in-
nueretur, ad seditionem eos inclinare,
& per tumultum solutionem stipendio-
rum quærere constituisse, præsertim
cum 4. iam tribuni milium, centurio-
num vero ex Hispanis octo, ex Gallis 10.
ex Italis vero 9. præter Germanos &
Belgas, innumeramque militum & o-
perariorum multitudinem, in obsidio-
ne ista occubuerint, meritoque deplo-
randum sit, novitios illos Hispanos &
Italos tam misere algore & fame eneca-
tos perire.

Ade-

Anno Aderant iam Calendæ Decembris,

1601. igitur cum dies iste Divo Andree sacer

*Tormēta
in honorē*

S. Andr.

displōsa.

esset, non sclopiis solum & bombardis

civitatem iterum terrere Hispani cœ-

perant, sed tribus distinctis vicibus o-

mnia tormenta in Divi istius hono-

rem, propterea quod eum domus Bur-

gundica patronum habeat, displōse-

runt. Cum autem vi frigoris non parū

urgerentur milites, sub noctem corbes

illas triginta quinque; quas meridiē ver-

sus sepimento ad Geulam excitato ad-

iecerant, demoliri rursus cœperunt, ut

ignem eis foverent, cū præsertim terra

adhuc vacua, muniendis tantum & de-

fendendis operariis inservierant, qui

interea propugnaculum ibi seu vallum

fatis altum & latū pro septem vel octo

tormentorū dispositione, excitaverāt.

Sed & vineæ & munitiones aliæ, in qui-

bus tuti Hispani latere & tormenta op-

pidanorum evitare poterant, iam o-

mnes propter frigoris vim destructæ, li-

berum permittebant tormentis aditū,

quibus nō pauci etiam prosternebātur.

Cæterum ne omnino milites defi-

cerent,

*Corbes
milita-
res pro-
pter vim
frigoris
convellū-
tur.*

cerent, Brugenſes & alii de alimentis & Anno
 com meatu vario iſſis proſpiciebant, 1601.
 plauſtra aliquot ex caſtellis Alberri, Iſa-
 bellæ & aliis, in caſtra ſubinde agentes.
 Ceſſabāt autem tum Hiſpani ab omni
 opere, & parum etiam tormentis ope-
 ram dabant. Itaque 2. Dec. 14. naves, *Hiſpani*
 tertio vero 15. ex civitate ſolventes, ſal- *ab opere*
 væ & incolumes abierunt, duabus con- *& tormen-*
 tra cereviſiam Anglicam vehentibus *tis ceſſant*
 in portum & civitatem receptis.

Non quieſcebant interim oppida- *Valonum*
 ni, ſed globos frequentes eiaculantes, *quorum-*
 ſtrenuè admodum in perficiendo no- *dum ca-*
 vo portu, aliſq; munitionibus abſo- *ptivorum*
 vendis deſudabant, cumq; Hiſpani ad *portum a-*
 infinitas exploſiones, per totam noctē, *ſia.*
 ne ſemel quidem reſpōdiſſent, operam
 dari Vehrius iuſſit, ut quidam compre-
 henſi adducerentur, ex quib. quid rerū
 in caſtris ageretur, quidve molirentur
 Hiſpani, cognosci poſſet. Egreſſi igitur
 audaculi quidā, 2. cōprehenderunt Va-
 lones, qui cū tantæ eſſent pertinaciæ, ut
 progredi licet verbis verberibusq; pro-
 pellerentur, omnino recuſarent, altero
 con-

Anno 1601. contrucidato, alterum humeris impositum in civitatem comportarunt. Ceterū abiectus ad pedes Vehrīi, in pertinacia fortiter perseveravit, nihil eorū quæ in castris fierent prodere volens, & aliud ad preces minasq; nihil respondens, quam quod minaci vultu, obsidionem quidem non solum iri diceret, priusquam in potestatem Archiducis civitas concessisset.

*Incendit
in ostenda.*

Dum hæc fierent, domus quædam prope portam orientalem flammam nescio quomodo concipiens, ingens excitabat incendium, ad quod comprimendum dum frequens accurreret populus, Hispani interim multa in locum istum tormenta dirigebant, sperantes se damni inter oppidanos multum daturos. Verū enim vero non usq; adeo magnū illud fuit, præter tres enim milites cum puero quodam, trucidatos, omnes à sedato incendio laxi abierunt.

Non poterant autem quin aliud quid tentarent Hispani, itaque circiter horam tertiam eiusdem noctis, quæ inter quartum & quintum Decembris diem

diem intercedebat, magno impetu ad stationem Anglorum procedentes irruptionem in eorum munitiones, tribus locis simul faciebant, ingenti clamore sese invicem ad aggrediendum invadendumque viriliter opus excitantes, ita ut ab oppidanis etiam vociferantes in civitate exaudirentur. Non poterat igitur tum sese cohibere Vehrius, quin frigore omni neglecto, seminudus, ad castrum illud audito isto tumultu advolaret, cuius adventu mirifice confirmati milites, cum tertia iam vice insultantes Hispanos summa virtute repressissent, nihil in votis habebant iam amplius, quam ut quarta vice fortunam suam iterum experirentur. At Hispani quin discedimus hinc exclamabant & praefectum nostrum nobiscum deferimus, innuentes cladem sese non exiguum ibi percepisse, Nam ex Anglis quidem praeter vulneratos aliquot, ultra tres non occubuerant, at qui & quot ab altera parte cecidissent, nox quidem tenebricosa obscurabat, sanguinis tamen profusi copia, quam dies sequens omnium oculis

Anno
1601.

*Hispani
in castrum
Anglorum
attulerunt
se coman-
sur.*

*Occisores
in hoc tu-
multu non
morantur.*

H

expe-

Anno 1601. exponebat, stragem satis magnam editam ibi fuisse loquebatur.

*Domus
præfecti
generalis
tormentis
Hispanorum
inprimis
exposita.*

Excitaverat hæc reiectio insignem in animis militum ab utraq; parte exacerbationē, ita ut sequenti die lapides & pyrobolos ingenti copia in castra Hispanorum oppidani contorquerent, & Hispani similiter crebris ictibus civitatem peterent, aliquot ædificia, absque tamen insigni aliquo damno perrumpentes. Præ cæteris autem tum domus, quam generalis præfectus Vehrius inhabitabat, tormentis ipsorum exposita fuerat, Nam ad eam quasi data opera collimantes, creberrimos mittere globos cernebantur, ita ut præter particulam ei avulsam, signiferum etiam quemdam Gallum, præ foribus eius stantem, pede truncarent, qui concidens animam statim exhalavit. Præter ædificia autem etiam Santhillæ propugnaculum, Hispani tormentis suis crebro petebant, sed illud dementiæ alicuius argumentum oppidani interpretabantur, existimantes propugnacula sua omnia tanti roboris esse, ut ne 100000. quidem continuis ictibus commoveri & perrumpi possint, ad im-

pressionem Hispanorū admittendam. Anno

1601.

Noſte ea quæ, Decemb. ſequēbatur
d. æ naves ad portū periculo omni evi-
tato appulerunt, in quarū una Duble-
tus, Ordinum cōfœderatorum legatus
erat, qui quinquaginta florenorū mil-
lia ſecū afferebat, unde operariis ſatisfic-
ret, q̄ in portu novo &munitionib. pro-
pugnaculisq; muniēdis aſſidue occupa-
bātur, qui cum pleriq; milites eſſent, pe-
cuniam præter ſtipendium ſuum ordi-
narium, non exiguam inde lucrati ſunt.
Compræhenderant interim audaculi
Lutzeburgicum quendam, qui ex Co-
mitis Barlamontii miniſtris eſſe ſe pro-
fitebatur, Referebat autem inter alia,
proxima ſolis die inſtituta militū in pla-
ga orientali luſtratione, de 3. albis in di-
em ſingulis numerandis, ſpem ipsis fa-
ctā eſſe. At vero cum 12. nummorū ſo-
lutio tam difficilis hætenus fuerit, ne-
minē reperiri, qui ſolutionē tot nūmo-
rū ſibi polliceri audeat, unde multi fuga
ſibi quotidie conſulere viderentur, nō
paucis morborū & frigoris iniuria ſub-
inde pereuntibus.

*Ingens
pecunia
pro opera-
riis in ci-
uitatem
miſſa.*

*Hiſpanie
militib; 3. albi in
diem pro-
miſſam-
tur.*

Anno 1601. Factum est autem 6. Decembris , ut
 duo ex Hispanorum castris , sub reces-

*Colloqui-
um inter
Hispano-
rum & op-
pidanorū
aliquos
familiares*

sum maris quamproxime ad Geulæ ri-
 pam accesserint , cum duobus aliis, qui
 ex civitate progressi in opposita Geulæ
 ripa se ipsis conspiciendos præbuerant,
 collocuturi. Hilari igitur facie cū ab Hi-
 spanis interrogarētur, ecquid vallum i-
 stud planum Geulæ obiectum oppida-
 nis placeret , & an alimentis nondum
 destituerentur? responderunt, oppida-
 nos sibi ab isto vallo parum metuere,
 aperuisse enim iam in futuram necessi-
 tatem portum alium , cuius beneficio
 necessariis rebus omnibus abunde po-
 tirentur , quamvis nulla in civitate et-
 iamnum sentiretur penuria , sed & vini
 & cerevisiæ Anglicanæ, ciborumque sa-
 tis multum adesset, Habebitis ergo nos
 hospites brevi, dicebant illi, atqui ut sa-
 tis laute accipiamur attendite. Hæc di-
 centes, per equitem quendam revoca-
 ti, placide & amice ab invicem discesse-
 runt.

Colloquium hoc ab utraque parte
 ingens tormentorum excepit fragor,
 qui

qui tamen per dies aliquot continuatus non usque adeo multum in civitate damni dedit, mulier enim tantum quæ dâ ad latus viri dormiēs globo percussa periit, & secretarius Horatii Vehrii, post avulsum globo tormentario pedē alterum, spiritum suum emisit. Et interdum quidem sclopis atque tormentis, noctu vero pyrobolis & globis candentibus sese invicem salutabant. Non solum autem à labore in castris quiescebant, verum etiam Crates, orientem versus ad Geulam dispositas, resolvebant Hispani, frondibus arcendo frigori adhibitis. Inter media autem tormentorum fulmina, naves duæ, nocte ea quæ nonum Decembris præcedebat, solventes abierunt, una contra cum cymba quadam in porrum revertente, cumque per totam noctem explosioni tormentorum operam utrinque dedissent, & globi nō pauci per ædificia, (quod quidem inusitatum aut novum nō erat) transiissent, postero die in cella quadam subterranea tres globi reperti sūt, qui vasa quæque & alia apprehendentes perdiderāt

Anno
1601.

Tormenta
torrē ab

utraq
parte dis
plosio
ingens.

Anno 1691. cominuerantq; exitum nempe cum ingenti strepitu, donec fervor paulatim remitteret, quærentes.

*Hispani
portum
obstruere
conan-
tur.*

A meridie diei 10. Decemb. naucleus quidam ex Anglia veniens, cum exigua scapha ad portum appulit, Reliquerat enim navim magnam extra portum in mari, quæ vario comœatu, alimentis nimirum & rebus necessariis aliis onerata erat, quarum partem aliquam allatum subinde navigia quædam minora emittebantur, quæ cum tormentis Hispani frustra sese petere viderent, nocte ea quæ inter 16. & 17. Decembris est, tres naves arena oneratas Geulæ immittendas attulerunt, portum iis obstruere volentes, Verum non respondit optatis eorum eventus, navibus ad civitatem veterem in sicca delatis, quas cum sequenti die oppidani viderent, mittebant statim aliquos exploratum, quid in illis esset, Aderant mox equites Hispani, itaque in urbem redire coacti, sub nocte revertebantur, cumque particulatim eas distraxissent,

mul-

multum inde lignorum in civitatem
 asportarunt. Sub vesp̄eram diei 17. De-
 cemb. eques quidam Hispanus, bene po-
 tus, ad propugnaculum dimidiatæ lu-
 næ decerraverat, cumque in castris se et-
 iam num versari putaret, ut ad statio-
 nem suam deduceretur petiit, itaque
 compræhensum statim oppidani equo
 spoliarunt, & captivum in civitatē tra-
 duxerunt. Eodem vero etiam tempore
 in plaga occidentali, duo stationarii I-
 tali compræhensi sunt, qui omnes con-
 stanter affirmarunt, nihil spei Hispanis
 reliquum esse, de civitate per vim expu-
 ganda, sperare tamen se naves accessu
 prohibere tandem posse, quo facto de-
 ditionem oppidani ipsimet facturi sint.
 Non cessatum est interim à tormentis,
 sed magna contentione pyrobolis glo-
 bisque certatum, cumque in arenas for-
 te per recessum maris nudatas, caterva-
 tim Hispani confluxissent, directis in
 eum locum aliquot tormentis, mul-
 tos oppidani contrucidarunt.

Ceterum 21. Decemb. circiter horā

H 4

matu-

Anno

1601.

Eques
 quidam
 ebrius ca-
 pitur.

Spas Hi-
 spanorū
 de portu
 praelu-
 dendo.

Anno matutinam tertiam, nudantibus sese &
1601. flu maris recedēte arenis, Hispanorum

*Hispani
impetum
in Veterē
civitatem faci-
unt.*

800. fere, impetu in civitatem veterem
facto, per duas horas acriter cum op-
pidanis pugnarūt, irrumperere modis o-
mnibus conantes, & artificiose parato
igni, sepimentum expalis & longuriis
constans, quo cincta urbs illa est, accen-
dentes. Verum oppidani classicum ca-
nentes, ad arma statim convolant, tor-
mentisque & sclopis eos propulantes
fortiter sustinent, donec aestu maris re-
vertente, cogerentur re infecta discede-
re & ad castra sua reverti, multis & vul-
neratis & contrucidatis post se relictis.
Videntes igitur oppidani, fuga Hispanos
sibi consulere, celeriter eos insecu-
ti, aliquos ex fuga retraxerunt, afferen-
tes secum inter alios præfectum etiam
quendam Hispanum, qui ad Vehrium
deductus, cum examinaretur de rebus
Hispanorum, certa respondit relatione
edoctum Archiducem cognovisse, be-
ne longo iam tempore novum in civi-
tatem militem introductum nullum
esse, ut inde præfidiariorum vires satis

*Rehrius
de imp.
m et ci-
vitate fa-
ciendo o-
docetur.*

iam

iam fractas & debilitatas esse necesse sit, Anno
 oppidanis alimentorum rerumque a- 1601.
 liarum defectu non parum laborantib.
 Hinc igitur collecto summa celeritate
 ex Brabantia, Artesia, Flandria & aliis
 locis, quantum habere potuit, exercitu,
 in castra cum nuper venisse eo fine, ut
 cum decem millibus in certas stationes
 distributis impetum in civitatem face-
 ret. quod quidē etiā brevi ante nativita-
 tis adhuc Christi festum futurum esset,
 cum paratis iam rebus omnibus, occa-
 sionem tantum huic rei cōvenientem
 expectare Hispanos sciret.

His auditis Vehrius cum nihil men- *Vehrius*
 titum præfectum istum ex consimili et- *deditionē*
 iam aliorū relatione intelligeret, cogni *facere su-*
 taq; satis & perspecta suorum imbecillita- *mulat.*
 te metueret copias suas ad locorum o-
 mniū necessariā adversus tantum im-
 petū communitionē nō sufficere, præ-
 veniendū esse huic malo arbitratus est,
 consultum igitur iudicavit, deditione
 cum Archiduce certis conditionibus
 facienda agere, ut paciscendo animum
 eius vana spectaret, portraheretque

Anno 1601. impetum, donec misso ex Selandia novo exercitu civitas sublevaretur, Expectabat enim quotidie militem cum com meatu necessario, & vero in omnē eventum, paratos suos reddere studebat, præparatis quæ ad impressionem eiusmodi sustinendam necessaria viderentur omnibus.

*Vehemens
in lucas
ab Archiduce
impetrat*

Loyſio igitur centurioni in mandatis dedit, ut cum feciali ad castra Hispanorum procedens, spem pacis Archiduci faceret, & inducias seu cessationem à bellicis operis in statum tempus pacisceretur, obsidibus utrinque datis & transmissis. Præfectus hic ad Albertum admissus, humaniterque & benigne auditus, obtinuit facile quod petierat, cūque ad civitatem reverteretur, adduxit secum Reibaſium Slusensis civitatis gubernatorem, & tribunum quendam vigillum Hispanum, qui duo obsides in civitate manerent. Factus est sub eorum adventum motus aliquis inter oppidanos milites, ex nescio quo errore, itaque prædicti obsides, pedem retrahentes ad castra sua redierunt, sed paulo post tamen,

men, tumultu hoc inter milites sedato Anno
& composito, ad petitionē duorū centu 1601.
rionum Anglorū, quos Vehrius ad ca-
stra obsides destinaverat, in civitatē
sunt reversi.

Vehrius itaque de deditioe cum il- *Conditio*
lis agere incipiens, arduos, ut ipsis vide- *nis dedi-*
batur, articulos proposuit, expetens ni- *tionis fa-*
mirum, ut cum erectis & explicatis si- *cienda.*
gnis, bene armatis decedere sibi liceret,
omni commeatu, tam ad sustentatio-
nem quam ad munitionem pertinen-
te, omnibusq; simul tormentis & bo-
nis suis secum abductis. Sed & præterea
immensam etiā pro militibus suis pecu-
niæ summam perebat & iustum aliquot
dierū spacium, pro bonis suis commo-
de navibus imponendis & avehendis.
Quæ conditiones cum satis duræ & dif-
ficiles Reibasio viderentur, ipse quidem
mediatorem inter utramque partem
agens, aliquoties ad castra Hispanorum
commeavit. Archidux auditis condi-
tionibus, ad omnia descendit, præter-
q̃ quod pecuniam oppidanis numerare
recu-

Anno recusaret, & decessionem terra fieri vel-
1601. let, ut à suis Bresciam usq; Flissingensi ci-
 vitati oppositâ deduceretur, unde in Se-
 landiâ navib. traicere commode pos-
 sent. Urget contra Vehrius conditio-
 nes prædictas, & excepto articulo de
 tormentorum ablatione, remittere se
 nihil quicquam posse affirmat.

*Brugen-
 ses & alii
 p. sta-
 tum de-
 cessum un-
 dique con-
 fluentes.*

Durabat hæc transactio integro tri-
 duo, quo frequentes interim Brugen-
 ses & alii ad civitatem, decessum specta-
 turi convolabant, amice cum oppida-
 nis colloquentes, sed & Archidux ipse
 met, magna stipatus nobilium & satel-
 litum caterva, & eius coniunx, Hispa-
 niæ Infans Isabella cum viginti virginû
 Gynæceo, inter arenarios tumulos, in-
 duciis freti obsequitare videbantur con-
 firmante hoc ipsum Reibasio, & oppi-
 danis etiâ eos eminus prospicientibus.

*Vehrius
 excubias
 diligenter
 constituit*

Interim oppidani non remittebant
 à laboribus suis, sed in perficiendo no-
 vo portu, & munitionibus aliis firman-
 dis strenue nocte dieq; pergebant. Veh-
 rius vero constituendis denuo excubi-
 is, & reb. aliis ordinandis studebat, quæ

ad sustinendam & modis omnibus propulsandam, si quæ ab Hispanis tentaretur, impressionem facere posse videbatur. Nam 22. Dec. noctu classis triginta duarum navium adveniens, portum civitatis Hispanorum tormentis affecuta est, præter unam naviculam, crebris ictibus in profundummersam, & duas alias, quæ cum aquam sorbere & admittere viderentur, bonis mature omnibus exoneratæ sunt. His navibus receptis, Vehrius una cum duobus centurionibus, in civitatem veterem transiens, omnia lustravit, constitutisque rite excubiis, animum præsidariis addidit, monens eos ut diligentes in officio essent. Quamvis enim cum Hispanis agere coepisset, tamen cum de propositis articulis cedere nollet, non parum metuebat, quin Hispani causa, cur inducias petiissent, cognita, spe urbis per deditionem acquirendæ abiecta, vi summa impressionem tentarent, itaq; paratis quæ ad impetum eiusmodi sustinendum necessaria videbantur rebus omnibus, stationes vigilum renovavit, & ut excubias dili-

Anno diligentissime quisq; agerent præcepit.

1601. Factum est autem ut 25. Decembris

*Oppida-
ni novo
militi
suble-
vuntur.*

die, quo memoriam nativitatis Christi cum Ecclesia recolimus, multarum navium classis ex Selandia ad civitatē appellens, præter com meatum varium quinque militum signa, quæ 600. militibus & 300. remigibus seu nautarū ministris constabant, afferret, qui diversis vicibus per portum septentrionalem media luce, spectantibus, & tormentis eos sed frustra appetentibus Hispanis in civitatem navigiis minoribus deferebantur. Confirmati igitur & novo milite, com meatuq; pro voto suo recreati oppidani, Reibasio Slusensis civitatis Gubernatori significant, nihil obstare iam amplius quin ubi velit, in castra Hispanorum ad suos se recipiat, quod causa cur de deditioe agere cœpissent, adventu recentis exercitus iam sublata esset, Mirabatur Reibasius, & cum indignatione diris oppidanos devovebat, quod naso velut suspensum, tam diu se detinuissent, neque enim persuaderi ei

ullo

*Tracta-
tio oppi-
danorū
de faci-
enda de-
ditione
quomo-
do facta.*

ullo modo poterat, ut quod de mili- Anno
1601.
tum adventu & sublevatione diceba-
tur, verum putaret, donec Potteius no-
tus ei recentis exercitus præfectus, in
conspectum eius produceretur, Hoc e-
nim viso ex civitate dimissus, in castra
sefe iterum cum tribuno vigilum Hi-
spanico recepit, remissis paulo post ad
civitatem etiam centurionibus istis
duobus Anglis, quos Vehrius obsides
Hispanis dederat, Mox igitur ingens in
civitate læticia, ob insperatam hanc li-
berationem, exorta est, plaudentibus
passim & tripudiantibus oppidanis,
sefeque invicem ad constantiam & fi-
dem exhortantibus.

Causam autem cur cœptam tracta- *Littera
Vebrii
ad Ar-
chiducē,*
tionem abruperit civiliter purgaturus
Verius, literas de communi tribunorū
& præfectorum consensu ad Archidu-
cem, tali sententia præscripsit, Dum in-
quit, certis de causis necessarium iudi-
caremus, de deditioe tractationem
suscipere, & vero iam circa conditio-
nes & articulos decedendi occupare-
mur, factum interea est, ut præ-
ter

Anno ter nostram expectationem, aliquot na
1601. ves præfidiariz ex Selandia advenerint,
 quibus sublevari & rebus necessariis no
 voque milite instructi progredi in cœ-
 pta tractatione amplius non possumus
 memores honestatis & iurisiuradi quo
 obligati tenemur. Speramus igitur illu-
 stris. celsitudinem V. veniam nobis da-
 turam, & si forte in posterum virtute
 militum Hispanorum coacti, gratiam
 & benignitatem vestram implorave-
 rimus, nihilo (quod tantum quidem
 decet principem) asperiores nobis con-
 ditiones proposituram.

*Expugna-
tio maio-
ri quam
ante hac
conatu
urgetur.* Exacerbati hac frustratione Hispani,
 iam maiori expugnationem conatu ur-
 gere cœperunt, indefinente studio py-
 robolos globosq; ferreos, lapideis mi-
 xtos in urbem contorquentes. At vero
 oppidani contempto omni isto cona-
 tu responderunt ipsis animo imperter-
 rito, præsertim cum non de recenti so-
 lum milite, sed & alimentis & rebus ad
 bellum necessariis omnibus satis super
 que sibi prospectum esse cernerent.
 Quinque enim dierum spacio 48. na-
 ves,

ves, vario commeatu onerata: ibi appu- **Anno**
 lerant, quæ omnes civitatis omnibus Hi **1601.**
 spanorum tormentis, præter tres quæ
 naotarum incuria Hispanis cesserant,
 portum feliciter affecuta & in civitatē
 recepta fuerant. Tunc igitur Ostendo
 verbum, tali sententia coniugari cœ-
 ptum est, quod diceretur:

Ego Ostenda ostendo, me non favere Pa- **Coninga**
pa ritibus: **tio verbi**

Tu Ostenda ostendis, te staturam à parti- **Ostendo**
bis Nassovicis.

Hæc Ostenda ostendit singularem constan-
tiam suam:

Nos Ostendani ostendimus nos esse forti-
pectore:

Vos Ostendani ostenditis, milites vos for-
tissimos:

Illi Ostendani ostendunt Ostendam nun-
quam deserere.

O Ostenda ostende perseverantiam ad fi-
nem tuam.

Sic virtutem ostendens Ostenda inclare-
sces mundo optime.

Porro ad priorem exercitum, quo ci-
 tatem nuper sublevatam fuisse dixi-
 mus

Anno mu. 28. Decembris ducenti adhuc re-
 1601. miges & nautarum ministri, noctu ac-

*Oppidani
currum
quendam
Hispano-
rum com-
minuunt.*

cesserunt, & aliquot naves ex portu sol-
 ventes, per media tormentorum toni-
 trua saluæ Selandiam versus abierunt.
 Cum autem circa meridiem eiusdem
 diei, Hispani currum aliquem rebus va-
 riis onustum, & multis undiq; equitib.
 circumdatum, à castello Alberti, castra
 versus agere viderentur, oppidani ex
 Santhilla propugnaculo, duobus eum
 tormentis percussum, comminuerunt,
 equitibus volucrum in morem hinc
 inde variè dispersis.

Constituerant denuo in vallo quo-
 dam occidentali duo tormenta Hispani,
 quibus propugnacula Porcepicum
 & Santhillam subinde peterent, verum
 id amentix cuiusdam argumentum
 oppidani interpretabantur, cum parū
 vel nihil hoc conatu proficere eos pos-

*Stationa-
rius qui-
dam com-
prehensus
falsare-
fert.*

se non ignorarent. Nocte autem quæ
 inter 29. & 30. Decembris erat, Italum
 quendam stationarium, ex statione sua
 abreptum oppidani, in urbem traduxe-
 runt, qui de statu castrorum interroga-
 tus,

tus, milites maxima parte ex castris dimissos abiisse respondit, nec plures in eis iam reperiri, quam qui pro excubiis & præfidiis constituendis sufficientes haberentur. Hanc autem relationem fraudulentam & à vero longè alienam fuisse, paulo post compertum est. Cæterum Stationarii huius iacturam eques quidam ulturus, post recessum maris per Geulam ad civitatem accedebat, comprehensumque ibi tribunum quendam vigilum secum abducere conabatur. At vero Sclopetarius quidam hoc videns, magna insecutus celeritate, equum eius glande plumbea traiecit, ita ut concidens extingueretur, quo facto perterritus eques ille, ut captivitatem melius evaderet, captivum quem ducebat, ocyus dimisit. Sic igitur ex manu Hispanorum ereptus vigilum tribunus, ephippium equo solutum, in urbem secum detulit.

*Vigilum
quidam
Præfidius
ex manu
Hispani
liberatur.*

Post coniectos in urbem 29. Decembris die aliquot globos candentes, cessare iam Hispani ab omni fere tor-

Anno 1601. mentorum dispoſitione videbantur & tanta ſub exitum huius anni quies in caſtris extitit, ut prope liberatam iam obſidione civitatem dixiſſes. Inuſitatū hoc oppidanis videbatur, itaque in has deſcendebant plerique cogitationes, cum alio iam hoſte Hiſpanos in caſtris conſiſtari, qui tantum ipsis negotii fa- ceſſeret, ut civitatis facile oblivifceren- tur, Erat enim frigus admodū intēſum, cui propulſando haud immerito quili- bet ſtudebat. At vero aliam ceſſationis huius & quietis cauſam fuiſſe, in civita- tem paulo poſt relatū eſt, impreſſio- nem enim prima occasione facere mo- liebantur, itaq; Vehrius iam non tem- pus eſſe ſecure in utramque aurem dor- miendi videns, excubias ſubinde ipſe- met noctu viſitabat, ut diligentes in of- ficio quilibet eſſent, monebat, quæ ad ſuſtinendum reprimendumque impe- tum neceſſaria viderentur præparabat, & nihil q̃ ad excipiendos pro dignitate Hiſpanos facere poſſet, intermittebat, militū præſentia & exēplo ſuo animos mirifice erigens atque confirmans.

Primo

Quies & ceſſatio à gormen- ſic plane inuſitata

Hiſpani ad oppu- gnationē ſeparant

Primo porro Ianuarii die Anni 1602 Anno
 quo mos est strenam amicis offerre, ipsi 1602.
 se aliquot scloporum & tormentorum *Initium*
 ictibus utrinque salutabant, sed nihil o- *annis*
 mino in civitate damni datum est, a- 16026
 deo ut ne de vulnerato quidem ullo au-
 diretur, itaque cum præter ingentem à
 rectis desolatis strepitum & fragorem
 nullum dislosiones suas effectum ha-
 bere Hispani animadverterent, pulverē
 tormentarium globosque ad usus ali-
 os reservanda rati, quietos sese rursus se-
 quentibus aliquot diebus cōtinebant,
 præsertim cum tempestas etiam favere
 tormentorum dislosionibus non vel-
 le videretur.

Emiserat autem Vehrins quosdā, qui *Explora-*
 quid rumoris passim audiretur explora- *tores ex*
 rent, Hi reversi nunciabant, plurimum *n: be mis*
 esse passim rumorem de Ostenda iam *fi.*
 expugnata & in potestatem Archiducis
 redacta, qui quidem rumor pro certo
 haberetur, licet plerisque constaret im-
 pressionem intra dies octo vel circiter
 primum futuram esse, in qua quidem
 tantum spei per civitates Flandriæ pas-

Anno 1692. si imponeretur, ac si nihil amplius agendum de Ostenda restaret. Erat tum in castris Hispanorum Dux quidam militum, non imperitus uti videbatur, Is 4. Ianuarii die stipatus aliquot satellitibus, albo insidens equo, sese oppidanis conspiciendum dabat, locum credo, ubi incurio commodissime fieret, disquisiturus, verum ubi ad tormēta convolare oppidanos sentiret, pedē statim retrahens ad castra sese iterum recepit.

*Ostenda
fortissime
conculsa.*

Aderat iam septimus Ianuarii dies, multis profecto ab utraque parte militibus sanctus. Principio enim octodecim tormentis, ex duobus aggeribus, urbem fortissime concutere Hispani coeperunt, petentes sine intermissione Santhillæ, Helmonti & Porcepici propugnacula, nec non munitiones civitatis alias, ita ut eo die plus 2000. iētuum à globis ferreis, 40. & amplius libras pendentibus, in civitate numeraretur. Vespera autem facta circiter horam fere sextam, Arenis ob recessum maris nudatis, magno impetu urbem invaserunt, non uno sed diversis simul

in multis locis irruptionem facere tentantes. Anno

Attulerant secum ingentem scarlarum & ponticulorum copiam, quorum beneficio, urgentibus à tergo equitibus, tanta celeritate, sepimento tormentis iam convulso & prostrato urbem primo veterem, postea propugnacula munitionesque alias conscendebant, ut iam superata primo isto impetu civitas videretur. At vero Vehrius hoc videns per cryptas & occultos meatus ad fossas & munitiones civitatis cum selectissima militum cohorte penetrans, tanto cum clamore & furore in Hispanos irruit, ut retro-

meare paululum cogerentur. At vero ægre admodum cedere videbantur, tribus enim distinctis vicibus revertebantur, novum subinde militem adducetes, verum ter ab Anglis reiecti, prævalere adversus eos non poterant, præsertim cum adversus disposita variis in locis tormenta subsistere, & vim scloporum perferre diutius non valerent.

Dum autem ita in plaga orientali pugnaretur, aquæ interim ab æstumaris

Oppugnatio civitatis admodum cruenta.

Anno paulatim revertente, accrescebant, ira,
 1602. que perterrefacti, fugam arripere, ante-
 quam ad unum simul omnes perirent
 cogitabant, Tum vero miserandam vi-
 disses & deplorandam pereuntium
 in fuga miseriam, præterquam enim
 quod à tormentorum vi maxima, ca-
 tervatim prosternerentur, undarum, o-
 pinione celerius accrescentium afflu-
 xum evitare nemo fere quin suffoca-
 tus in aquis misere periret, poterat.
 Crescentibus enim undis, Vehrius si-
 mul canales & alveos omnes aperien-
 dos censuit, ut affluxum magis magis-
 que promoveret atque iuvaret, unde
 tanta copia à mari sunt abrepti, ut ad a-
 liquot miliaria, Caletum nempe usque
 litus cadaveribus refertum depræhen-
 deretur.

*Propug-
 nacula
 quedam
 ab Hispanis
 occupata
 deserta
 sunt.*

Reliquerat Vehrius in propugnacu-
 lis Helmon'o & Porcepico, ut & in mu-
 nitionibus Anglorum paucos admo-
 dum præsidiarios, milite in loca alia, un-
 de maius periculum civitati immine-
 bat traducto, itaque quamvis propug-
 nacula ista primo statim impetu supera-

ra Hispaniam tenerent, atramentum Anno
 tormentorum vehementiam depræ- 1602.
 henderent, & vero exitium suorum mi-
 serabile qui civitatem veterem invase-
 rant viderent, accensis excubitoris
 quæ ibi erant tabernis, magna conten-
 tione fugam arripiebant. Drectæ enim
 erant ad propugnacula ista aliquot tor-
 menta, globis catenatis & integris glan-
 dum sclopetariam vasculis onerata,
 quæ sine intermissione in Hispanos tã
 accedentes quam recedentes displode-
 bantur, non sine ingenti strage, & cla-
 more vel alta sidera feriente maximo,
 cum nimirum vivi mortuis semimor-
 tuisque permixti simul conciderent, &
 pedibus per tumultum properantium
 misere conculcarentur. Nam in Porce-
 pico quidem & aliis munitionibus tor-
 menta ab oppidanis inversa omnia &
 in terram prostrata erant, ne usui Hi-
 spanis facile esse possent, qui aliquot
 iam vascula pulveris tormentarii in
 munitiones illas secum adduxerant, eo
 fine ut tormentis in perniciem oppida-
 norum uterentur, quod consilium ta-

Anno 1601. men successu caruit, & pulvis iste oppidanis postea in perniciem Hispanorum convertendus cessit.

Cæterum in medio impressionis huius fevore, tres cernebantur militū cohortes, trans Geulam constitutæ, quæ traductis per Geulam ponticulis, irruere simul in veterem civitatem, & periclitantibus suis opem ferre decreverant, Quod consilium quidē ex parte Hispanorū optimū erat, tantæ.n. copię prioribus coniunctæ, haud facile reprimi à Vehrio potuissent. At vero ne traicerent inundatione partim factū est maxima, partim cuiusdam ex civitate ad eos profugi relatione ipsis gratissima, Transiens enim eo tēpore ad ipsos ex propugnaculo trans Geulā dimidia-
tæ lunæ formā referente, quidā, spe insignis alicuius præmii cōsequendi, ipsis referebat, præsidarios in eo vix 40. superesse, itaq; & expugnari illud facile iam posse, & si ita ipsis videretur, rationem sese qua commode occuparetur, monstraturum. Placet statim conditio, & ductorem hunc secuti, facilimo

nego-

*Profugum
ex civitate
oppidanis
inse-
cutione
prodest*

negotio propugnaculum occupant, non attendentes quantis sese periculis exposuissent. Deliberato enim consilio & dedita opera tam rarum in hoc & aliis reliquerat propugnaculis militem Vehrius, ut distracto in diversas partes Hispanico exercitu, ex præcipuis firmissimisque civitatis locis resistere eis eo commodius posset. Permitteret igitur Hispanis, ut expugnandis & occupandis propugnaculis quibusdam studentes, tempus perderent, cum iacturam eorum tantam non esse sciret, ut civitas propterea ipsa præsidio destituta negligeretur, nec dubitaret etiam quin recuperare propugnacula ista, & Hispanos inde eiicere, civitate servata, facile posset.

Attulerunt secum Hispani multos operarios, bidentib. palis, ligonibusque copiosis instructos, itaque fossas statim in propugnaculo ducere, & munitiones agere adversus civitatē statim cœperūt, ut à tormentis oppidanorū tuti, propugnaculū illud retinētes in perniciē civitatis cōverterent. At frustra tentabātur omnia,

Anno
1602.

*Propugnaculum ad
mediata
luna ab
Hispanis
occupatū.*

Anno omnia, directis enim statim ex australi
 1602. & Hispanico propugnaculis, in dimidi-
 am lunam tormentis, adeo coangusta-
 bāt Hispanos oppidani, ut mortem præ-
 oculis cernentes, ab animi sui præstan-
 tia paulatim desciterent, sentiens igitur
 hoc ipsum Vehrius, Dacum tribunū
 cum selecta militum manu ad eos desti-
 nat, qui magno cum fervore & clamore
 eos aggressus, post multam sanguinis
 profusionē propugnaculo eiectos pro-
 fligavit, Præfuerat hisce cohortibus comes
 Bucquoius, qui cum 2000. ad munitiones
 civitatis orientales destinatus, ea qua dictum
 est occasione, propugnaculum dimidiatæ lunæ
 occupaverat, in quo sequenti quidem die ultra
 300. cōtrucidati exceptis vulneratis & in aqua
 suffocatis, numerabantur.

*Nomina
 durum
 præcipuo
 rum in
 hac oppu-
 gnatione*

Porro Ferneſtius Comes quidam I-
 talus, cum 2000. nationis suæ militibus
 Santhillæ propugnaculum tentaverat,
 & Gubernator Dismudius ad Porcepi-
 cum totidem duxerat, At tribunus vigi-
 lum Hispanorum supremus, cum 1000
 ad aggerem occidentalem, & centurio

nes

nes duo alii cum 500. alter ad vallum occidentale, alter ad vallum meridionale destinati fuerant. Qui omnes tanta alacritate ex propugnaculis occu-
 patis iterum reiecti sunt, quanta ea fortitudine invaserant. Duraverat autem oppugnatio hæc per duas horas, & tam cruenta fuerat, ut Hispani quidem ultra 2000. milites desideraverint, inter quos quidem erant Comes Imbecius Italus, qui ingenti vitam auro redempturus, à vilissimo quodam milite confossus periit, itemque Durangus & Simon Antonius uterque castrorum præfectus; Alvares Schuarius, eques ordinis S. Iacobi, cum tribuno vigilum supremo, qui sub finem superioris anni obses in civitate fuerat, & aliis qui etiamnum ignorantur. In civitate vero cæturiones duo, Haffremus & Nicolaus de Lira, subpræfecti item duo, signifer unus, ordinum sub Haffremo ductores duo, & nobilis quidam Vehrii minister præter centum vulneratos, & 40. trucidatos alios occubuerant.

*Duratio
huius op-
pugnatio-
nis.*

*Nume-
rus inter-
fectorum.*

*Spolia ex
oppugna-
tione re-
cuperata*

Hic igitur exitus oppugnationis hu-
 ius

Anno ius fuit, satis quidem ab utraque parte
1602. cruentus, sed oppidani iacturam suorum,
Spolia ex insigni præda & vestimentorum armo-
hec oppu- rumque & pecuniarum satis optimis
gnatione spoliis aliquo modo resarciebant, cum
recupera- que trucidatos vestimentis exuerent &
ta perscrutarentur, Iuvenulā quandam
Mulier Hispanicam muliereā, habitu virili in-
habitu vir- dutam fortè invenerūt, quæ oppugna-
gile indus- tioni ipsamet interfuerat, &, quantum
ta oppu- ex vulneribus conicere difficile non e-
gnationē rat, ea sua manū non parum promo-
adiuvant. verat. Reperta est autem sub propugna-
culo Santhillæ, & à collo monile aure-
um baccatum multis preciosissimis
gemmis artificiose distinctum, cū num-
mis quibusdam aureis suspensum ha-
bebat, unde non postremæ sortis &
conditionis fuisse putabatur.

Cetera ex Qui primum in civitatem veterem
insulam impetum fecerant, alimentorum quā-
milis de tum in dies duos vel tres satis fore vi-
obsidionis sum erat, secum assumpserant. At vero
huius in- in crumena cuiusdam interfecti militis
commodi literarum exemplum repertum est, qui
statibus. bus status militū in castris ad Qstendā
stipen-

stipendia facientium, tali sententia per
scriptus erat: Principio ut de valetudi-
ne sua fratres, miles iste certiores fecit,
non posse se intermittere affirmaverat
quin quantis cum difficultatibus quo-
tidie in castris ad Ostendam luctaretur,
eos edoceat. Conquestus igitur erat de
assiduīs tempestatibus, frigore & stipen-
diorum tenuitate, quæ sibi cum omni-
bus militibus, sine omni spe mutatio-
nis, communia essent, unde fieret q̃ op-
pidanorum quidem res, in eodem sem-
per statu permanerent, & nihil de po-
tentia viribusq; eorum decederet, ita
quidem ut impossibile sit, nisi Deus Hi-
spanorum labores tandem miseratus,
singularem suam concesserit gratiam,
eos superari & sede tam firma expelli.
Præsertim cum multi quotidie fame,
frigore, illuvie & squalore enecti per-
irent, coacti nimirum in aquis hiberno
tempore consistentes, excubias 48. ho-
rarum continuas absolvere, & corpora
sua tormētis, sclopiisq; oppidanorū sin-
gulis momentis exponere, carētes stra-
mine, lignis, alimētis & reb. aliis ad hūc
usum

Anno
1602.

Anno usum necessariis. Hinc coniectura faci-
1602. le quemlibet assequi posse addiderat ,
 quam miser in castris Hispanorum sta-
 tus & conditio esset, omnium quidem
 in genere militum, tum recentium po-
 tissimum, qui nuper ex Italia Hispaniaq;
 venientes frigoris eiusmodi & penuriae
 patientes non essent, quorum 18. quidē
 & 20. simul concidere & perire non se-
 mel suis oculis vidisset, licet ipse quidē
 nihil adhuc eiusmodi perpeßus esset,
 sed & ne vulneratus quidem fuisset, &
 pecuniam semper habuisset. quo nomi-
 ne se præ cæteris fortunatum iudicare
 merito posset, cum ab oqui pecunia in
 castris raro conspiceretur.

*Occisores
 ab Hispani-
 nis collo-
 catio.*

Cæterum mortuorum conquisitio-
 nem per tympanistam Hispani peten-
 tes, obtinuerunt, itaque s. Ianuarii præ-
 ter vestimentis exutos quam plurimos,
 qui tribus scaphis deportabantur, in-
 gens interfectorum copia, in acervos
 quadraginta & quinquaginta capitum,
 comportata, passim ex urbe cerneba-
 tur. Erant isti omnes robusti satis & æ-
 tate florentes, colore fusco Hispanos re-
 fere-

ferebant. Signa autem militaria in pile- Anno
is habebant albi coloris. Porro qui ca- 1602.
ptivi erant, coactos sese quidem oppu-
gnationem hanc suscepisse profiteban-
tur, à præfectis suis, qui pertæsi calami-
tatis longo iam tempore in castris per-
pessæ, vi summa & armata manu, mise-
riis illis finē facere voluissent, morti cru-
delissimæ se suosq; obicientes miseri.

Consternati hac suorum strage Hi-
spani, per diem unum atque alterum
à tormentis abstinebant, incerti quid
porro factu optimum esset, At vero op-
pidani cum 9. Ianuarii centuriones, &
alios, qui in pugna hac occubuerant ter-
ræ mandassent, ad arma rursus conver-
si, pyrobolos globosque & glandes plū-
beas magna copia Hispanis propinarūt.

Vndecimo autem Ianuarii, aliquot *Civitas*
rursus prædiariæ naves ex Selandia ad- *militi-*
venientes, multos milites advexerunt, *bis no-*
unde ingēs in civitate lætitia exorta est, *vis ange-*
Verum cū ex classiariis illis præfecti qui *lur.*
dam cum suis, eadem adhuc vespera, ci-
vitatem ingredi properarent, aliqui eo-
rum tormentis Hispanicis obiecti pe-
ricrunt,

Anno 1602. rierunt, exemplum aliis relinquentes, ne nimia festinatione mortem sibi accerferent, sed cautiore facti, in navibus sese continerent, donec cōmodiori occasione in urbem traducerentur, quod quidem nocte ea, quæ 13. Ianuarii sequebatur, aliquot scaphis factum est, quibus quidem subvertendis equites quidam ex castris Hispanorum præcedenti die destinati, per portum occidentalem, ad civitatem veterem accesserant, sed propter assiduam tormentorum ex Helmonto & aliis propugnaculis displosionem, re infecta ad suos se recipere cogebantur.

Receptis in urbem & in propugnacula dispositis novis militibus, supererant adhuc 16. naves commeatu vario onustæ, quæ media luce, per Geulam, civitatem ingressæ sunt, omnibus tormentorum & scloporum Hispanicorum ictibus neglectis & evitatis. Dolebat id Hispanis admodum, & propterea multa tormentorum displosione oppidanos affligere statuebant, qui cum naviculam artificioso igne instructam, munitione-

tio-

tionibus Hispanorum circa vesperam
immittere statuissent, ne ea conspice-
retur facile, pyrobolos globosque fre-
quentes admodum in castra eiacula-
bantur, sed non successit tamen propo-
situm ex sententia, navicula à destinato
loco paululum aberrante.

Anno
1602.
*Navicu-
la artifi-
ciali syne
instruata*

Favebat non nihil 14. Ianuarii, Hispa-
nis fortuna, cum enim 10. prædixarum
naves cum æstu maris, Geulam ingres-
sæ essent, & vero ob ventorum adver-
santium vehementiam, moras ibi tra-
here cogerentur, tam frequentibus eas
verberabant ictibus, ut tribus in pro-
fundum meris, reliquæ periculo vix se-
se eripuerint. Erat autem in navibus il-
lis Marquetus cum 14. peditum signis,
quæ in propugnacula hinc inde distri-
buita, oppidanos mirum in modum ex-
hilararunt.

*Aliquæ
naves in
profundum
mersæ.*

Nam cum 16. Ianuarii lustratio præ-
dixarum instituta esset, veterum qui-
dem militum 81. recentium vero 31.
signa reperta sunt. Quanquam au-
tem non sine multo tam tympano-
rum sonitu, quam scloporum tormento-

*Lustratio
prædixarum
in ciuitate
se inspi-
cata.*

K 2

rumq;

Anno 1602. rumque fragore, lustratio hæc perficeretur, Hispani tamen in castris quiescentes, vix unum atq; alterum in civitatem globum contorserunt, id potissimum operam dantes, ut commeatum oppidanis intercluderent, unde nullas facile prætermittebant naves, quas non aliquot tormentis persequerentur, quæadmodum sequenti quidem die in quatuor naves commeatu & cerevisia Anglicana oneratas, multa explosione, sed frustra tamen insurrexerunt.

*Milites
quidam
in civitate
se globis
& morbo
extin-*
si.

Cæterum laceffiti subinde, à tormentis plane abstinere non poterant, itaque missis in civitatem, die 18. Januarii, ex castris orientalibus, aliquot globis ferreis, duos milites trucidarunt, tribus vel quatuor vulneratis, & legato præfecti Rollii, utraq; tibia truncato, qui ex vulnere hoc statim expiravit. Sequenti vero die cum frequentioribus sese invicem salutassent tormentorum ictibus, nihil quidem in civitate damni datum est, nisi quod septem vel octo personæ, vi morbi cuiusdam tacite ibi grassantis extinguerentur, inter quos cum tribunus

quidam

quidam Batēburgius esset, ipsi quidem Anno
sequenti die funus satis honorificum 1602.
factum est.

Emiserat 20. Ian. Vehrius audaculos
quosdā aliquem ex castris Hispanorum
compræhēsū, qui sub vespērā reversi,
Italū secum in civitatē, difficulter ad-
modum Hispanis avulsū, attulerunt.

Nocte vero quæ 20. Ianuarii seque-
batur, navis quædam cerevisiam vehēs,
cum duabus aliis novo milite onustis
adventantes, à tormentis Hispanorum
ita excipiebantur, ut omnes misere per-
foratæ mergerentur, Erant illæ multis
mililibus repletæ, qui per integras duas
horas auxilium oppidanorum frustra
implorabant, cumq; scaphas quibus e-
luctarentur nullas haberent, de libera-
tione & salute desperantes, tympanistā
ad Hispanos ablegarunt, qui aquis na-
tando superatis, stationem sibi concedi
rogaret, unde pro vita sua dimicantes
mortem fortiter oppeterēt. Verum Hi-
spani in terram delatos omnes vincu-
lis incluserunt, navibus paulo post igne
crematis & exustis.

*Milites
aliquos,
navibus
submer-
sis in Hi-
spanorū
manus
incidunt*

Anno
1602.

*Vehrius
nuncium
ac. ipse de
captivitate
illius.*

Erat id oppidanis quidem ignotum, qui firmandis undique munitionibus & portui novo absolvendo strenue in vigilabant, idq; ad Francisci Vehrii fidelissimas admonitiones, qui periculo omni neglecto, nullis parcendum laboribus censebat, ut quæ ad salutem civitatis facerent, promoverentur unice. Itaq; cū more consueto, visitandis munitionibus, stationibusq; operam daret, & forte 23. Januarii ex castris Hispanorum quidam transiens, ebrius ad oppidanos confugeret, ne quid ante Vehrii adventū imprudens effutiret, in custodiā abductus est. Interrogatus autem postea à Vehrio, de captivitate horū militū eū edocuit, asserens simul, aliquos eorū contrucidatos statim ab Hispanis fuisse, q̃ ex illis se esse professi essent, qui deditiōē castelli Santædreani fecerāt. Accepto igitur hoc nuncio, tubicinem statim ad castra Hispanorū, quid de captivis illis fieri vellēt, interrogatū misit.

*Tormen-
torum u-
sus creder
vixit.*

Interim non cessatum a tormentis est, cum enim ex modo dicti perfugæ relatione constaret oppidanis, ex Flam-
men-

menburgo & aliis propugnaculis, multum subinde damni Hispanos contra-
 here, tormentorum dislosionibus operam assidue dabant, pyrobolos globosq; lapideos, & pilas ferreas cum glâ-
 dibus plumbeis, magna copia nocte die que in castra contorquentes, sed & Hispani ex munitionibus suis urbem concutere modis omnibus nitebantur, novum rursus in plaga occidentali aggerē excitantes, & excubitorum stationes mutant. Cæterum 23. Ianuarii ingens
 aquarum eluvio facta est, ita ut castra
 & munitiones Hispanorum omnes undis obruerentur; tantumq; aquarū intra sepimentum ex corbibus ad Geulā
 stratum colligeretur, ut tormentis ibi dispositis ut non possent. Et sane inundatio hæc Hispanis non parum nocuit, multi enim aggeres ea resoluti corruerant, ut magno eos labore reparare postmodo cogerentur, tormentorū ex civitate dislosionib. expositi, quib. nō pauci quotidie prosternebantur, quod vel oculis suis notare oppidani poterāt, præsertim cū frequentes etiā inter Alberti

Inundatio in castris Hispanorum magna.

Anno & alia castella obambulare passim ob-
1602. servarentur.

*Sclopetariorum
in civitate
de virtute*

Defecerant his diebus duo Galli ad
Hispanos, cumque miles quidam alius
ex Grenii cohortibus, 28. Ianuarii idem
faceret, sclopetariorum præstantiam e-
vitare non potuit, quin percussus vitam
finiret. Erant enim tam exercitati & ala-
cres sclopetarii, ut in castris vix quisquā
se conspiciendum dare auderet, quin
collapsus postremam hanc lucem in-
tueretur, itaq; cum vel excubias muta-
rent, vel (quod intermittere nullo mo-
do poterant) in vallis & munitionibus
reparandis occuparentur, sclopetario-
rum virtuti subtrahere se nō poterant.
Sed & qui exonerandis aliquot navigi-
is prope Alberti castellum operam da-
bant, & qui sepimentum ligneum ex pa-
lis & longuriis circa castellum, q̃ Gros-
sendurstiū vocant, componebant, tor-
mentorū in Santhilla, Pecklio, Hispa-
nico & aliis propugnaculis constituto-
rum dislosionibus cedere cogebarur.

Nocte ea quæ inter primum & secun-
dum Februarii diem intercedit, duæ
naves

naves ex civitate solvantes, Selandiam
 repetebant, frustra insequentibus eas
 tormētis Hispanis, qui cum tubicinem,
 compræhensorum 20. Ianuarii militū
 causa, in castra ante aliquot dies destina-
 tum secum etiam num derinerēt, Veh-
 rius moram hanc iniquo ferens animo
 tubicinem alium emisit, exploratum
 quid de captivis & de priore illo factum
 esset. Hic paulo post reversus, detineri
 priorem tubicinem in castris respōdit,
 propterea q̄ responsum à Bucquoio nō
 dū accepisset, qui resolutionē Archidu-
 cis super captivis illis quotide expecta-
 ret, quorū 90. quidē Brugas transmissi,
 multi vero trucidati partim, partim in
 crucē acti essēt, q̄ in castello Sātandrea
 no, stipendia fecisse se, professi fuissent.

Iacebat ante portam orientalem na-
 vis quādā tormentis Hispanicis perfo-
 rata, Hanc diffecare quidam milites, &
 ligna in civitatē inde deportare cōepe-
 runt, At Hispani animadvertentes, plus
 quam quadraginta iētibus eam 4. Fe-
 bruarii die petierunt, unde tres milites
 pedibus mutilati, & plures diversis cor-

Anno

1602.

*Vehrius**tubicinē**in castra**mitti & ea**ptiōis causa.*

Anno 1602. poris partibus vulnerati, in urbem sunt deducti, Eodem vero etiam die miles

*Hispani
oppidanis
insultans.*

quidam, ad partem occidentalem in taberna forte sedens, dum cantharum cerevisiariū ori ad moveret, globo percussus occubuit. Sub vesperam autem cum tres milites ad castra Hispanica ex civitate transissent, Hispanorum quidam aliqui ex castris prodeuntes, assatas carnes verubus etiamnum affixas oppidanis ostentabant, penuriam quasi & famem eis exprobaturo, quam nullam tamen etiamnum in civitate senserant, quicquid etiam forsitan a profugis illis hoc nomine mentitum fuisset.

*Castellū
Grossedur
fuerit firma-
tur.*

Cæterum in castello Grossendurstii, vallum quoddam excitaturi frequentes in opere erant Hispani, cumq; tabernam quandam excubitoriam in eius medio posuissent, lorica eam & sepimēto communiverunt, palis & longuriis universum illud castellum cingentes. Numerabantur autem in castris hoc tempore 27. propugnacula, quibus civitas undique cinēta & obsessa premebatur. Cumque nocte ea quæ inter quin-

quintum & sextum Februarii interce- Anno
 debat, novum quoddam opus in plaga 1602
 septentrionali moliri cœpissent, eo qui
 dem fine, ut veterem inde eo melius ci-
 vitem concutere, & naves accessu
 prohibere possent, oppidani tormen-
 ta sua ad partem istam dirigentes, mul-
 tis illud ictibus concusserunt, pyrobo-
 los subinde etiam & globos ardentes in
 castra proicientes. Non sinebant tamē *Hispani*
 Hispani sese deterreri, quin in cœpto o- *litteras*
 pere strenue pergentes illud mirum in *in urbem*
 modum elevarent. Sed & literas sa- *ciaculaban-*
 gittis implicitas, in urbem ciaculaban- *tur.*
 tur, quibus insignem benevolentiam
 & commoditates maximas offerebant
 omnibus, qui ad castra transitori es-
 sent, refutato simul rumore, qui de pro-
 fugis eiusmodi ad triremes condemna-
 tis, in urbe sparsus erat.

Moriebantur autem subinde multi *Militas*
 in civitate, ægrotantium & vulnerato *quidam*
 rum numero magis magisque crescente, *agrosi ex*
 quod propter ventorum adversantiū *Ostenda*
 incommoditatē solvere inde naves nō *dimissum*
 possent, & vero a tormentorū assidua *est.*
 dispo.

Anno dispoſitione aliqui ſubinde læderentur,
 1602. Tandem igitur II. Februarii, cum per
 tres fere ſeptimanas expectata ventorū
 oportunitas nautis adſpirare aliquantu-
 lum cœpiſſet, poſt meridiem 12. naves
 portu ſolventes, per Geulam abierunt,
 Itaq; Hiſpani ad tormenta ſtatim con-
 verſi, 60. amplius iſtibus eas petierunt,
 vnam ex illis perforātes, quæ cū aquam
 admittere deprehenderetur, converſo
 itinere, ad portū eſt reverſa. Porro cum
 ex vallo iſto quod in plaga ſeptentrio-
 nali moliri cœperant Hiſpani, navibus
 & civitati non parum incommodare
 poſſe viderentur, non committendum
 Vehrius putabat, ut eo abſoluto, deſide-
 rium ſuum explerent, itaque diſpoſito
 prope Helmontum tormento, aliquot
 globos ei immiſerūt. At Hiſpani ut tor-
 mentum illud perderent, multis ex ori-
 entali plaga iſtibus ei inſidiabantur. Fa-
 ctum eſt autē ut tormentis plus iuſto e-
 levatis, globi Helmontum prætervo-
 lantes, in caſtra Hiſpanorum, ab altera
 propugnaculi iſtius parte conſtituta, de-
 ciderent, atque ita amicis ſuis non pa-
 rum

*Hiſpani
 ſibi ipſis
 d. cum non
 in ſeruo.*

rum damni afferrent, quemadmodum **Anno**
à stationariis in Porcepico & Helmon- **1602:**
to constitutis, clarissime observatū est.

Cæterum promissionis illius, quam
literis perscriptam Hispani in urbem su-
perioribus diebus contorserāt memo-
res quidam, ex civitate ad Hispanorum *Homici-*
castra, 12. Februarii die transierunt, me- *diu in*
tuentes nimirum sibi ob perpetratum *Ostenda*
aliquod facinus, quod scirent inultum *promissum.*
non fore, si senatui militari innotesce-
ret, cum præsertim & Gallus quidam,
ob confossum gladio commilitonem
suum capitis supplicio non ita pridem
esset affectus. Non erat autem iactura
horum militum usque adeo magna,
quin facile ab oppidanis negligeretur,
præsertim cum eadem nocte abunde
ea compensaretur, adventu 15. navium
multo commeatu, militibus item no- *Hispani*
vis & rebus bellicis aliis instructissima- *navi ali-*
rum. Omnes enim portum feliciter as- *qua poti-*
sequebantur, duabus solummodo ex- *antur.*
ceptis, quæ imprudentia eorum qui ad
clavum sedebant, in arenis sub sepimē-
to Hispanico confederant, cerevisia par-
tim

Anno tim Hollandica onustæ. Non poterant
 1602. cis oppidani auxilio venire, sed præsidia
 rii tamen dimidiatæ lunę propugnacu-
 lum tenentes, alteram bonis suis exo-
 nerarunt, altera vero Hispanis tota ces-
 sit, qui nocturno tempore scaphis ad-
 vecti, bonis eam primo spoliarunt, de-
 inde particulatim dissectam in castra
 secum abduxerunt.

*Signiferi
 eiusdem
 captivi
 relatio.*

Emiserat Vehrius 13. Feb. die, audaci-
 los aliquos, qui cōptæhensum signife-
 rū quendam Hispanum, in urbem secū
 duxerunt, Hic non facile solutū iri ob-
 fidionem istam referebat, quod id nul-
 lo honesto titulo fieri posset, licet pa-
 rum spei de civitate expugnanda in ca-
 stris reliquum esset, quæ hoc tempore
 duodecim peditum millibus & septin-
 gentis equis constarent, quorū sin-
 gulis tres albos cum 6. nummis stipen-
 dii loco, & 12. nummos pro panibus e-
 mendis, in diem promissos esse, solutio-
 nem autem raro admodum & difficul-
 ter fieri dicebat, Cæterum ut commea-
 tum oppidanis tandem intercluderēt,
 varias magnis sumptibus parari iā ma-
 chinas,

chinās affirmabat, quibus fieri non pos-
 se sperarēt, quin Geulæ alveus obstrue-
 retur. Hoc audito Veltius, munitiones
 civitatis indices magis magisque firmari
 curavit, parata in civitate nova fossa,
 valloque prioribus alio obducto, Nam &
 aggeres aggesta terra crassiores redde-
 bantur & propugnacula loricis septimē-
 tisque munitabantur, operariis nunquam
 deficientibus, qui quidem tali ordine opus
 suum perficiebant, ut pars una diem
 pars noctem laborando complerent,
 & qui per diem in opere fuissent, nocte,
 qui vero per noctem, die quiescerent,
 mercedem suam singulis diebus a Tri-
 buno Ordinum ærario accipientes.

Aucta erat superioribus diebus civi-
 tas quindecim signis novorum militū,
 qui sub tribuno Edmundo scaphis ad-
 vecti, media luce, inspectantibus & mul-
 tis tormentis tam ex occidentali quam
 ex orientali plaga eos frustra persequen-
 tibus Hispanis, qui cum ex profugis et-
 iam cognovissent, non minorem
 esse quam 6000. prædianorum

in

Anno
1602.*Munitiones civi-
tatis au-
gmentur.*

Anno in civitate numerum, eruptionem me

1602. tuentes, tres adhuc stationes, usita-

*Hispani
pluribus
stationibus
constitu-
unt.* tis excubiis in plaga orientali addide-
runt, dimidiatae lunæ propugnaculum
stationariis undique cingentes.

*Milites
quidam
errore ad
littus Hi-
spanorum
exponun-
tur.* Hærebant adhuc in portu naves quæ
dam præfidiariæ, ex quibus nocturno
tempore milites scaphis in urbem tra-
ducebantur. Accidit autem, ut propter
obscuras intempestæ noctis tenebras,
quidam a littore civitatis aberrantes, ad
littus Hispanorum exponerentur, nau-
tis ad naves, allatum alios, properanti-
bus. Hi bene longo iam tractu pro-
gressi, depræhenderunt tandem, ad ca-
stra Hispanorum sese errore seductos
properare. Reversum igitur ad littus nau-
tam alios ex navi socios milites forte
fortuna advehentem in clamabant, qui
agnita voce, cum suos in proxima ripa
deposuisset, receptum illos properavit,
itaque illi ut scapham apprehenderent,
collo tenus aquas ingressi sunt, quod Hi-
spanos, clamore suo excitatos à tergo
sibi iam iam imminere sciebant. Sequen-
ti autem die Hispani ad tormenta rursus

con-

conversi sunt & bolum hūc ex faucibus suis ereptum dolētes, globos ferreos lapideosq; cum glande plumbea copiosa in civitatem evibrarunt, unum atq; alterum vulnerantes, & signiferum quendam manu qua vexillum gerebat truncantes.

Anno

1602.

*Signifero
cuiusdam**manu eū
vexillo
amputa-
tur.*

Sub vesperam diei 18. Februarii, Italus quidam, qui commilitonem suum inter ludendum confossum, interfecisse sese profitebatur, in civitatem venit profugus, finemq; obsidionis nullum sperandum retulit, donec Archiduci civitas traderetur, quod quo citius fieret constituisset Hispanos dicebat, ponte per portum occidentalem strato, venterem civitatem primo quoque tempore occupare, longumque aggerem, à tumulis arenariis ad Geulam usq;, in plaga orientali excitare, alveis & canalibus omnibus, qui ex terra Geulam occidentalem ingrediuntur, averfis & obstructis. Addebat tamen & hoc, ob malam stipendiorum solutionem, tardos esse ad res quasvis gerandas milites, nullamque fere alacritatem & promptitudinē

*Novi Hi-
spanorū
conatus
ad expu-
gnationē
promove-
ndam.*

L

in

Anno in castris iam conspici atque videri.

1602. Non cessabant autem Hispani a tormentis, cumque 19. Februarii ex cubis in civitate constituerentur, signiferum cum tribus militibus uno ictu prostratos trucidabant, & paulo post duos alios non procul à Vehrio constitutos. Itaque oppidani ut iacturam hanc compensarent, totam eam noctem contorquendis in castra Hispanorum globis pyrobolisque consumpserunt. Eadem vero nocte cum navigia duo militibus novis, & tria tormentario pulvere onusta in civitatem recepissent, quatuor interim, lignis & assibus, cerevisiaque & rebus necessariis aliis onusta, per incuriam & imprudentiam nautarum, non procul ab Hispanorum munitionibus in arenis confederunt. Videntes hoc Hispani, accedite statim & bonis ea spoliare conabantur. At vero oppidani ex Flammenburgo & Pecklio propugnaculis tanto eos furore persequiebantur, ut abstinere tum quidē à proposito suo cogerentur, interim viri quidem periculum evitantes in dimidiatae lunæ propugna-

*Oppidani aliquot
magis per
dunt.*

pugna

pugnaculum recepti sunt, mulieres vero & liberi cum liberari tam facile non possent, Hispanis postmodo præda facti sunt. Cum igitur oppidani animadverterent fieri non posse, quin aquis accrescentibus, naves istæ quatuor in potestatem Hispanorum venirent, continuos absq; intermissione globos & pyrobolos in eas contorserunt, unde magna bonorum pars disruptis navibus affluxit, reliquum vero concepto igne, conflagravit.

Exacerbari hoc oppidanorum, prædam istam sibi invidentium fervore Hispani, ex omnib. suis munitionibus indefinente studio civitatem concutere cœperunt. At oppidani nihil concedendum ipsis rati, pro virili sua responderunt, multis undique globis in eos furantes. Cumque à nautis admonerentur ingentem maris eluvionem brevi expectandam esse, id diligenti labore operâ dederunt, ut adversus aquarum impetum sese quam fieri posset optime communirent. Interim ad civitatem properabant sex mulie-

Anno 1602. res, quæ pridie eius diei in manus Hispanorum inciderant, qui expleta libidine sua, vestitu omni exutas fustibusque miserabiliter coloratas eas à se dimiserant. Fuit sane harum mulierum conditio misera, sed longe miserabilius exemplū in alia quadam muliere sequenti 22. Februarii die editum est. Egressa ea erat ex propugnaculo dimidiatæ lunæ, lignorum, ex collapsis navis cuiusdam disruptæ ruderibus, colligendorum gratia, Protenus igitur advolans ex Hispanorum castris miles aliquis, cum uterū eam gerere cerneret, gladio confossam trucidavit.

Cæterum in munitionibus & vallis partim reparandis partim elevandis subinde occupabantur Hispani, maxime autem diligentes in plaga occidentali erant, propugnacula inter arenarios tumulos ibidem excitata, adeo munientes, ut integro decennio in obsidione illa persistere velle viderentur. At vero crescentes 24. Februarii die maiorem in modum aquæ, quod multis laboribus extructum erat, vel horæ uni-

*Ingenia-
quarum
in castris
pluvio.*

us momento iterum destruxerunt, nō Anno
exiguam simul partem ex vallo septen- 1602.

trionali abripientes, & corbes munito-
rias 35. in plaga australi dispositas dissi-
cientes. Tanta enim isthæc erat inun-
datio, ut ad integrum fere miliare, nihil
præter aquas ibi conspiceretur, & om-
nia Hispanorum castra tam austrum

quam occidentem versus, aquis subito
immergerentur. Non parum autem ab
eluvione ista civitas etiam damni con-
traxit, Præterquam enim quod muni-

*Aquarū
eluvio ci-
vitati da-
mnum in-
fert.*

tiones in veteri civitate fluctibus illis
admodum debilitatæ, & pomæria a-
quis pervia facta essent, ita ut magno
impetu ab oriente quam ab occidente
undæ in urbem penetrarent, ingens et-
iam in portæ orientali proximo aggere
ruptura cernebatur, & portus novus
magno patebat hiatu, nec parum à Pe-
cklio, dimidiatæque lunæ propugnacu-
lis erat abstractum, marinorum hunc

fluctuum impetum Hispanis non parū
promoventibus, qui durante hac elu-
vione, tanto fervore urbem concutie-
bant, ut ultra 1500. ictus brevi tempore

*Inges
tormento
rum ab
utraq;
parte dis-
plosto.*

Anno numerarentur, qui omnes partim in
 1602. veterem civitatem, partim vero in propugnacula aggeresq; & loca alia fludibus maxime exposita, rupturam casumque promovendi causa directa erant.

Excitati hoc furore oppidani non concedendum arbitrabantur, ut de negligentia sua quicquam Hispani conquererentur. Alacres igitur & prompti ad respondendum, tantam globorum & pilarum vim in castra retorserunt, ut tenebræ quasi à densissimo fumo civitati inducerentur, & à perpetua tormentorum coruscatione, castraque & civitas, in mediis quasi flammis posita viderentur. Accedebat autem 23. Februarii die novum adhuc incommodum. Erat. n. in civitate machinarius quidam artifex, ingeniosus & solers quorumvis operum & machinarum fabricator, nunc Georgius, Hic igni artificiose parando, qui munitionibus Hispanorum immitteretur, intentus non animadvertit, interea officinæ suæ proxime coniunctam domunculam igne ex inha-

*Artifex
 quidam
 tormenta
 vim in ci-
 vitate ex-
 plicans.*

habitantium incuria concepisse, Dela- Anno
 pfus itaq; ex proximo incendio, in opus ^{1602.}
 quod parabat ignis, totā officinam sub-
 vertit, artifice ipso cum tribus mini-
 stris præter vulneratos plures alios, mi-
 serabiliter extincto.

Excitaverat incendium hoc flammā *Incendi-*
 admodū luculentam & conspicuam, *um in ci-*
 taq; Hispani ut eā vel augerent, vel ex il- *uitate.*
 lis qui ei extinguendæ operam dabant,
 aliquos trucidarent, multa rursus tor-
 menta in civitatem evibrarunt, sed fru-
 straneus hic omnis conatus erat, nam
 & ignis, eorum qui extinguendis incen-
 diis destinati sunt, opera statim sopitus
 est, & oppidani ex Pecklio, Santhilla a-
 liisque propugnaculis, ita ipsis respon-
 derunt, ut post mediam noctem quieti
 sese darent à tormentis omnibus ces-
 santes.

Compræhensus 26. Februarii ab au-
 daculis quibusdam Italus, in civitatem
 abductus est. Hic primo simplicitatem
 quandam simulans, nihil ad interroga-
 ta præter vulgatum illud nescio, re-
 spondere voluit, postea tamen cogni-

Anno 1602. *Oppidani reparant quod vi aquarū destruxerāt.*
 gnitum ex eo est, cohortes aliquot ex castris dimissas in Brabantiam concessisse, unde animum oppidani resumentes, reparandis quæ distracta superiori inundatione fuerant vallis propugnaculisque, omnem dederunt operam, pomerium aggeresque perruptos obstruentes, & veterem civitatem quæ aquarum vi admodum deformata erat, ita munientes, ut nihil inde periculi ab adventu Hispanorum pertimescendū amplius videretur.

Civitas commensumens novos milites accipit.

Interea 8. naves Selandicæ ad portū appulerunt, quas Hispani tot tormentorum persecuti fuerant ictibus, ut duæ ex illis perforatæ, aquam haurire viderentur, quarum utraque tamen, cum non procul à portu abessent, Hispanorū potestate evitata, civitatem tandem afsecuta est. Exortum est inde inter oppidanos non leve gaudium, Erant enim naves istæ non solum multo commeatu, sed & pecunia & militibus novis onustæ, qui sub tribuno Dorthio multis scaphis, nocte ea quæ 28. Februarii sequebatur in civitatē delati sunt, habent-

tessecum à confœderatis Ordinibus le- Anno
1602.
 gaturn, multa pecunia pro præfidiariis
 operariisq; in officio retinendis instru-
 ctum. Dolebat id Hispanis, itaque iam
 non civitatem solum perebant, sed &
 mare versus, ad naves præfidiarias ibi
 subsistentes, tormenta sua dirigebant,
 cumq; quatuor simul milites ex castris
 deficientes ad civitatem transissent,
 cognitum ex eorum relatione fuit, Hi-
 spanos integro iam quatrIduo in armis
 constitutos fuisse, metu eruptionis a-
 licuius ex civitate, quæ tot militibus iã
 denuo esset instructa.

Exorta fuerat superioribus diebus in *Seditio
in castris
Hispano-
rum.*
 castris Hispanorum seditio, Hispanis
 multis in tumultum conspirantibus, ut
 ita communi quadam factione stipen-
 diorum solutionem extorquerent. Cũ
 igitur res in nervum erumpere tandem
 vidèretur, & cõmuni rumore ad Archi-
 ducem deferretur, facta diligenti in-
 quisitione, in autores animadversum
 est, aliquibus eorum capite truncatis.
 Erat hæc res exempli pessimi, itaq; præ-
 cavendi insignis alicuius mali gratia,

Anno 1602. necesse erat , novum subinde in castra
introduci militem , qui coniurationi-
bus & machinationibus eiusmodi per-
niciosius reprimendis serviret. Nam se-
cunda iam vice seditio hæc in castris re-
tabatur, cum paulo antè decem non in-
firmæ sortis Hispani , coniurationis suæ
pœnas dedissent meritas.

*Antver-
piensium
querela.*

Querebantur autem hoc tempore
etiam Antverpienses, de misera sua cō-
ditione, quod nimirum iacentibus pla-
ne in sua civitate mercimoniis, intole-
rabilia sustinere ce gerentur onera, ex-
hausti assiduis contributionibus , sine
ulla spe promovendæ salutis suæ. Nam
de Ostenda quidem expugnanda meli-
us sese , primo obsidionis tempore spe-
rasse, quam nunc, cum præsertim etiam
consilium de obstruendo Geulæ canali
irritum deprehenderetur, & novo sub-
inde non comœatu tantum, sed mili-
te etiam civitas instructa , ultra 6000.
iam numeraret, ut spes omnis, in tribus
propugnaculis, ad tantam altitudinem
à terra excitandis , ut inde omnia quæ
in civitate fierent observari & videri,
inde.

indefessoque fulminandi studio, vi- Anno
res oppidanorum debilitari possent, si- 1602.
ta esset.

Calendis Martii nebulæ erant den- *Stratage-*
sissimæ, cum igitur scirent Hispani, na *ma pro il*
ves præ foribus esse, quæ nocturno *laquean-*
tempore portum ingrederentur, non *dis in Geo*
prætermittendam hanc occasionem *la navi-*
rati, extentum per Geulam funem, ab
utraq; parte tribus anchoris firmarunt,
novem doliis ei alligatis, quæ pro obser
vando eius tractu, aquæ innatarent, ut
ita advectas pleno cursu naves, illaquea
rent & ne tormenta sua evadere tam
facile possent non nihil remorarentur.
At vero non movebantur ea nocte lo
co naves, sequenti autem die cum ne
bulis non nihil remittentibus oppida
ni dolia aquis innatantia viderent, do
lum subesse rati, aliquos quid id novæ
rei esset exploratum emisérunt, qui sca
phis advecti, extractum Geula funem se
cum in urbem attulerunt, ut ita consi
lium hoc satis alias astutum, effectu ta
men suo hac vice caruerit.

Cæterum captivi quidam in civita
tem

Anno 1602. *Miseria in castris continua-
tur.* tem eodem die perducti, veterem de ia-
genti militum in castris Hispanorum
misericordiam cantuuncularum repetebant, quod
nimirum inopia, frigore & morbis con-
fecti, magno numero extinguerentur,
confirmabant etiam propositum Ar-
chiducis de civitate omnino expugnan-
da posthabitis quibuscunque sumpti-
bus, & molestiis devoratis omnibus.
Sed & prefectos quosdam in Germani-
am missos esse, qui novum militem con-
scriberent & multas pro Geulæ meatu
obstruendo machinas magnis parari
sumptibus dicebant, quibus commea-
tum oppidanis interclusum omnes spe-
rarent. Hæc & similia licet captivi illi
verissima prædicarent, non habebatur
tamen illis fides æque ab omnibus, ita-
que tres simul milites circa vesperam
eiusdem diei, & non multo post ordi-
num quidam ductor, natione Gallus,
ob perpetratum aliquod facinus, ad ca-
stra Hispanorum volentes defecerunt.

Erant tum Hispani reparandis quæ
maris inundatione dissipatæ cerneban-
tur, munitionibus occupati, itaque à

tor-

tormentis paululum quiescebant, nisi Anno 1602.
 quod scaphas subinde, quibus milites
 ex præfidiariis navibus in civitatem de
 portabantur, tormentis & sclopis, sed
 sine insigni tamen aliquo detrimento
 appetebant. iuxta Flammeburgum au- *Naves
multa ci-
vitatem
ingreduntur.*
 tem subpræfectus quidam & signifer,
 pedibus uno ictu truncari, conciderunt.
 Factum id erat sub vesperam diei 3. Mar-
 tii, cum autem nox ingrueret, multi
 rursus milites cum comœatu vario,
 50. vel amplius navigiis impositi, civita-
 tem ingrediebantur, tormentis Hispano-
 rum omnibus civitatis, At sequen-
 ti nocte, ex 20. navigiis aliis, quæ dicto-
 rum modo 50. ductum sequi volebant,
 duo lignis & frondib, arborum onusta
 à tormentis Hispanorū obruta & flam-
 mis consecrata sunt, hominibus tamen
 periculo prius ereptis atq; liberatis.

Dies isti a frequentibus nebulis, ob-
 scuriores paulo erant & tenebrosi, ita-
 que cum novis militibus civitas aucta
 esset, illis recensendis & lustrandis ope-
 ram aliquam dandam præfecti consti-
 tuerunt, scientes tutos sese iam ab Hi-
 spa-

Anno spanorū tormentis esse posse, quod ocu-
 1602. lorū acies per nebulas istas tā longe nō
Velris extēderetur. Cæterū die 4. Mar. cū duo
suppelles navigia, quib. equ⁹ Francisci Vehrii cū
ex Osten- supellectile ei⁹ deferebatur, portu illa sã
da depor- abiissent, Hispani multos candētes glo-
tasur. bos, silicesq; in urbē proiecerunt, qua-
 tuor milites uno ictu cōtrucidantes, &
 nautā iuxta novum portū constitutū,
 altero pede truncantes. Cumq; ruptura
 aggeris ad portā orientalem constituti,
 etiam nū pateret, ita ut ambulantes in
 platea, Hispanis viderentur, multos ad
 eā partē globos miserunt, sed præter qua-
 tuor ex illis qui reparando aggeri infer-
 viebāt, vulneratos, nemo dāni quid ex
 ea parte contraxit. Mulier tamē quædā
 ad rupturā propius aliquanto accedēs,
 avulso ex tormenti ictu capite concidit.

Artifices
ingenio-
fissimi in
urbe mu-
nienda oo-
cupantur

Non deerant autē in civitate mecha-
 nici artifices ingeniosissimi, qui in parā
 dis quę ad munitionē civitatis facere vi-
 debātur operib. nulli neq; labori neque
 industrię parcebant. Hinc igitur si quid
 forte convulsum distractumq; vel tēpe-
 statis & aquarū iniuria, vel vi tormento-
 rum

tū in vallis propugnaculisq; conspicere Anno
1602.
tur, diligēti eorū opera reparatū statim

& restitutū est, sed & novū in parte occi-
dē tali munimētū, 7. Mar. die inchoatū
est, fossa 60. pedes ampla, propugnacu-
lis & vallis crassissimis circumdata, post
cuius perfectionem, fore sperant, ut Hi-
spanis accedendi ad urbē propius, occa-
sio omnis percindatur, & civitas iā ab
omni parte insuperabilis fere cēseatur.

Discefferat hilce diebus ex civitate *Post dis-*
cessum
Vobrii
penes
quos impe-
rium fue-
rit.
Vehrius, itaque imperium post disces-
sum eius, ad quatuor tribunos, Frideri-
cum Dorpensē, Dorthium, Marquet-
tam & Edmontiū devolutū est. Et Dor-
pensis quidē nuper advenerat, supelle-
ctile sua adhuc destitutus, q̄ cum sciret
8. Martii sub noctē, in civitatem navi de-
latū iri, ultra centum ex Pecklio & Hi-
spanico propugnaculis globos in castra
noctē ea contorqueri curavit, ut ita sul-
phureo tormentorū fumo præpediti
Hispanorum oculi, navibus averte-
rentur, quarum 34. æstu maris tū afflu-
ente simul in urbem appulerunt, 80. fe-
ret tormentorum ictibus feliciter su-
pera-

Anno 1602. peratis & evitatis. Summa autem vi in
 perficiendo novo portu laborare cœpe-
 runt, & cum eo usque absolverunt, ut
 paulo post, decimo nimirum Martii
 die, usui esse cœperit, prima enim tum
 navis circiter horam secundam pome-
 ridianam, civitate solvens, per novum
 portum abiit, quæ quidem ad tribunū
 Edmontium pertinebat, qui duas rosas
 nobiles nautæ, primam, quod dicitur,
 glaciem frangenti, donaverat, ut initio
 facto, aliis viam monstraret. Videntes
 igitur Hispani alium portum oppida-
 nos aperuisse, multa quidem ad eum
 tormenta direxerunt, sed globi omnes
 aerem tantum ferentes evanuerunt,
 itaque navigia duo in occursum navi
 isti mittebant, quæ quasi civitatem pe-
 titura, eam apprehensam perverterent,
 At vero cum milites in eis occulti,
 continere sese non possent, quin nimis
 mature animum suum scloporum dis-
 plosione proderent, dolum animad-
 vertentes oppidani, scaphas quatuor
 navi priori auxilio mittebant, quibus,
 cum viribus impares sese fore Hispani

*Navis
 per peritū
 novum
 prima di-
 missa.*

metuerent, conversis velis ad castra sua
sunt reversi.

Prima igitur hæc navis fuit quæ per
portum novum ex civitate abiit, Hanc
post mediam noctem sequentis diei,
33. secutæ, omnes, posthabitis Hispano-
rum dislosionibus salvæ & incolumites
abierunt. Cæterum fama hæc de novi
portus securitate & commoditate, ad
nautas Selandicos statim percrebuit,
qui imposterum omnes cursu ad hunc
portum directo, minori cum periculo,
iter suum absolverunt. Sic igitur 11. Mar-
tii circa ipsam meridiem sedecim na-
ves, per hunc portum civitatem sunt in-
gressæ, sequentibus mox sub noctem
tredecim aliis. Cum autem Hispani na-
ves tormentis suis assequi vix amplius
possent, & vero cives in propugnacula
aggeresq; magno numero effusi, specta-
rum navium per novum portum ac-
cessum discessumque subinde accurre-
rent, directis in eos tormentis nonnul-
los trucidarunt, novem interdum, in-
terdum etiam decem uno ictu proster-
nentes. Brevi autem tempore, nimirum

Anno
1602.

*Naves
portum
novum
omnes for-
te sibi ob-
gunt.*

M 10. vel

Anno 10. vel 11. dierum spacio ultra centum
 1602. naves novo milite, com meatu vario &
 alimentis oneratas, civitas per portum
 istum accepit, nec poterat quidem tum
 com meatus iste vel inhiberi vel impe-
 diri, donec paratis omnis generis ma-
 chinis, stratagemata varia adhiberen-
 tur, itaque de navium quidem ingressu
 discessuq; quem ad finem usq; huius an-
 ni liberum oppidani habuerunt, parci-
 us imposterum dicturi, ad alia maioris
 momenti, studium nostrum converte-
 mus.

*Profugi
 quidam
 incivita-
 tem retrā
 si poenas
 liquet.*

In civitate licet militibus nihil deef-
 set, multi tamen luxuriantes, amore Hi-
 spanorum ducebantur, intenti in om-
 nes occasiones quomodo sese ex civi-
 tate subducerent. Transierant igitur
 brevi tempore ad Hispanorum castra
 non pauci, quorum quidam ex fuga re-
 tracti, poenas temeritatis & perfidiæ suæ
 meritas dederunt, laqueo partim & fer-
 ro vitam finientes. Cæterum Hispani
 levitatem istam videntes, literas telis &
 sagittis circumvolutas in civitatem
 quibus splendidis promissis ad defe-
 ctum

*Milites
 ab Hispani-
 a allici
 untur.*

Etum milites allicerentur & invitarentur, subinde eiaculabantur. Erant autē ^{1602.} *Anno*
 assidui & diligentes in munitionibus
 reparandis partim, partim & de novo
 excitandis, Summæ enim proceritatis
 vallum ex frondibus arborum, aggesta
 multa terra condensatis & constipatis,
 extruebant, quod quadrata forma in
 vertice, aliquot tormentorum capax
 esset, unde & formam planam illud no-
 minarunt. Cætera vero aquarum & tē-
 pestatis iniuria collapsa desolataq; pro-
 pugnacula restaurata paulatim munic-
 bant, idque noctu potissimum, quod
 interdum à tormentis oppidanorum sibi
 id permissum non esse cernerent.

Cum quintus Iulii, anniversarius *Anni.*
 nimirum huius obsidionis dies adve- *Gerfarino*
 nisset, ut memoria beneficiorum hoc *obsidionis*
 anno sibi præstitorum recoleretur, ma- *dies solen-*
 gistratus civitatis, cum solennem esse *nis habet*
 voluit, cum autem campanis omnino *sur.*
 destituerentur, mandatum est, ut post
 tormentorum scloporumque omni-
 um dispersionē, omnes simul mulieres

Anno
1602.

pueriq; & puellæ, vasa omnis generis ænea, cupreaq; pulsantes, clangorem sonitumq; vel maximum excitarent, quæ sequeretur postea concio sacra, qua Deo pro miranda civitatis per hunc annum conservatione gratiæ agerentur, additis simul precibus ut deinceps etiâ suo auxilio ipsi adesse & ab insultu suorum hostium eam tueri non dedigneretur. Ingens igitur hic & insolitus in civitate clangor sonitusque cum quid sibi vellet, ab Hispanis ignoraretur, multa & varia suspicandi in castris occasionē præbuit, utque ad arma simul omnes conclamarentur effecit. Itaq; frequentati postmodo tormentorum displosione civitatem concutere non cessarunt, oppidanis vero alacriter ipsis respondentibus & par pari referentibus.

*Vehrium
cur ex O-
stenda dis-
cessit.*

Diximus autem supra Franciscum Vehrium, generalem in Ostenda præfectum, cum universa supellectile sua civitate abiisse. Id quidem de nihilo factum non est, Cum enim animadverterent Ordines confœderati, Archiducem in proposito expugnandæ civitatis persistere,

stere, & ab obsidione illa nulla re abdu- Anno
 ci posse, habito cum Francisco Vehrio 1602
 & aliis consilio, ingentes copias ex Ger-
 mania Angliaque & aliis finitimis locis
 contraxerunt, in mediam Brabantiam
 vel Flandriam processuri, ut ita vel in-
 vitum Archiducem ab obsidione aver-
 terent. Archidux igitur accepto de ex-
 peditione hac nuncio, omnem move-
 re lapidem cœpit, ut castra undique mu-
 nita, non ea tantum qua civitatem re-
 spicerent, sed & qua adventanti exter-
 no militi paterent parte, firmissima fie-
 rent iubens, limites castrorum designa-
 ri, qui fossis, vineis loricaque inclusi, vi-
 gilum undique stationibus cingeren-
 tur, ut si foris oppugnari Hispanos con-
 tingeret, adversus vim omnem persi-
 stere tuti possent.

Non erat autē Mauritio animus e a- *Mauritii*
 stra Archiducis ad Ostendam impugna *in Brabā*
 re, itaque lustrato ad Cliviam exercitu, *tiam qu-*
 universas copias in tria divisit agmina, *peditione,*
 & primum quidem Ernesto, alterū Gui-
 lielmo Nassoviis, tertium vero Franci-
 sco Vehrio ducendum commisit. Po-

Anno 1602. itea traiecto Mosâ Tienam versus con-
tendit, cum Admirante Arragoniæ, qui
castra ibi habebat, pugnam initurus.
Hic provocatus à Mauritio, iussu se re-
gioni præsidio esse respondit, non præ-
lio decertare, denegans pugnae copiam,
nisi oppugnatum sua castra Mauritius
propius accederet, Incidebant vero tū
Mauritio varia, itaque cum per dies ali-
quot ibi substitisset, revocato exercitu
castra ad Graviâ Mosæ adiacentem
posuit.

*Graviâ
obsidione
à Mauri-
tio cingi-
tur.*

Civitas hæc, & loci natura, & operi-
bus munitissima, vallo præalto, firmis
propugnaculis, fossisque profundis &
latis cincta, non credebatur expugnari
facile à Mauritio posse, Hispani igitur
in castris ad Ostendam, metu advenien-
tis Mauritii liberati, de urgenda quo-
quo modo obsidione, & nova com-
meatus intercludendi ratione, cogita-
tionem instituerunt, Cylindros igitur
parati fecerunt, seu machinas teretes &
oblongas, ex multis lignis compactas &
circulis ferreis doleorum instar colliga-
tas, tanta crassitie & spissitudine, ut
equi-

*Cylindri
ad muni-
tionem
adhibiti.*

equitem equo infidentem absconde Anno
 rent, tantoque pondere, ut à quinqu- 1602.
 genis vix viris provolvi & promove-
 ri possent. Hi Cylindri ad plagam o-
 rientalem delati, & magna copia ad
 Geulam dispositi munimento erant
 operariis & militibus, siquidem tor-
 mentis oppidanorum vel muri alicu-
 jus instar resistere posse videbantur.
 Addebantur autem eis præterea cra-
 tes & corbes magni roboris, quæ
 ponderosis lapidibus oppletæ, ad-
 versus omnem vim aquarum fortiter
 persisterent, nec tormentorum etiam
 oppidanorum impetu fractæ corruere
 facile possent.

Interea dum hæc ad Ostendam pa-
 rantur, Mauritius obsidionem Gravi- *Gravia à*
 ensem ad modum urget, castrisque in *Mauritio*
 tres partes distributis, oppidum undi- *expugna-*
 que cingit ponte pro peditibus alio, a- *ta.*
 lioq; pro equitibus traducendis, Mosæ
 imposito, Archidux autem cum præ-
 fidiū oppidi vix mille & quingentis con-
 stare armatis sciret, ad Admiratē statim

Anno 1602. mittit, cumque ut obsessis auxilium ferat admonet, is collectis copiis Gravi-
am veniens castra sua ex adverso collo-
cat, & itinera ad intercipiendum com-
meatū infestat. Non multo tamen post
cum magna pars copiarum suarum di-
laberetur, & vel ad Mauritium declina-
ret, vel domum, qua cuiq; proximum e-
rat proficisceretur, clā præmissis impe-
dimentis, pedem retrahit, Traiectum
versus contendens. Itaque præsidarii,
cum summa vi urgeretur obsidio, iam-
que valla & aggeres sibi tam infesti ef-
sent, ut vix prospicere quisquam ex pro-
pugnaculis auderet, quin imo ad sum-
mam oppugnationem omnia parata
viderentur, deditiōem pacti, arce &
oppido excefferunt, ut ita in potestātē
Mauritii Gravia tum devenerit.

*Hispani
Gravia a
missione
exacer-
bantur.*

Ingentem sane cives Ostendani læti-
ciam tum conceperant, cum de expe-
ditione Mauritii nuncium acceperant.
Speraverant enim, se hac ratione peri-
culo exemptum & civitatem suam ob-
sidione solutum iri, exercitu ex castris
in occursum Mauritii dimisso, sed lon-

ge aliter alea cecidit, cognita enim Gra- Anno
viæ expugnatione Hispani, furere adeo 1602
coeperunt, ut maiori iam longe quam
unquam antea factum erat, rem aggres-
si conatu videretur. Dolebat autē ipsis
præcipue, quod tanto iam tēporis inter-
vallo obsidionem urgentes, licet nullis
parsum esset sumptibus, non potuerint
tamen naves accessu prohibere, quæ
posthabitis & neglectis omnibus tor-
mentis, inter media tonitrua, accedere
subinde & recedere, die nocteque non
verebantur. Vt igitur tandem aliqua
saltem ratione commeatum istum in-
tercluderent, plures primum aggeres,
ad tumulos arenarios Geulæ proximos
multa terra frondibus lignisque super
ingesta, tam in orientali quam in occi-
dentali plaga excitarunt, tam brevità
Geula intervallo, ut vel sclopis præter-
euntes naves assequi, difficile non es-
set, Et sane studium hoc fructu suo non
omnino caruit, multum enim ex agge-
ribus illis prætereuntes naves damni
imposterum contraxerunt. Sed pro e-
vitando scloporum periculo, ei primo

*Aggeres
Geulæ
quæ pro-
xime ad-
moventur.*

Anno 1602. qui ad clavum sedere cogitur, munimentum ex implexis cratibus additum est, reliquis dum tractum illum periculosum percurrerent in inferiori navium parte sese occultantibus. Deinde quamprimum naves procul adventantes animadvertenterentur, ingenti tormentorum dispositione, tantus excitatus est ex civitate fumus, ut ex oculis Hispanorum naves ereptæ, tutius se in portum recipere possent.

Quod ad Cylindros five machinas illas rotundas, de quibus paulo ante diximus attinet, cum parum proficere posse ad transitum navibus intercludendum deprehenderentur, ad farcimina Hispani iterum convertebantur. Sacci ea erant multa terra & arenis referti, quibus in Geulam dimissis alveus ita expleretur, ut naves amplius nullas transmitteret. Experimentum hisce primū fecerant in portu, qui ad castellum Alberti ducit, Sed cum magnis sumptibus parati ad Geulam adhiberentur, labor omnis inutilis deprehensus est, quod

*Farcimi-
na pro
Geulam
et ob-
struendo.*

quod resistere marinis fluctibus non Anno
valentes ex profundo levati abripe- 1602.
rentur.

Cæterum in Hispania hoc tempore *Hispani-
ca classis
præster-
cludenda
per se dis-
tribuitur*
octo triremes ingentis magnitudinis
paratæ com meatuq; & militibus suffi-
cienter instructæ fuerant, quæ cum Slu-
sensibus & Dunkerkanis navigiis con-
iunctæ com meatum Ostendanis inter-
cluderent, canalem Geulæ, per quem
unum in civitatem ingressus patet, ob-
fidentes. Has sub finem huius anni du-
cebat generalis præfectus Fridericus
Spinola, sed miserabilem expertus for-
tunam postquam ab Anglicanis pri-
mum, deinde ab Hollandicis fortiter
impeteretur navibus, cum una tandem
evadens, Caletum Galliæ appulit, Bru-
xellas inde ad Archiducem cū nobili-
bus, quorum secum adhuc habebat a-
liquos contulit, de nova sese ulciscendi
ratione deliberaturus.

Multa enim quotidie tentabantur, *Plaza for-
ma propa-
gnacula-
rum.*
sumptu quidem magno sed fructu cum
exiguo, in primis autem vallum sum-
mæ magnitudinis Porcepici & Sant-
hillæ

Anno 1602. *Ratisli-
gnae pro
navibus
reprimen-
da.* hilla propugnaculis quam proxime ap-
ponebatur, quod oppidanis quidā terro-
ri, navib. autē damno non exiguo esset.
Sed & ratis quēdā, seu congeries lignorū
in oblongum fasciculum colligatorum
parata est, miri artificii, quę aquis per æ-
stum maris affluentibus, attollebatur,
illis vero recedentibus, iterum submit-
tebatur, tormēta aliquot ferens, ex qui-
bus naves secundum rectam lineam in
Geula peterentur, ita ut ictum evitare
nulla ratione possent. Inventum hoc
novum navibus admodum pernicio-
sum erat, sed sub initium Februarii An-
ni 1603. cum ingens oriretur tempestas,
furentium magno horrore procellarū
impetu, concussa ratis hæc varie & col-
lisa, tandem periit, fluctibusque mari-
nis particulatim est abrepta, ita ut ab ea
quidem nautis nihil metuendum am-
plius esset.

*Pestis in
Ostenda
& castris
Hispano-
rum.*

Cæterum maximam calamitatem
civitas per totam fere huius anni æsta-
tem, ex pestilentissimi alicuius morbi
contagione percepit, qua multi quo-
die correpti moriebātur, quæ causa qui-
dem

dem vel præcipua erat, quod milites iā Anno
frequentes ad castra Hispanorum trans- 1602.

irent, Tanta enim vis morbi erat, ut milites in civitatem missi, ad præsentissimam mortem proficisci sibi viderentur, Et quamvis ab hoc malo Hispani etiam in castris immunes per omnia non essent, spe tamen dimissionis cum com meatu ab Hispanis impetrandæ, fidem subinde fallebant plurimi, ex civitate sese subducentes. Causa huius ma-

ii imputabatur vulgo putredini, qua ex mortuorum contagione, aer non tantum, sed & aqua in puteis infecta esset, Quidam tamen ex perpetuis cohabitantium afflictionibus contagionem hanc, ortum suum traxisse perhibebant, cū in domiciliis sese & subterraneis locis catervatim continere oppidani cogerentur, & propter assiduas tormentorum dispositiones, ne per plateas quidem ire ipsis liceret. Itaque ut malo huic remedium aliquod adhiberetur, de mandato confœderatorum Ordinum omnia in civitate ædificia renovata sunt, plateæ nonnihil immutatis & ita dispositis, ut libe-

Anno 1602. liberum suum transitum globi per eas habere amplius non possent, muris & sepimentis passim ceu remotis quibusdam illis obiectis, quibus illiâ, frangerentur, viresq; suas amitterent. Hocigitur modo cum aerem subinde mutandi, liberiusq; per plateas incedendi potestas oppidanis daretur, nec cogētur illi amplius sedibus quasi suis affixi alter alteri adhærescere, depræhensum paulo post est, lucem non nihil remississe, ut spes rursus bona de mutatione & vicissitudine omnibus affulgesceret.

Ordines itaq; cum nihil quicquam quod ad loci defensionem pertineret, hætenus intermississent, mutatis subinde prædiis, recentiq; illato cōmeatu oppidanorum animos confirmarunt. At Hispani cum circa portum oppidanis intercludendum strenue laborantes parum sese proficere viderent, atq; ita vi civitate potiri vix posse se putarēt, facta cum præfecto quodam vigilum conspiratione, de opp. do per prodicionem sibi tradendo clam egerunt. Verum

*Prod. tin
en reuista
se detesta
le p. neta*

um proditione mirabiliter detecta, Anno
 Autor cum consiliis suis sociis in vincula 1602.
 coniectus & Hagam Comitum abductus
 est, ubi cum examinatus rem omnem
 aperuisset, Ostendam remissus, poenam
 proditoris dedit, corpore in quatuor
 partes dissecto, omnibus terrori exi-
 stens.

Aderant iam Calendæ Ianuarii An- *Initium*
 ni 1603. itaque strenarum & munuscu- *anni*
 lorum loco, quibus amici & vicini sese 1603.
 mutuo afficere & exhilarare solent, ab u-
 traque parte multa tormentorum dis-
 plosione sese invicem salutabant, In
 Comitum autem Arnhemii celebra- *Delibera-*
 tis, in eam aliqui sententiam incli- *tio Ord-*
 nare videbantur, ut cum non solum pe- *nium de*
 cuniæ multum, sed & copiosam hu- *Ostenda*
 mani sanguinis profusionem con- *modis u-*
 servatio civitatis requireret, ce- *mnibus*
 dendum potius Hispanorum furo- *conser-*
 ri, quam tanta cum bonorum & vitæ *vanda.*
 multorum preciosissimæ iactura,
 defensionem diutius incumbendum,
 putarent, sed prevaluit tamen
 tan-

Anno tandem contraria potissimæ partis sen-
1603. tentia. Cum enim constaret omnibus
 navigationes non solû que in Angliam
 & Galliam frequenter fiunt, amissa hac
 civitate difficiles futuras, sed & Dunker-
 kanorum aliorumque piratarum ne-
 quitia fenestram apertum, Ordinibus
 vero transitum in Flandriam denegatû
 iri, unanimi conclusum est sententia &
 decretum, civitatem istam modis om-
 nibus conservandam & retinendam
 esse.

*Globorum
 tempore
 obsidionis
 hinc inde
 projecto-
 rum nu-
 merus.*

Et sane quantum sumptuum in hanc
 obsidionem hætenus factum fuerit,
 quantoque humano sanguine ea con-
 stiterit vel inde æstimare quivis facile
 potest, quod ab initio obsidionis ad ca-
 lendas usq; Martias, Anni huius 1603. ex
 castris quidem Hispanorum, plus quam
 250000. globi ferrei, pondere 36. ad 50.
 usque librarum constantes, projecti
 sunt, minoribus ut & pilis lapideis, glan-
 dibusque plumbeis exceptis, quarum
 numerum hoc longe maiorem fuisse
 constat, cum sine intermissione tor-
 mentis invigilare, & die nocteque ful-
 mina-

minare balistarum sclopetarumq; cogeren- Anno
 tur. Sed & oppidani debitum suum ita 1603.
 persolverant, ut parum ipsis restaret,
 Nam ad dictum usque diem globorum
 ferreorum maiorum plus quam cente-
 na millia in castra retorserant, minori-
 bus similiter exceptis, unde quidem fa-
 ctum, ut tormenta non semel permuta-
 re, & depravata in Selandiam reparatū
 mittere coacti fuerint.

Militum porro qui à principio obsi- *Militum
ab utraq;
parte in-
terfesto-
rum nu-
merum.*
 dionis ad primum Martii in hoc Anno
 diem, morbis partim, frigoreq; & ino-
 pia in castris Hispanorum extincti, par-
 tim tormentorum ictibus contrucida-
 ti perierant, plus octodecim militibus
 numerabantur. In civitate autem oc-
 cubuerāt fere septem millia, Nec vero
 tantum gregariorum & vulgarium hæc
 clades fuerat militum, sed numeraban-
 tur inter illos multi etiam præstantissi-
 mi duces, & exercitatissima veterano-
 rum militum manus, ut ita damnum
 ex hac obsidione non exiguum ad u-
 tramq; hætenus partem pervenerit, cu-
 ius tamen exitus Deo soli cognitus et-
 N iam-

Anno iamnum est, ita ut certi quid de eo sibi
 1603. polliceri & promittere tam oppidani
 quam Hispani nequeant.

*Ingens
 tormento
 rum explo-
 sio.* Non minori autem contentione ob
 sidio hoc anno continuata est, Nam 20
 Martii, tanta vi fulminare Hispani au-
 diebantur, ut plus quam 375. ictus solo
 isto die oppidani annotarent, quos qui-
 dem sine damno non fuisse, iudicare
 quilibet potest, certe & Grandfeldius
 centurio, pede in vallo occidentali trū-
 catus expiravit, & novem milites, præ-
 ter alios, quos annotare operæ preci-
 um non est, uno globo trucidati perie-
 runt, Non abstinebant tamen interim
 à defensione civitatis oppidani, sed ei
 summo studio operam dabant, præser-
 tim cum portum sibi adhuc liberum
 esse cernerent, Mense enim hoc Mar-
 tio ultra 40. naves, commeatu &
 rebus aliis instructæ civitatem sunt
 ingressæ, idque per media tormen-
 torum tonitrua, quibus quædam
 etiam ita fuerant perforatæ, ut sub-
 mersionis periculum evitare vix pos-
 sent.

Sub

Sub initium Aprilis cum duo Galli ad castra Hispanorum transiissent, audaculi quidam ex civitate egressi, caprivum contra aliquem addaxerunt, qui in extruendo novo aggere tam diligentes Hispanos esse referebat, ut nullo tormentorum periculo inde avocari possent, præsertim cū singulis, qui in frondium fasciculis, apte collocandis occuparentur, duorum duplatorum Hungaricorum merces in diem persolveretur, qui vero vel frondibus vel arenis adportandis inserviret, duplatum unum singulis diebus acciperet. Constituerant autem oppidani, sub noctem quæ inter sextum & septimum Aprilis diem erat, excubias quasdam Hispanorum aggredi, & stationarios per insidias compræhensos abducere, sed re nimis mature patefacta, pedem retrahere & in urbem se recipere coacti sunt.

Ingens 13. Aprilis die tempestas exorta est, ventis undiq; tanta vi furentibus, ut convulla ædificiorum tecta, cum

Anno
1603.

*Hispani
in param
de novo
aggere ad
modum
diligentes*

Anno 1603. muris & ædificiis ruinosis prosterne-
 rur, sed & turris à templo disiecta, non
 sine prætereuntium damno in terram
 concidit. Cæterum in castris Hispano-
 rum, præter distractos aliquot corbes
 cratesque munitorias, parum damni
 hæc tempestas dederat, ut insigne ali-
 quod periculum civitati potissimum
 cam portendisse, non immerito crede-
 res. Nocte enim hanc diem insecuta,
 maximo impetu, tam ab orientali quàm
 ab occidentali parte civitatem oppu-
 gnare cœperunt Hispani, tanta vi insul-
 tationem urgentes, ut palisiam ultra
 centum convulsis & disiectis, dimidia-
 tæ lunæ propugnaculum conscendere
 inciperent, sed virtute præsidiorum
 fortiter reiecti, ad castra sua recipere co-
 gebantur, non paucis post se relictis. In
 parte occidentali propugnaculum Por-
 cepici infestantes, aliquot vasa picea
 quæ ignem facile admitterent ei affixe-
 rant, sed similem cum reliquis qui ab o-
 riente civitatem aggressi fuerant, fortu-
 nam experti, re infecta pedem cum insi-
 gni clade retraxerunt. Cæterum reiecti

*Oppugna-
 tio civita-
 tis vehe-
 mens &
 periculo-
 sa.*

ab

abutraque parte , ne frustra oppugna- Anno
tionem tentasse, & tot militum iacturā 1603.
fecisse viderentur, coniunctis simul vi-
ribus ad Polderense propugnaculum
convertebantur, primo statim impetu
& insultu, illud occupantes. Tamen si ve
ro prædiariorum virtute inde quidem
iterum eiicerentur, collectis tamen vi
ribus tanto rursus furore, illud aggressi
sunt, ut occupatis tribus simul munitio
nibus, superiores prædiariis evaserint,
& expelli amplius non potuerint. Sici-
gitur tum, tres munitiones, Polderen-
sem nimirum, occidentalem & meri-
dionalem expugnantes, prædiarios
cum sublevare non possent, ad unum
omnes contrucidarunt, præfecto tor-
mentariorum, postero die in crucem
acto.

*Hispani
tres muni-
tio: si co-
vitas
expugnata*

Cladem hanc ut oppidani aliquo
modo ulciscerentur, sequenti die, circi-
ter horam nonam vespertinam, ma-
gno numero, civitate erumpentes, mu-
nitionem occidentalem recuperatum
venerunt, sed ab Hispanis fortiter reie-
cti, cum non exiguo damno in civitate

*Oppidum
munitionem
amissam
frustra
recuperare
tentant.*

Anno 1603. se recipere coacti sunt, Multi enim in conflictu isto occubuerant præstantissimi & exercitatissimi milites, inter quos præ cæteris excellentes erant Præfectus Pfristius, & supremus legatus tribunusque Helvetiorum, cuius cadaver ab Hispanis centum Ioachimicis redemptum, 16. Aprilis die in civitatem oppidani reduxerunt. Fuerat autem oppugnatio ista ab utraque parte admodum cruenta, nam in civitate quidem quadringenti fere desiderabantur, Hispanos autem ultra 1000. milites amisisse, præcipuus quidam ex eorum numero retulit.

*Ostendæ
s. hac oppugnatio
ne minima
fuit.*

*Littera de
munitione
nostrâ ha-
viam amissâ
fuit.*

Cæterum de expugnatione hac paulo post quidam ex Ostendæ scribens, iacturam harum munitionum, ad conservationem civitatis facere non dubitans affirmabat, idque ea de causa, quod nisi hac parte Hispanis successisset, ipsi quidam coniunctis viribus impressionem multis simul locis, quemadmodum ante hæc tempora factum fuerat, tentantes civitatem facile expugnaturi fuissent, cum præter 1800. milites ea

tum non haberet, qui omnibus simul Anno
 locis pro necessitate defendendis, mini 1603.
 me sufficientes futuri fuerāt, iam igitur
 hac clade admonitos oppidanos, cau-
 tiores futuros sperabat, præsertim cum
 milite novo aucti, & omnium rerum,
 quarum penuria antea premebantur,
 abundantia iam instructi essent, ut Deo
 pro clementi sua providentia gratiæ a-
 gendæ sint quam maximæ.

Ordines certe confœderati de ia- *Ordines*
 ctura hac certiores facti, pro cavendo *de auxi-*
 maiori damno ingentem undique *lio Offen-*
 exercitum statim contraxerunt, mul- *disis mit-*
 tis in Selandia iam paratis navibus, *tendo de-*
 prima quaque occasione, auxilio O- *liberant.*
 stendanis mittendum, quos per lite-
 ras, ne animum plane abicerent, hac
 de re quamprimum admonendos pu-
 taverant. Itaque vicesimo primo Apri-
 lis die, tabellarius cum literis in civita-
 tem veniens, ingenti oppidanos o-
 mnes gaudio cumulavit. Non multo
 post 24 nempe Aprilis die, navi-
 gia triginta duo per portum novum

Anno 1603. civitatem inter ingentia à tormentis Hispanorum tonitrua, assequebantur, quibus septem militum, ex Helvetiis, Danis, Anglis, Succis & Belgis, mixtorum cohortes, impositæ erant, quas 27. Aprilis undecim signa quæ ex Selandis, Scotis & Anglis constabant sequebantur. Cum autem plures adhuc milites in navibus præfidiariis essent, illis in civitatem traducendis usq; ad 11. Maii opera data est, quo die cum lustratio militum institueretur, 80. signorum copiarum in civitate sunt repertæ. Cæterum ne commeatum aliquid ipsis deesset, de iis quoque civitati abunde satis est prospectum, Nam 24. navigia, decimo Maii, secundo Geulæ fluvio, ad civitatē delatæ sunt, novis tormentis, globis pilisq; & tormentario pulvere, nec non rebus bellicis aliis onerata, quorum cum centum & viginti octo ictibus ab Hispanis petita essent, quinque ita perforata sunt, ut submersa portum attingere non potuerint. Percommode autem 17. Maii die navis quædam cum Frisiis quibusdam militibus adveniens, cere-

visi-

*Commeatus
rebus bellicis
in urbem
introdu-
ti.*

visiam attulit, tanto enim eius oppida-
 ni defectu laborabant, ut mensura qui-
 dem Hollandicæ quatuor cum dimi-
 dio, Anglicanæ autem sex albis veniret.
 Hanc annonæ caritatem propolis vul-
 go & institoribus acceptam ferebant,
 qui negotiationibus quæstuariis intenti
 priores semper merces à nautis eme-
 bant, ut pluris postea eas revendere, at-
 que ita lucrum suum promovere pos-
 sent; itaque publico edicto, in civitate
 cautum est, ne cum alimentis & merci-
 bus aliis, adventantium nautarum ali-
 quis, venū aliquid exponeret, priusquā
 24. horas ad civitatem subsistēdo com-
 plēvisset. Occasione autem huius con-
 stitutionis, alia etiam quædam ad ordi-
 nem & disciplinam salutarem spectan-
 tia mandata, in civitate tum promulga-
 ta sunt, nimirum ut à tesseris chartisq;
 lusoriis & omni denique lusu sub gravi
 per integrum octiduum incarcerationis
 pœna, milites abstinerent, Qui mu-
 nera & officia publica administrant, ne
 poti ebriiq; ad excubias sub remotionis
 ab officio pœna procederent; Qui vero

Anno
1603.

Cerevisia in civitate defe-
ctua.

Constitu-
tiones
quædam in
civitate
promul-
gate.

N 5

pro-

Anno profugum aliquem ex castris retra-
 1603. ctum in civitate vel vivum sifteret vel
 mortuum afferret, honorarium quin-
 quaginta florenorum sine mora acci-
 peret.

*Tormentorum a-
 liquot pondus
 magnitu-
 do.*

Ad tormentorum autem nuper
 allatorum magnitudinem quod atti-
 net, reperiiebantur ex illis quædam
 7247. quædam 7231. quædam 5303.
 Item, 5983. 4800. 4700. & circiter
 librarum, ut facile coniectura asse-
 qui possis, non leves inde globos
 Hispanis oblatos & propinatos fu-
 isse, in quem finem ingens etiam
 tormentarii pulveris copia, subinde
 in civitatem introducta est. Nam & vi-
 gesimo Maii, centum & viginti vasa
 eius, & paulo post 100000. lb. pro tor-
 mentariis partim, partim pro sclo-
 petariis oppidani acceperunt.

Hærebant tum in anchoris, con-
 foederatorum Ordinum triremes duæ
 & tres præsidariæ naves aliæ, co-
 quidem sine, ut tractum istum in
 mari, & canalem, per quem ad
 Ostendam ingressus patet, ab omni
 hostili

hostili conatu tuerentur. In earum
igitur perniciem Fridericus Spinola,
cuius paulo ante mentionem fecimus,
de voluntate Archiducis, octo triremes cum quatuor præsidia-
riis aliis, adornatas, comiteatu &
apparatu bellico sufficienter instru-
xit, sclopetariisque & classiariis 2500.
operavit.

Solvens autem vigesimo sexto die
Maii ex portu Slusensi, horam circiter
5. matutinam, ingenti cum furore &
clamore ad triremes & naves Hollan-
dicas ferebatur victoriam sibi cer-
tissimam pollicitus. Cæterum cum
de hoc conatu classiarii Hollandi-
ci, iam ante aliquot dies amicorum,
literis edocti fuissent, (Habent enim
milites semper amicos suos, qui arcana
quæque hostium revelare non crube-
scunt,) ipsi paratis ad pugnam rebus o-
mnibus, adventantes triremes ita ac-
cipiebant, ut à crebra utrinque tor-
mentorum displosione, classis uni-
versa ardere & in medio quasi igne
constituta esse videretur. Pugna

Anno

1603.

Frideri-

cus Spi-

nola infe-

liciter pu-

g. as.

Anno igitur cum ingenti clamore & fragore
 1603. increbescente, cadebant hinc inde den-
 so agmine occumbentes, & pro obti-
 nenda victoria quisque suo fungebatur
 sedulo officio. Tandem tamen cum du-
 cem suum Spinolam ipsum, globo per-
 cussam, animam exhalare Hispani vide-
 rēt, animum remittentes, portum Slu-
 sensem magno conatu repetiverunt.
 Pugna hæc duarum horarum spacio,
Interfectio multis exitio fuerat, præter enim vulne-
rum in ratos quamplurimos à parte Hispano-
hæc pu- rum plus quam 800. una cum ipso Spi-
gna na- nola ceciderant, in navibus autem con-
wali nu- foederatorum Ordinum, post 60. vul-
meris. neratos, 36. desiderabantur, quorum a-
 liqui postea in templo Vlissingensi se-
 puli sunt.

*Pompe-
 ius Ita-
 lus quidam
 ingenio-
 sus in sa-
 bra venit*

Interea res magna contentione ad
 Ostendam gerebantur, cumque in ca-
 stra Hispanorum Pompeius quidam ar-
 tifex Italus ingeniosissimus venisset,
 qui tanta prædicatur fortitudine esse,
 ut ferream equi soleam manibus disrū-
 pere possit, excitata ad ipsam canalis o-
 ram magni operis munitione, viam o-
 stend-

stendisse dicebatur, qua navium accessus commode prohibendus sit, Hanc munitionem oppidani felem nominabant, Alii eam ollarum inspectorem, alii turrim Babylonicam, ob altitudinē eius stupendam vocarunt, idque ad differentiam alterius munitionis, quam pediculorum buscum appellabant, in quam quidem ea nocte quæ 4. Iunii diem sequebatur, magno numero oppidani, civitate erumpentes penetrarūt, omnibus qui excubias ibi agebant trucidatis, Non bene autem eruptio hæc oppidanis cessit, cum enim Hispani tumultum istum in castris audirent, proerantes ad munitionem istam ingentem cum fervore, oppidanos eiecerunt, qui fugam arripientes, præstantissimos quosdam & exercitatissimos milites amiscerunt. Desiderabantur autem inter ceteros, subpræfectus Ernesti Comitis Massovii, itemque supremus Comitis Wilhelmi legatus, tribunus præterea Sforum, & Saneius Baro quidam illius, cuius corpus opobalsamo aromatibusque honorifice conditum in Gal-

Anno
1603.

*Eruptio
oppidano-
rum pa-
rum felix*

*Baro qui
dam sup-
cidatus.*

Anno Galliam postmodo iraductum est, vi.
1603. scribis in terram sepultis.

*Milites
novi in ci-
vitatem
recepti.* Iacturam hanc compensarunt ali-
quo modo novi milites, quorum quin-
que signa postridie in civitatem, una cū
100. vasis tormentario pulvere, reple-
tis, recepta sunt, Nocte enim ea, 44. na-
vigia in urbem venerunt, quorum duo
tormentis mirum in modum perfora-
ta, in ipso Geulæ orificio submergeban-
tur, Undecimo autem Iunii cum 5. na-
ves civitate solventes, reditum in Se-
landiam per novum portum parassent,
una ex illis globis Hispanorum obruta,
cum multis militibus in profundum
demersa est, quorum tamen aliqui o-
pem Hispanorum inclamantes, undis
antequam suffocarentur sunt crepti.
Nullus autem fere dies præterit quin
navigiorum quædam vel civitatem in-
grederentur, vel ex ea rursus dimitterē-
tur, cohortibus aliquot militum, & tor-
mentarii pulveris vasculis in civitatem
subinde receptis.

Munitiones porro amissas cum re-
cups-

cuperare se non posse oppidani viderent, quoquo modo eas perdere statuerunt, coniectis igitur 12. Ianii, in eam quæ occidentem respicit, pyrobolis, ignem excitarunt, qui per integram diem noctemque coruscantibus subinde flammis ardere visus est. Exacerbati hoc conatu Hispani ex munitionibus duabus aliis, frequentes in civitatem globos contorquere cœperunt, in primis autem multa in duo propugnacula, ad dimidiatæ lunæ formam, meridiem versus extructa, & Beckasum ad telli iactum à civitate distans promontorium, tormenta sua direxisse videbantur, itaque Gubernator promontorio metuens, de rebus necessariis ei prospiciendum, & adversus Hispanorum impetum, omnia tempestive constituenda esse duxit, præsertim cum fortissimam ibi munitionem, in detrimentum civitatis, Hispanos excitare posse prævideret, unde ducto super Geulam ponte, commeatum oppidanis minimo negotio intercluderent.

Anno

1603.

*Oppidanum
munitionem
occidentalem
igne per-
dunt.*

Post.

Anno Postquam igitur Hispani dislosioni-

1603

*Beccaf
promen-
terium
Hispa-
ni infra
stra ten-
entur.*

bus tormentorum operam toto die de-
dissent, nocte ea quæ inter 14. & 15. Iunii
intercedebat, magno impetu per stra-
tos quos in hunc usum paraverant, pon-
ticulos, ad dictum promontorium pro-
ruerunt, scalis, ligonibus, palisque & id
genus aliis ad expugnationem necessa-
riis instrumentis instructi quampluri-
mis. At vero cum aliquanto propius ad-
venissent, à præsidiariis, qui sese quie-
tos primum continuerant, ita sunt ex-
cepti, ut nihil prius habuerint, quam cõ-
verso itinere, ad castra sua quantocumque
reverti, nec enim curæ ipsis erat amplius
propugnacula duo alia, quæ similiter
per diem istum crebris concusserant i-
ctibus, occipere, sed quilibet quomo-
do morti sese reciperet studebat unice,
multis à globorum ictibus subinde con-
cidentibus, qui postero die magna co-
pia passim prostrati cernebantur.

*Anniver-
sarius ob-
sidionis
dies cele-
bratur.*

Porro cum anniversarius obsidionis
dies quintus nimirum Iulii, iterum ad-
venisset, pro recolenda eius memoria,
frequenti tormentorum dislosione
sese

sefe invicem salutarunt, ita ut ab utra- Anno
 que parte non pauci exstinguerentur, & 1603.
 de pediculorum busco ruina non exi-
 gua fieret. Cum autem haecenus impe-
 rium in civitate penes tribunum Dor-
 pensen fuisset, evocatus, civitate 13. lu- Vander-
 lii die, exiit, Vandernotheo in eius locū nothiae
 iterum substituto, qui prid e eius diei, in Ostem-
 cum quatuor militum signis ex Seland- dam re-
 dia reversus fuerat. Ingens autem in ur- versitur.
 be pestis & lues, non minus periculosa
 quam mirabilis subito exorta est, ita ut
 ea correpti, vel inter eundem exanimati Morbis
 conciderent, vel in furorē acti, & qua- in Ostem-
 si vertigine correpti, in aquas sese ipsos da mira-
 praecipites darent. Cuius quidem mali bilis.
 causam aliqui à globis veneno infectis
 extitisse dicebant, quorum decidentium
 fumo exanimatos concidere mili-
 tes necessum esset. Medici vero ab aestu
 dierū canicularium pendere eā arbitra-
 bantur, quibus finitis, spes esset, malum
 etiam ipsum finem suum habiturum.
 Certe quicquid fuerit, dissipatio non
 exigua inter milites propter hanc luem
 facta est, Nam non solum in Selandiam

multi

Anno multi dimittebantur, sed & ad Hispano-
 1604. rum castra quotidie deficiebant pluri-
 mi, quorum tamen aliqui retracti, pœ-
 nas perfidiæ dederunt meritas.

Ordines de hoc malo certiores facti
 mutandum subinde militem esse cen-
 sebant, itaque ne deessent qui civita-
 rem tuerentur, plus quam 80. navigia,
 durante hoc mense Iulio ad eam appu-
 lerunt, sexaginta vel circiter contra ex
 ea dimissis.

Non abstinebant interim à tor-
 mentis, sed ingentem globorum copi-
 am utrinque ei aculabantur, Quemad-
 modum autem munitionem occiden-
 talem igne oppidanos perdidisse supra
 diximus, sic cum de australis etiam
 munitionis recuperatione despera-
 rent, ardentes aliquot globos 21. Iulii
 die ei aculantes, ignem ei immiserunt,
 quo tota fere exusta periit. Sequenti
 die propugnaculum aliud quod pedi-
 culorum buscum vocabant aggressi,
 globos candentes tanta copia in illud
 contorserunt, ut ignem concipiens

exar-

*Munitio
 australis
 igne exu-
 st.*

*Pediculo-
 rum bus-
 cum exu-
 stum.*

exardescere tandem magno fervore Anno
cepit. 1603.

Videntes hoc Hispani, ad motis statim scalis ingenti conatu ad sedandum incendium ferebantur, posthabito etiam omni, quod à tormentorum & scloporum explosionibus immineret sibi periculo, non enim cessabant oppidani quin quo magis exardesceret ignis, tanto magis in accurrentem turbam tormentis favirent, Non poterat autem incendium illud facile sedari, candentibus globis, propter affixas sibi cuspides ferreas, ligno fortiter adhærentibus, sed absumptis undique frondibus ad centam usque & ipsa propugnaculi penetralia penetravit, ut hamas adhiberi necesse esset, quibus ita distracta moles est, ut igne postmodo suppresso & extincto reparari multo

*Oppidani
polderen-
sem munitionem
firmissimam
perderent*

His ita peractis, converso ad munitionem Polderensem studio, corbes aliquot munitorias ei obiecerunt, propugnaculum in dimidiatæ lunæ formam ibi excitaturi, sed cum ter-

Anno ram nimis uliginosam & paludosam
 1603. deprehenderent à conatu isto mature
 abstinentes, propugnaculum quod seclē
 vocant, igne similiter perdere cœpe-
 runt, Ultimo igitur Iulii die, cum Hispa-
 ni multis tormentorum ictibus civita-
 tem concussissent, ipsi tormenta sua ad
 propugnaculum quod seclē vocari di-
 ximus, præcipue dirigebant, globos ali-
 quot candentes in illud contorquen-
 tes, qui flammam tamen propter aeris
 & ventorum tranquillitatem concipe-
 re non poterant, Hispanis aquam sta-
 tim affundentibus.

*Lustra-
 tio in ca-
 stris Hi-
 spanorum*

Sub initium Augusti, cum lustrando
 & recensendo militi, Hispani vacarent,
 & vero oppidani impressionem eos for-
 te aliquam molituros putarent, armati
 eorum adventum per totum diem ex-
 pectarunt, sed ipsi ad stationes suas re-
 versi, præterquam quod tormenta ali-
 quot disploderent, quieti sese in castris
 continebant. Interim cum novo inven-
 to, mirum aliquod globorum genus
 oppidani parassent, quod cuspides habe-
 ret, hamis seu reflexis utrinque mucro-
 nibus

*Globorū
 genus mi-
 rabile &
 formida-
 bile.*

bus infestas, ut quam tenacissime ligno **Anno**
 inhaerens nullis instrumentis cederet, **1603.**
 sed & dispersis ex occultis tubis silicibus
 formidabile & lethale appropinquantibus
 esset, vigesimo Augusti die in selem
 propugnaculum altissimum de quo nō
 parum Hispani confidentes gloriabantur,
 magna vicidentes illos globos *Felis Hispanorum*
 proiecerunt. Erat tempestas ventorum *exurit.*
 aliquantulum adversa, ut 136. globi dis-
 ploderentur, antequam flammam li-
 gna ista conciperent, quæ simul ac ac-
 cenderentur, tanto exarserunt igne, ut
 ad aliquot miliaria fumus inde conspi-
 ceretur. Hispani igitur non segnes aquā
 multis plaustris advehere, & non aquā
 tantum, sed & acetum magna copia
 flammis affundere, omniaque cum ex-
 tremo etiam à tormentorum Osten-
 danorum displosione periculo, tenta-
 re videbantur, quæ ad restinguendum
 incendium facere possent, verum quasi
 ignem diverberantes, nihil promovere
 poterant, oleum & operam cum dam-
 no non minimo perdescentes, tantum e-
 nim damni ex conflagratione huius o-
 peris

Anno peris, quæ tribus diebus noctibusque
 1603. duraverat, Hispani contraxerunt, ut il-
 lud non nisi innumera pecuniæ sum-
 ma recompensari potuerit.

*Ratis no-
 va in Geu-
 lam expe-
 sita.* Ægre ferebant porro Hispani ad mo-
 dum propugnaculi huius desolatio-
 nem, itaque ut eam ulciscerentur, in o-
 mnes occasiones intenti erant, cumque
 novam ratem, ex colligatis super mul-
 ta dolia trabibus, construxissent, eam
 24. Augusti aquis Geulæ exposuerunt,
 sperantes se eius beneficio, ad naves
 quamproxime advectos, com meatum
 civitati facile interclusuros: Sed oppi-
 dani, directis in eam tormentis ita opus
 hoc concusserunt, ut 2. Septembris fere
 totum perierit. Non poterant vero na-
 ves accessu prohiberi, itaque subinde
 discedere revertique pro militibus per-
 mutandis, com meatuque in civitatem
 introducendo videbantur.

*Navis cũ
 aliquot
 agros ab
 Hispanis
 intercepta* Cum autem 24. Augusti navē quen-
 dam portu egressam interceptissent, &
 vero præter 13. ægros, & quinque mu-
 lieres, nihil in ea invenissent, mulieres
 quidem post expletam in eis libidinem
 suam

suam nefandam misere sustigatas, in Anno
urbem sequenti die remiserunt, sed æ- 1603.
grotos in crucem actos laqueo suffoca-
runt, uno ex illis, qui propter agri-
tudinem scalas ascendere non poterat,
pugione confosso. Sævitiā hanc Mau-
ritius, qui tum temporis, in obsidione
ad sylvam Ducis hærebat, ita ultus est,
ut cū 200. Hispanos forte captivos ac-
cepisset, complicatas totidem chartu-
las, quarum duodecim patibulo insi-
gnitæ erant reliquis omnibus puris exi-
stentibus, in pileo permisceri curave-
rit, singulosque fortunam suam expe-
riri, una earum apprehensa, iubens, eos
qui chartam cruce signatam accepi-
sent, sine mora in crucem egerit.

Non quieverant hætenus Hispani,
sed præter tormentorum assiduam dis-
plosionem reparandis, quæ igne & tor-
mentis deformata erant, propugnacu-
lis aggeribusque, strenue advigilave-
rant, itaque videntes oppidani, pe-
diculorum imprimis buscum, iam
ex favillis & cineribus suis erectum,
incrementa iterum indies ma-

Anno iora sumere, multa in eius perniciem
 1603. tormenta direxerunt, cumque globus
 forte in vasculum tormentarii pulveris
 delapsus esset, incendium in propugna-
 culo isto periculosum admodum exor-
 tum est, cui tamen extinguendo Hispani
 statim adfuerunt. Cumque novum
 quendam artificem in castris forte ac-
 cepissent, triumphantes quasi omnia
 tormenta scloposque & bombardas
 tribus vicibus disloserunt. Interim na-
 ves libere accedere & recedere videban-
 tur, licet enim interdum una atque al-
 tera crebris perforata ictibus interiret,
 nihil tamen commeatum civitati in-
 de decedebat, quemadmodum etiam
 parum utilitatis inde ad Hispanos redi-
 re potuit, Sub finem tamen Septem-
 bris navi aliqua multis bonis onerata,
 quæ incuria directoris sive gubernato-
 ris sui plus iusto ad Hispanorum ripam
 deflexerat, potiti sunt.

Cessaverat iam in Ostenda pestis &
 morbus ille contagiosus de quo supra
 dictum est, itaque instituta lustratione
 30. adhuc militum signa in urbe sunt
 inven-

inventa. Circa 19. autem Octobris qua- Anno
 tuor naves, cum scaphis maioribus 13. à 1603.
 portu Slusensi solventes, ad castra Hi- *Naves a-*
 spanorum pervenerunt, quarum ope *liquot ex*
 ratem rursus aliquam in Geulam tra- *portu Slu-*
 ducerent, cum enim omnem iam in il- *sensi in*
 lis spem collocassent, nullis parcendū *castra Ge-*
 sumptibus putarunt, quin subinde ali- *ulsum.*
 am atque aliam Geulæ imponderent. I-
 taque nocte ea quæ 23. Octobris seque-
 batur, magni operis ratem, Geulæ expo-
 suerunt, quæ crassa admodum & ma-
 gna, ita disposita erat, ut quinque simul
 tormentis Pecklii propugnaculum in- *Ratis no-*
 de petere possent, Videbantur autem *va aqua*
 initio multum hoc opere proficere pos- *imposita.*
 se, non solum ad intercipiendū & pro-
 hibendum com meatum, sed etiam ad
 propugnacula civitatis fortiter concu-
 tienda, At vero cum nimis humile &
 depressum esset, fluctibusque maris ab
 æstu effervescentis, resistere diu non
 posset, 20. tandem Novembris die post
 crebram à tormentis oppidanorum
 convulsionem, distractum & in mare
 abreptum est, ita ut ne vestigium qui-
 dem

Anno dem sui, fecerit reliquum.

1603.

*Spinola
frater in
castra cū
imperio
venit.*

Cum navibus porro quæ à portu Slu-
fensi solverant, venit etiam in castra
frater Friderici Spinolæ, qui in Italia de
fratris sui interitu certior factus, equum
veredum conscendens, opinione cele-
rius Bruxellas, indeque ad portum Slu-
fensem, & ita consequenter ad castra
contendit, mortem fratris sui pro vini-
ulturus. Studium hoc Archiduci miri-
fice probatum est, cumque de Ostenda
brevis tempore expugnanda spem o-
mnibus facere videretur, uti cum impe-
rio in castris esset, facile obtinuit. Con-
iunctis autem cum Pompeio artifice
Italo viribus, in id unice incubuit, ut
machinis variis Geulæ immissis, por-
tum tandem navibus intercluderet,
itaque opere isto à fluctibus abrepto,
post paucos dies, opus aliud, quod ma-
gnitudine & crassitie sua priori parum
concedebat expositum est, sed nec
illud fluctibus maris diu resistere va-
lens, cum dolia quibus impositum ve-
hebatur, tormentis disiecta resolveren-
tur, ab aquis paulo post est absorptum.

*Ratis alia
à flucti-
bus ma-
ris absor-
pta.*

Attu-

Attulerat secum Spinola mancipio-
 rum Indicorum Turcicorumque, qui-
 bus Hispani abundant, aliquot, il-
 lisque, ut ex Turcico quodam ad oppi-
 danos deficiente, cognitum est, id ne-
 gotii dederat, ut scaphis passim circa
 portum oberrantes quibuscunque mo-
 dis damnum oppidanis inferrent. Cæ-
 terum tormentarius quidam spe in-
 gentis lucri ex civitate ad Hispanos de-
 ficiens, novum illud globorum ignito-
 rum inventum, quo hætenus aliquot
 Hispanorum propugnacula vallaque
 & munitiones perierant, ipsis prodidit,
 statimque converso in perniciem civi-
 tatis hoc invento, in propugnaculo in-
 ter ortum & septentrionem medio, in-
 cendium ingens excitavit, sed neglecto
 quod à tormentis imminere videbatur
 periculo, nautarum ministri, extinguen-
 do statim igni operam dabant, in cuius
 laboris recompensationem dolium
 cerevisiæ à præfectis civitatis munus
 postmodo acceperunt.

Anno
 1603.
*Manci-
 piorum in
 obsidione
 usum.*

*Torment-
 tarius
 quidam
 ad castra
 Hispano-
 rum de-
 fect.*

Sub initium Decembris oppidani
 tormentis suis ingentem à pediculi
 busco

Anno busco particulam demoliti, ex navibus
 1603 præfidiariis 200. vasa pulveris tormen-
 tarii in urbem introduxerunt, cumque
 ventorum ex septentrione furentium
 vis magna esset, particula quædam ratis
 in Geula etiamnum oberrantis, abre-
 pta & maris vorticibus absorpta est. Nō
 abstinebant autem à tormentis Hispani,
 sed & ad naves adventantes, & in ci-
 vilitatem magnam globorum vim sub-
 inde contorquebant, ingens quibusdā
 navibus, quæ 10. Decembris die civitatē
 ingredi voluerant, damnum inferen-
 tes, ita enim eas globis obruerant, ut
 sex earum submersis, reliquæ converso
 itinere, mare rursus petere cogerentur.
 Factum id erat nautarum incuria, quā-
 vis illi postmodum se coactos fuisse cō-
 tra vim ventorum navigare dicerent.
 Et sane tempestas magna admodum
 existerat, ita ut non parum damni à
 ventis & procellis utraque pars contra-
 herent. Ea tamen tandem remittente,
 circa 18. Decembris, 40. naves, omnes
 quidem perforatæ, sed tamen adhuc
 salvæ, portum affecutæ sunt.

*Naves
 quædam
 damnum
 ingens ab
 Hispanis
 accipiant*

Re-

Receptis in urbem navibus istis, venti Anno
 quasi irati, furere rursus cœpere, magnâ ^{1603.}
 tempestatem, fulguraque & tonitrua
 circa 20. Decembris cientes, Sed Phœ-
 bo iterum post nubila exorto, circa me-
 ridiem 22. Decembris, viginti septem
 adhuc navigia salva & illæsa in civitatē
 pervenerunt, Erat in his præfectus qui
 dem classiarius, qui ex triremi nigra, na- *Præfectus*
 valem Friderici Spinolæ pugnam for- *nigra tri-*
 titer sustinuerat, adducens 150. remiges *remis in*
 seu ministros nauticos secum, Cæterū *urbem ve-*
 cum superioribus navibus, novus et- *nit.*
 iam Gubernator, Chistellius nomine, *Chistelli-*
 cum imperio in Ostendam venerat, a- *vis cum im-*
 vocato, qui hætenus provinciam susti- *perio in O-*
 nuerat, Vandernoethio, qui 23. Decemb. *stendam*
 navem conscendens, media luce spe- *venit.*
 ctantibus & multa in navem tormen-
 torum displosione furentibus Hispani-
 nis, ex civitate discessit.

Detinebantur hætenus ab utraque *Captivi*
 parte captivi aliqui, itaque cum per in- *utrinque di-*
 tercessores qui hoc nomine certo loco *mittun-*
 utrinque convenierant, de earum libe-
 ratione actum esset, facta eorum per-
 muta-

Anno mutatione, qui in castris detenti fuerant, ad oppidanos, qui vero in civitate ad Hispanos 24. Decembris die transierunt, exceptis tamen nautis & qui alimentis vendendis inserviunt.

Retis 72.
passis longam
Gaule
imponitur.

Cæterum nocte ea quæ natalem Christi sequebatur ratem novam septuaginta passus longam, Geulæ rursus exposuerunt, quæ cum multa terra aggravata esset, per noctem & diem integram, immota perstitit. Verum oppidani non cessarunt tormentis eam concutere, donec dissipata, fluctibus marinis præda cessit. Interim & in parte occidentali novum excitaverant munimentum ratibus ita impositum, ut propugnacula civitatis, præcipue autem Porcepicum respiceret, & adversus fluctuum violentiam, quæ ibi non usque adeo, ut in Geula fervens est, consistere posse videretur. At vero ne ab hoc quidem opere oppidani sibi metuebant, sperantes se, etiamsi vel extremorum propugnaculorum aliqua ab Hispanis occupari contingeret, ea tamen globorum canden-

dentium vi facile ex manibus ipsorum Annæ
iterum vindicatu- 1603.

Cum autem circa finem Decembris, oppidani quosdam ablegassent, qui munitionem istam iniecto igne perderent, & vero ipsi irrito conatu pedem retrahere coacti fuissent, aliquibus inter fugiendum post se relictis, causam id Hispanis præbuit, ut spem multam in munitionibus eiusmodi ponentes, nullis parcendum sumptibus statuerent, donec earum beneficio civitas expugnaretur. Cumque Ordines in Flandria pro obsidione hac continuanda ingentem adhuc pecuniæ summam contribuere sese velle pollicerentur, munitiones novas quinque, unde impetus in civitatem summo conatu fieret, excitarunt. Et sane Spinola ingentem omnibus spem facere videbatur, de civitate brevissimo tempore expugnanda, qua expugnata, militibus sese plenariam solutionem facturum, eosque comæatu & testimonio ornatos quocunque vellent dimissurum promittebat.

*Ordines
in Flan-
dria plus
pecunia
ad obsi-
dionē con-
tinuan-
dam pro-
mittant.*

Anno Calendis Ian. Anni 1604. mōre mili
 1604. tib. usitato, partes sese tormentis & sclo
 pis invicem ita salutarunt, ut multi cō-
 cidentes referre quomodo res gesta es-
 set non potuerint. Egressi autem ex ci-
 vitate audaculi quidam, tres milites ca-
 ptivos secum abduxerunt, ex quorum
 relatione cognitum est, castra Hispano-
 rum 50. signis peditum, & 7. equitum
 turmis, proximo octiduo aucta esse, ex-
 pectariq; quotidie Archiducis ipsius ad-
 ventum, unde colligebant oppidani,
 constituisse eos, oppugnationem de-
 nuo ab omni parte tentare, itaque con-
 stitutis rebus omnibus, excubias agere
 quam diligentissime cœperunt, ut ac-
 cipere oppugnatum venientes pro di-
 gnitate possent.

Italus autem quidam ex castris ad op-
 pidanos 10. Ianuarii die transiens, refe-
 rebat, decrevisse Hispanos prima qua-
 que occasione oppugnationem face-
 re, & præcipue propugnaculum dimi-
 diatæ lunæ forma trans Geulam extru-
 ctum tentare, in quem quidem finem
 machinam parassent seu pontem op-
 pugna-

pugnatorium quem currum pellucidū Anno
 nominarent, cuius beneficio vallū con 1604.
 scendere, atq; ita in propugnaculū pe-
 netrare nullo negotio possent. Pontem *Pontis op*
 hūc oppugnatoriū immensis sumptib. *pugnato-*
 paraverant Hispani ex Camelis seu ru- *ri deserta*
 dentibus & funibus navium satis crassis.
 Longus erat passuum 50. latus vero 16.
 rotis insistens quatuor, ex metallo fu-
 sis, quarum diameter 15. pedum, absis
 vero seu curvatura 6. pedes lata erat, æ-
 stimabantur vero singulæ 300. Ducato-
 rum. Malum velut in navi medium ha-
 bebat, altitudine 50. pedum, ponti sub-
 levando & dirigendo destinatum. Op-
 pidani igitur de machina ista & novo
 Hispanorum invento edocti, excitatis
 ante dimidiam lunam palis & longuri-
 is admodum proceris, conatum ipso-
 rum irritum plane fecerunt, cum enim
 attractū iam 40. equis pontem, in pro-
 pugnaculū dimissuri essent, extremitas
 eius lōguriis adhæsit, & milites interim
 præsidarii crebra tormentorū displosio-
 ne unam ex rotis illis confregerunt, ita
 ut vix loco moveri postmodū potuerit.

P

Videns

Anno Videns igitur Spinola & hunc cona-

1604. tum irritum esse, iracundia commotus

*Spinola eo
matris va-
ris,*

castra promoveri, & munitiones plures

excitari iussit, nihil à labore remittens,

donec ad propugnacula civitatis tam

prope accederet, ut hastis sese invicem

ferire ex munitionibus Hispani & op-

pidani possent, cumque omnino sibi

proposuisset, mori potius quam non ex

pugnata civitate obsidionem solvere,

tantum assiduo studio & labore prefe-

cit, quantum vix integro anno fuerat

antea effectum. Iuvit autem hosce Hi-

spanorum conatus non parum maris

æstus & inundatio, à quibus civitati

eiusque propugnaculis & munitio-

nibus non parum damni illatum est.

Ingens enim 20. Martii die tempestas

exitit, tantumque à procellis in uni-

versam istam terram, aquarum est effu-

sium, ut non civitas solum, sed & Hispani,

ingens inde detrimentum percepe-

rint, & vix in castello Alberti à submer-

sione tuti persistere potuerint.

Edocti de hoc damno confœdera-

ti Ordines ut reparatio eius quam pri-

mum

*Tempe-
stas & in-
undatio
magna.*

mum fieret de convenienti materia Anno
 primo quoque tempore oppidanis 1604
 transmittenda, cogitationem suscipie-
 bant, sub finem igitur Martii 50. navi-
 gia com meatu, frondibus, rebusque a-
 liis ut & copioso milite onerata, ad por-
 tum appulerunt, unde lætitia statim in-
 gens in civitate est exorta, spem enim
 omnes conceperunt fore, ut Artifi-
 cum studio, quorum multos Ostenda
 semper haberet, damnum omne bre-
 vi tempore repararetur. Eousque enim
 iam perventum erat, ut plus ab undis
 periculi quam ab Hispanis metuen-
 dum videretur. Itaque Hispani etiam
 hoc intelligentes, pro impediendo
 artificum labore, assiduæ tormento-
 rum dispoſitione inter operarios tu-
 multuari non cessabant, multos sub-
 inde ex illis proſternentes & truci-
 dantes, non gregarios tantum mili-
 tes, sed & exercitatissimos quos-
 que Duces & præfectos. Nam & Chistellius
 Chistellius gubernator ipsemet, glan-
 de plumbea per medium cor traie-
 ctus occubuit, & David quidam
 Chistelli-
 us guber-
 nator im-
 cidatus.

Anno Aureliensis, præcipuus Ordinum & in-
 1604. geniosissimus artifex, glande percussus
 est, ita ut rebus quidem omnibus con-
 stitutis, in Selandiam eum deferri neces-
 se esset.

*Lenius
 Guberna-
 tor consti-
 tuitur.*

Corpus porro Chistellii evisceratum
 & opobalsamo aromatibusq; conditū
 postmodo Traiectum est translatum,
 visceribus eius in Ostenda sepultis, pro-
 vinciam autem eius, de consensu tri-
 bunorum & centurionum omnium,
 Lenius quidam tribunus sub.it, donec
 ab Ordinibus Gubernatorem alium
 civitas acciperet, quæ Rectore quidem
 carere non poterat, quod Hispani indi-
 ces magis magisque ad eam in plaga oc-
 cidentali appropinquare viderentur,
 præcipue autem & omnium maxime
 dimidiæ lunæ, propugnaculo polderen-
 si obiectæ insidiabantur, & nullis labo-
 ribus, pro vallo Polderensi munitione-
 que meridionali expugnandis parce-
 bant, Tormentis. n. 44. in aggere crucis
 forma facto dispositis, munitiones præ-
 dictas ita infestabant, ut vix sese tueri à
 globorum ictibus oppidani possent,
 mul-

multis subinde concidentibus & inter
homines esse desinentibus.

Anno
1604.

*Ostenda-
nis nihil
desit.*

De morbis sane & inopia querelæ
in civitate hoc tempore nullæ erant, om-
nia enim quæ ad sustentationem fa-
ciunt abunde ipsis suppetebant, sed de
lignis & frondibus, qui reparandis mu-
nitionibus præfecti erant querebantur,
aquis indies plus damni civitati inferen-
tibus, quam ab Hispanorum tormentis
metuendum erat, qui in plaga quidem
orientali non admodum sudare vide-
bantur, nisi quod absorptam iuxta pedi-
culorum buscum ab aquis terram ex-
plere, & cratibus terra oppletis locum i-
stum contra iniurias externas tueri co-
narentur. Pontem oppugnatorium ad
tumulos arenarios Hispani deduxerant,
ubi etiam num instar magnæ alicuius &
velis coopertę navis visitur. In pedicu-
lorum autē busco tormenta quædā con-
stituta habent, unde globos non rotun-
da sed quadrata forma ex lapidibus fa-
ctos eiaculantur, multum navibus da-
mni subinde cum illis inferentes.

*Pons oppu-
gnatorium
quo tra-
ductus.*

*Globi qua-
drati.*

Die illo quo Gubernator civitatis

Anno 1604. *Barcas mi
profugorū
ex Oster-
da.* stellius glande percussus obiit, ex Scotis
 quidā ad Hispanorū castra transierant,
 qui sequenti die, (tā enim prope muni-
 tiones Hispanorum, ad civitatem iun-
 ctæ iam sunt, ut sermonē invicē misce-
 re possint) oppidanis insultantes quære-
 bant, ecquid Gubernator eorū ageret,
 utrū quieti etiam nū deditus dormiret?
 Non poterāt igitur sese continere oppi-
 dani, quin globo sanniones hosce ulci-
 fcerentur. Sub initiū autē Aprilis, octo
 navigia civitatē sūt ingressa, duodecim
*Vulnera-
ei quidā
ab Hispani-
is capti
dimistun-
tur.* contra inde dimissis, quorū unū, Hispa-
 nis præda factū est, qui eo perlustrato, cū
 præter vulneratos misere milites ali-
 quot, nihil in eo reperiretur, pro certo
 eos precio paulo post liberos dimiserūt.
 Multi interim ab audaculis quibusdam
 captivi in civitatē ducebantur, sed & Be-
 rendracht² tribunus, decē novorū mi-
 litū cohortes in civitatē 12. Aprilis in-
 troduxit, & sequenti nocte 42. navigia,
 cōmeatu vario, frondiū fasciculis & tor-
 mentis aliquot æneis onusta, portum
 feliciter affecuta sunt.

Non cessabant autē Hispani dimidi-
 am Polderensis propugnaculi lunā op-

pugnare, ita quidē ut non pauci ab utra- ^{Anno}
 que parte ibi occūberent, exiguo enim ^{1604.}
 intervallo ab invicē absunt, & tā prope
 subinde cōiunguntur, ut arma alter al-
 teri extorquere videātur. Non tamē de
 animo suo oppidani quicūq; propterea re-
 mittentes, partes & stationē quisq; suā
 tuebatur acriter, Hispanis ad extremam
 usq; internecionē repugnaturi. Nā dimi- ^{Hispani}
 diā istā lunā Hispani 14. Ap. iā occupave- ^{dimidiā}
 rant, præsidiariisq; iā quotquot in ea e- ^{polderen-}
 rant trucidatis omnib. munitiones in ^{sis propu-}
 ea adversus civitatē agere cœperāt, sed ^{gnacui in}
 non poterāt eā retinere diutius, oppida ^{nam occu-}
 nis sequenti statim die, per irruptionē ^{pant & i-}
 eā recuperantib. & Hispanos inde eiici- ^{terium a-}
 entib. ita ut plus q̄ 300. in cōflietu isto oc- ^{mittunt.}
 cubuisse deprehēderētur. Triumphū i- ^{Bovis in}
 gitur inde agentes oppidani tauros du- ^{triumpho}
 os validos & pingues, cornuā fertis ele- ^{circumdū-}
 gāter ornatos, cū tympanis tibiisque in
 civitate circūduxerūt, ex quib. postmo-
 dū mactatis, libræ singulæ 4. albis cum
 dimidio venerūt, cū caro bovina vulga-
 ris 15. nūmis alias in civitate plerūq; ven-
 iret. Venerāt in civitatē 17. Apr. duode-

Anno cim naves, aliquot novorum militum
1604. cohortes cum commeatu materiaque
 pro reparandis munitionibus varia af-
 ferentes, irati igitur Hispani cum naves
 istas tormentis subvertere nō possent,
 ratem rursus Geulæ immiserunt, quæ
 Porcepici propugnaculum respiciens,
 oppidanis terrori esset maximo. Erat se-
 quenti die festum paschatos, sed à tor-
 mentis propterea non cessatum est,
 quin imo cum totum istum diem, tor-
 mentorum dislosionibus Hispani tri-
 buissent, & iam vespера facta esset, im-
 petum in munitionē civitatis occiden-
 talem tanta vi fecerunt, ut cedere eam
 ipsis præsidarii cogerentur, qui ad pro-
 pugnaculum statim aliud confugien-
 tes, ita in eos fulminarunt, ut respicere
 inde vel vertere sese non auderent.

*Hispani
 munitionem occi-
 dentalem
 expu-
 gnant.*

*Novum
 vallum
 & muni-
 tionem in ci-
 vite exci-
 tantur.*

Cæterum ne ulterius progrederen-
 tur, separatis à civitate, hac & polderen-
 si munitionibus, novum in urbe vallū,
 novamque munitionem moliri cœpe-
 rum, ad Porcepici similitudinem, quæ
 certissimum in necessitate perfugium
 essent, itaque licet iacturam hanc fecis-
 sent,

sent, alacres tamen etiamnum animo
 erant & cum nec militem, nec com-
 meatum sibi deesse cernerent, satis ad-
 huc longo tempore civitatem tueri se-
 se posse sperabant, præsertim cum novi
 quidam artifices, variis instrumentis,
 pro globis candentibus & pyrobolis in
 castra contorquendis instructi, non i-
 ta pridem etiam advenissent, & in pla-
 ga occidentali selem etiam seu propu-
 gnaculum novum summæ altitudinis
 excitare iam cœpissent, unde globos in
 propugnacula Hispanorum vel altissi-
 ma proicere commode possent.

Imminebant autem oppidanis Hi-
 spani, & quam proxime ad civitatem
 sua promovebant propugnacula, quin
 & munitionibus aliquot civitatis iam
 occupatis, præsidarii sese invicem con-
 tingere poterant, itaque cum ad ordi-
 nes confederatos hæc de re relatum es-
 set, ipsique Hispanos non cessaturos,
 donec fractis tandem oppidanorum a-
 nimis civitate potirentur, metuerent,
 de nova quadam expeditione in Flan-
 driam facienda cogitationem suscepe-
 runt,

*Mauriti-
 us exp-
 ditionem
 in Flan-
 driam fa-
 cit.*

Anno 1604. runt, ut ita si non abducere plane Hispanos ab obsidione hac possent, remorā saltē ipsis obiicerent, & ad cogitationes alias animos eorū avocarēt. Mense igitur Apr. instructissima militib. classe in Flandriam Mauritius traiciens, aliquor statim propugnacula oppidaq; expugnat, metū Hispanis non minimū iniiciens, qui ad rei istius famam attoniti quasi, quid factu optimū esset, perspi-

Hispani à tormentis plane cessant.

cere vix posse amplius videbantur, Nā q̃ nunq̃ in more habuerant, per dies aliquot à tormentis plane cessantes, liberū navib. accessum permittebāt, ita quidē ut nullo etiā vento adiuti nautæ navigia sua remis propellere in civitatem vel media luce possent, periculū à tormentis Hispanorū quasi nullū amplius

Oppidani celsarum inspectorem Hispanorum propugnaculum igne perdidit.

metuentes. Interim vero oppidani, cōiectis in propugnaculū Hispanorū, q̃ ob insignē altitudinē, Ollarū inspectorem nominabāt, globis aliquot candentib. ingens incendiū excitarūt, quo tota quidem structura ista, in qua non parū Hispani confidebant, quæq; civitati perniciofa admodum fuerat, exusta est, Hispani

nis

nis ne manum quidem ipsi admoventibus, licet incendiū ab initio pelliū madiantiū beneficio suppressere minimo negotio potuissent. At illi metuentes ne à Mauritio forte in plaga orientali obruerentur, omnes fere inde in plagā occidentalem concesserunt, munitio-
Hispani ex castris orientalem in plagam occidentalem concesserunt.
 nibus illis castrisq; prius palis & longuriis circumseptis, ne oppidanis forsitan erumpentib. accessus facile pateret. Dū autē huic labori vacarent, interdium quidem in urbem, nocte vero extra castra tormenta sua habebant conversa.

Oppidani igitur cum Hispanos in uno loco congregari viderent, metuerēt que eos cōiunctis iā virib. aliquid novi molituros, dispositis quidē in porta occidentali aliquot tormentis, accessu eos propiori prohibere conabantur. At ipsi posthabito omni periculo nullis parcēdū laborib. arbitrabātur, ut in fossas urbis penetrātes aditū sibi ad Porcepici propugnaculū patefacerēt, itaq; cū pręsumerēt oppidani, eos sub porta, quę novū portū respicit, cuniculos agere coepisse, separatā statim à novo suo vallo portā iā, contrariis cuniculis suffoderunt.

Anno Sed & aliqui vallū conscendentes, vexil
 1604. lis oppidanorum insidiabātur, quos op
 pidani quidem ita acceperunt, ut mor
 tuos eos in urbem deferri necesse esset.

Interceperant primo Maii duas na
 ves Hispani, quæ imprudentia nautarū
 in sicco confederant, at oppidani se
 quenti die clam egressi, eas feliciter re
 cuperatas in civitatem adduxerunt, ita
 que exacerbati Hispani multa in urbem
 tormentorum displosione furere rur
 sus cœperunt, præcipuos aliquot præfe
 ctos & centuriones interficientes, sed
 oppidani ipsis fortiter respondentes,
 non permiserunt ut plures in urbe quā
 in castris trucidati numerarentur, por
 ro cum nocte ea quæ tertium Maii se
 quebatur, 24. navigia portum feliciter
 affecuta essent, totidem fere inde con
 tra solverunt, Hispanis ne uno quidem
 ictu ea prosequentibus, quamvis in pro
 pugnaculo quod pediculorum buscum
 vocant, tria adhuc tormenta constituta
 cernerentur, quod quidem propugna
 culū, una cum reliquis omnibus, inter
 tumulos arenarios istius partis extructa
 sunt

sunt , palis & longuriis adversus irru- Anno
ptionem & vim externam diligenter 1604-
munitum erat. Proruens autem in
propugnaculum Polderense Hispani
quidam , vexillis per insidias abripien-
dis studebant, sed cum oppidanos in ar-
mis depræhenderent, pedem statim re-
trahentes non sine damno ad suos re-
versi sunt.

Porro Hispani 12. Maii, proiectis in- *Hispani*
ter Porcepici & Polderensis propugna *deditionem*
culi præfidiarios milites, literis, ad defe- *civitatis*
ctionem eos, verbis amicissimis sollici- *fieri pe-*
tabant, cumque nihil obtinere se posse *tunt.*
viderent, ablegato ad plagam orienta-
lem tubicine , ut deditionem facerent
oppidanos hortabantur, conditione i-
psis qualem vel maxime optare possent
proposita, contra vero si gratiam hanc
aspernarentur , & vi summa expugna-
tionem fieri necesse esset, severissimæ
in eos animadversionis interminatio-
nem addebant. At oppidani responde- *Oppidano-*
bant statim , nec promissis sese nec mi- *rum con-*
nis traduci posse , ut gratificantes ipsis *stantia &*
vellatum pedem cederent , nec habe- *fortitudi-*

Anno re se quicq̃ q̃ cū ip̃sis partirentur præter
1604. globos & tormēta, constantiā & fortitu-

dinē suā satis hoc modo declarātes, q̃ni
mirū ad extremū usq; halitū defension-
ni incūbere cōstitutū haberēt. Interea
nihil à labore remittebāt, sed nocte die-
que novi valli munitiōnūq; perfectio-
nē urgebāt, sūmo conatu Porcepici pro

*profugus
quidam
glāde
traiecit
p.rit.*

pugnaculū ab insultu Hispanorū vindi-
cātes. Perfidus vero quidā 13. Maii ad ca-
stra Hispanorum defecturus, Geulæ sese
fluvio cōmiserat, at persecutus eū cen-
turio glāde plūbea traiecit fluctib. ma-
ris absorbendū dedit. Quāvis autē civi-
tati quā proxime Hispani imminerent,
nō poterant tamē etiam nū com meatū
oppidanis intercludere, qui hisce dieb.
aliquot navib. in urbē receptis, cōmea-
tu novoq; milite vel invitis Hispanis sūt
instructi, qui paulatim ad plagā orienta-
lē reflectere incipiebant, metu oppres-
sionis à Mauritio faciendæ, uti sibi qui-
dem videbantur iam soluti.

*Hispani
civita-
tem fru-
stra oppu-
gnant.*

Dolebat autē Hispanis, q̃ spe sua fru-
strati, deditiōnē uti facerē, obtinere ab
oppidanis non potuerant, itaq; vi sūma
opus aggressi, sub finē huius mensis, in-

curfionē ingenti impetu in urbē duab. Anno
vicibus, sed irritotamen conatufecce- 1604
runt, oppidanis eos nō minus fortiter q̃
constanter reprimētib. qui post reces-
sum maris, eruptionē facientes, centu-
riones Hispanorū 4. captivos cū 6. vexil-
lis in civitatem secum abduxerunt.

Reversus est sub initiū Iunii, in castra *Frideri-
cus Van-*
comes Fridericus Vandenbergius, cū- *denbergi-*
que in plagā orientalem cōcessisset, Hi- *us in ca-*
spani selopos & bombardas suas trib. vi *stravoxer*
cib. quasi triūphantes exonerarūt, sequē *itur.*
ti autē die aditū sibi ad Porcepici propu-
gnaculū paraturi, à tormentis nō cessa-
rūt, donec cōiectis in castra globis igni-
tis, à proposito isto ad suppressū ignē
ab oppidanis converterētur. Interea au-
daculi quidā duos Italos secū in civita-
tē captivos adducebāt, qui Spinolā qui-
dē ægre Comitis Vandenbergii in ca-
stris pręsentia ferre referebāt, propterea
quod adveniens cohortes aliquot militum
Bläckebergā dimisisset, castris hoc mo-
do nō parū debilitatis. Non frustra autē
cuniculis Hispanos expugnationē tenta-
tuos metuebant oppidani, itaque cū
con-

Anno contrarios ipsis cuniculos sub Polde-
1604 renſi primum propugnaculo , deinde
 ſub porta occidentali egiffent, tandem
 ſub Porcepici propugnaculo magnam
 globorum ignitorium vim deprehen-
 derunt, Vt igitur ſaluti ſuæ conſulerent
 novo vallo propugnaculum illud à ci-
 vitate ſuperandum cenſebant , quod
 paulo poſtingenti impetu ab Hiſpanis
 occupatum eſt, non reſiſtantibus mul-
 tum oppidanis , qui cum propugna-
 culum novum dimidiatæ lunæ forma ſub
 Helmonto nuper excitaffent , ſatis ad-
 huc diu à vallo civitatis Hiſpanos pro-
 hibere ſeſe poſſe ſperabant, ut interim
 Porcepicum vel ſpōte ſua deſerturi vi-
 derentur , quemadmodum & à porta
 occidentali iam diſceſſerant , adverſus
 frequentes ex urbe diſpoſitiones ſubſi-
 ſtere ibi diſcurſus non valentes.

*Porcepici
 propugna-
 culum ab
 Hiſpanis
 occupatur*

Habebant autem oppidani portum
 adhuc liberum , cui intercludendo Hi-
 ſpani, cum maximorum ſumptuum diſ-
 pendio hætenus adlaboraverant, itaq;
 nihil etiãmm ab animorum ſuorũ
 præſtantia deſciſcentes, literis Mauri-
 ti

*Mauriti-
 us literas
 ex caſtris
 ad Ska-
 fam in O-
 ſendam
 miſiſit.*

til , mirum in modum erigebantur. Anno
 Scribens enim ipse ex castris ad Slusam ¹⁶⁰⁴
 locatis, gratias agebat Præfectis militi-
 busq; , quod officio honestorum viro-
 rum functi hætenus, civitatem tam for-
 riter defendissent, petens simul, ne vel
 periculorum metu vel laborum tædio
 fracti, hastam abicerent, sed defensionis
 strenue invigilarent, auxilium brevi &
 sublevationem ab Ordinibus expectā-
 tes. His igitur literis publice perlectis,
 dici non potest, quāto exultare omnes
 gaudio cœperint, quantumq; manibus
 plausum excitarint, Gubernatore mili-
 tibus permittente, ut cum de victoria,
 feliciq; Mauritiij in Flandria successu
 quædam in literis istis adiecta essent,
 quasi triumphantes sclopos & bom-
 bardas tribus vicibus singuli exone-
 rarent.

Fragor hic sonusque scloporum ve- ^{Militum}
 hemens, Hispanos statim ad arma con- ^{in Offen-}
 vertit, qui eruptionem metuentes, cre- ^{da con-}
 bra tormentorum dispositione repri- ^{stantia.}
 mendum oppidanorum conatum ar-
 bitrabantur. At illi uno ore responden-
 dum

Q

dum

Anno dum Mauritio & rescribendum cense-
 1604 bant, se civitatem quidem ad ultimum

*Obsidio-
nis con-
tinuan-
da studi-
um.*

usq; virum contra Hispanorum insul-
 tus fortissimo animo defensuros, ad-
 moniti isto Ciceronis, qui in Tuscul.
 quæst. Cum tempus necessitasq; postu-
 lat, inquit, decertandum est fortiter, &
 mors servituti turpitudiniq; antepo-
 nenda. De hac oppidanorum magna-
 nimitate & confidentia, cum ad Comi-
 tem stabilem Castiliensem, qui superio-
 ribus mensibus ex Hispania advenerat,
 rumor delatus esset, in conventu mul-
 torum procerum non solvendam pro-
 nunciassse dicitur obsidionem istam, li-
 cet vel integro etiamnum triennio ci-
 vitem expugnari non posse continge-
 ret. Credo ut ita acceptior tum victoria
 habeatur, quæ, dicente Ambrosio in lib.
 de offi. gloriosa non est, nisi ubi fuerint
 laboriosa certamina.

Quicquid autem de obsidione hac
 porro futurum sit, dabo equidem ope-
 ram, ut si tibi studium hoc meum non
 displicuisse animadvertam, in sequen-
 tibus Mercurii huius libris, bona fide &
 absq;

Anno commodius intelligas, numeri quidem
 1604. propugnaculorum & mitionū quæ
Ostenda
in charta
repreſen-
tata expli-
catio. in civitate sunt, formam tibi exhibent,
 literæ vero designationē caſtrorum Hi-
 ſpanicorum denotāt. Sic igitur, 1. Sant-
 hilla eſt, 2. Faulſebra, 3. Helmontum, 4.
 Porcepicum, 5. Suffoſſionem caſtri de-
 notat, 6. Propugnaculum occidentale
 eſt, 7. Munitio occidentalis, 8. Propu-
 gnaculum Polderenſe, 9. munitio Pol-
 derenſis, 10. Munitio Præfecti Verii oc-
 cidentalis, in loco quodam elevato, 11.
 Beccaſpromontorium, 12. Vallum Pol-
 derenſe, 13. Propugnaculum meridio-
 nale, 14. Munitio meridionalis, 15. Mu-
 nitio Vehrii meridionalis, 16. Stabulū
 vaccarum vel propugnaculum meridi-
 onale, 17. Vallum meridionale, 18. Pro-
 pugnaculum Hiſpanicum, 19. Munitio
 Hiſpanica, 20. Locus vbi naves ex Geu-
 la in foſſas civitatis tranſeunt, cum pro-
 pugnaculo dimidiatæ lunæ, 21. Agger
 pro retinēda in foſſa urbis aqua, 22. Pro-
 pugnaculum Pecklium, 23. Munitio o-
 rientalis, 24. Propugnaculum ſepten-
 trionale, 25. Flāmeburgum, 26. Civitas
 vetus,

vetus, 27. Porta septentrionalis, 28. Por^{Anno}
 tus Septentrionalis, 29. Alveus fluvii, 30^{1604.}
 Turris templi veteris, 31. Pons novus, 32.
 Portus vetus, 33. Portus in civitate, 34.
 Porta septentrionalis, 35. Porta orien-
 talis vel Brugenſis, 36. Templū novum,
 37. Forum, 38. Curia, 39. Domus Guber-
 natoris, 40. Xenodochium, 41. Alveus
 occidentalis, 42. Agger, 43. Porta agge-
 ris, 44. Portus magnus per quem naves
 accedunt & recedunt, 45. Vallum fluſti-
 bus maris obiectum, 46. Naves ordinū
 præſidiariæ, 47. locus ubi portum no-
 vum pararunt.

In Caſtris Hiſpanorū, A. eſt caſtrum
 principale, B. Munitiones & propugna-
 cula Catrii iuxta tumulos arenarios oc-
 cidētales, C. Statio eſt Auguſtini de Meſ-
 ſia, D. Pons vaccarum, E. Alveus, aquas
 per tumulos arenarios ducens, F. Via
 frondibus per terram paludoſam ſtrata,
 cuius beneficio ab uno Caſtello ad ali-
 ud acceſſus patet, G. Iter Nuportum du-
 cens, H. Iter Brugas ducens, I. Statio &
 munitiones Comitſ Friderici Vanden
 bergii, K. Vallum ex quo naves in Geula
 adven-